

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Оглавление

Амантай Демеу	3
Әбдікұл Гаухар	6
Әбілқайыр Нұржан	8
Әгібай Самал	11
Әлібай Адас	12
Базарбай Майра	14
Бәкramбек Асылзат	16
Болат Жансая	19
Ботабекова Камила	22
Дәулет Таңсұлу	25
Ереханова Назерке	27
Жақыпбек Гүлсамал	30
Жаманқұл Аяулым	33
Жумалиева Айдана	35
Журсынбай Зияда	38
Жылқыбаева Айгерім	41
Казанфарова Минара	44
Қаратай Айдана	47
Қаспақбайтегі Әйгерім	49
Қосмырза Жансая	52
Құлшықова Бақытжамал	54
Құрман А.	56
Малдыбай Гүлханым	60
Мамыр Маржан	62
Марат Іңкәр	63
Мұса Әсел	66
Нағашбек Көркем	68
Нуридин Гүлнұр	69
Оразбай Сандуғаш	71
Оразбай Сандуғаш	72
Орымбек Әсел	72
Оташ Гүлбану	74
Пердеш Дана	77

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Ратбай Жанэль	79
Рысқұлбеков Нұржан	81
Сайлау Бекасыл.....	84
Сман Аружан	86
Сопбек Ақбота	89
Тай Әсем.....	90
Тастанбекова Мадина.....	92
Тәттібек Индира.....	94
Тленшин Даулетияр	96
Төлеген Ұлбала.....	98
Төлен Анар.....	100
Тұңғышбаева Гүлбану.....	102
Тұрлыбек Әсел.....	103
Усарова Мадина.....	104
Хабибуллаев Заманбек.....	108
Шайқын Мейрамбек.....	112
Шаяхмет Абылайхан	115
Шаяхмет Абылайхан	118
Шаяхмет Абылайхан	119
Якупова Жансая.....	120

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Амантай Демеу

10 сынып, Қ.Өмірәлиев атындағы орта мектебі
Қазығұрт ауданы, Үшбұлақ ауылы
Жетекшісі: Тойлыбаева Г.

Мен-елімнің ертеңімін

Су түбінде жатқан тас,
Жел толқытса шығады.
Ой түбінде жатқан сөз,
Шер толқытса шығады.

Асан Қайғы

Мен қазақ, қазақпын деп мақтанамын,
- деп ақын ағамыз Сұлтанмахмұт Торайғыров жырлағанындай мен
өзімнің қазақ екендігіме қуанамын. Қазақ деген ұлтымды дархан пейілді,
адал ниетті, ақ көңіл, ер жүректі халық деп танымын.

Мен елімнің өзіндік табиғаты, салт-дәстүрі, сыңғырлаған қоңыр үні,
сылдырлаған шешен тілі бар екендігімен мақтанамын.

Елім бар, жерім бар, Қасиетті Көк Туым,
Асқақтата шырқалар Әнұраным, Ел келбетін танытар Елтаңбам бар...
Елім бейбіт өмір сүруде, күннен-күнге тұрмысы, әл-ауқаты, білімділігі
дамуда!

Мен неліктен шат болмайын?!...

Елімде шиырда-шиыр жол жатыр, келешекке бастайтын...

Ұлан-асыр белдер бар, тарих сырын сақтайтын.

Ия, қазақ елінің бүгіні оңайлықпен келген жоқ.

«Өткенді білмей, келешекті болжау қиын» дегендей өткен
тарихымызға ой жүгіртсем кейде жанарыма еріксіз жас келеді.

... Мен қазақпын, мың өліп, мың тірілген,
Жөргегімде таныстым мұң тілімен...-

деп ақын атамыз Жұбан Модағалиев жырлағанындай атам қазақ не
көрмеген...

Киелі қарт Қазығұрттың әр тасы, әр қиясы, әр жотасы түбі терең
тарихтан сыр шертеді.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Біздің өлке халқы да қалмақ шапқыншылығының тауқыметін мол тартқан. Оған куә ел аузындағы аңыздар, ерлік дастандар. Өгем тауы – біздің елдің жаз жайлауы. Сол тауға барар жол-қалың ну, 11 шақырым келетін қия жартас. Сол қияны жағалай қатар – қатар «Қырық қыз» атты алып тастар, «Күйеу жігіт» атты алып дара тас сан тарихтан сыр шертеді.

Сол хан қызын ұзатып, ұлан асыр той беріпті дейді. Кенеттен «Жау ! Жау шапты!» деген үрейлі айқай шығыпты. Бір топ қыздармен келе жатқан хан қызы: «Жауға барып, күң болып қор болғанша, өз елімде тас болайық...»- деп зарлағанда бәрі де түгел тасқа айналған екен дейді халық аңызы.

Сол бір шақта үдере қашқан көшке жау қырғидай тиіпті. Сол кезде қашқан көштен бесік түсіп қалыпты. Ана байғұс алайын десе жау жетті, алмайын десе... Сол кезде ана «Ұлым жауға кетіп жат болғанша, өз елінде тас болсын» деп зарлапты. Сол заматта-ақ бесік ішіндегі баламен қоса тасқа айналыпты. Бұл аңыздар ел басынан қилы кезеңдер өткендігінен елес береді.

Бұлар, әрине, аңыз...

Қаншалықты шындық бар, ол тарихтың еншісінде.

«Қалмаққырған» жотасы алыстан мұнартады...

Сондай бір қиын қыстау кезеңде біздің елден Кейкіман деген ер жігіт атқа қонып, үкілі найза қолға алып, қол бастап, жауға қарсы шығыпты. Қазір елдің ен жайлауы «Қанжуғанда» қиян-кескі майдан болған екен. Қазақтың өр ұландары, ер жігіттері, елдің шетін жау баспасын деп, ұлы құл болмасын деп, қызы күң болмасын деп түн қатып жаумен шайқасты дейді.

Кейкіман батыр ұрандап, жауға қарсы шыққанда, жекпе-жекте, жауға найза сұққанда жау жағы бытырай қашқан екен. Алайда, қалың қалмақ қалыңдығын қылыпты, біздің жақ селдірей бастайды. Кейкімандай нар тұлғаның жүрек тұсына жау садағынан жауған оқ қадалғанда, елім деп еңіреген есіл ер аттың жалын құшты дейді...

Беу, дүние-ай!!...

Сол кезде қиядан қиқу салып, ұрандай келіп майданға Райымбек батырдың қолы араласқан екен. Кеудесін намыс кернеген, ашу менен ызадан жарылардай жүректер жауды орған қамыстай жайратып-ақ салыпты... Сол майданда ен дала қанға боялған екен. «Қанжуған» деп аталуы да сондықтан.

Міне, менің елім осындай тарихқа бай, шежірелі мекен.

Бұл тарихтың шындығы. Кейкіман батырдың бір құлағы шұнақтау болған екен. Сондықтанда «Кейкі» деп аталса керек. Осы күнде сол батырдың жетінші ұрпағынан бір ұлдың құлағы да сондай, яғни

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

өзгешелеу. Оның атын да Кейкіман қойған. Ал мен Кейкімен батыр көшесінде тұрамын.

Сол батырдың бесінші ұрпағы Әдіхан ата Өмірәліұлы – кешегі сұрапыл 1941 – 1945 жылдардағы қан майданда от кешкен майдангер. Ұлы Отан соғысы деген атпен тарихқа енген сұрапыл жылдарда 5 жыл бойы етігімен су кешкен ардагер ата бұл күнде арамызда. Кеудесі толы орден, медальдар - ата ерлігінің айғағы. Елдің саялы бәйтерегіндей болған ата қан майдан жайлы кейде бізге сыр шертеді.

«Сталинград майданы еді. Біз қазақтың екі жігіті жұбымыз жазылмаушы еді. Ел жайлы екеуміз сыр шертуші едік... Елге аман оралсақ деген арман біздің жауға деген өшпенділігімізді арттыратын. Кезекті бір шабуылда қасымдағы досымның жауған оққа қарамай ротаны шабуылға бастады «Отан үшін, алға!» деген айбынды даусы әлі күнге есімде. Қайсар досым кеудесін кере алға ұмтылды. Бәріміз де «Уралап» жауға лап қойдық. Жау бекінісі алынды. Бірақ менің досым оққа ұшты. Шалқалай құлаған досымның қасына ұшып жеткенімде, ол мені көріп әлсіз ғана езу тартты «Көке, елге сәлем...» «Айт» дегенде үлгермеді, есіл ер» деп ардагер ата әңгімесін аяқтағанда даусына діріл енеді. Атам айтқан әр әңгімені жайдан-жай тыңдау мүмкін емес... Жүрек өз-өзінен елім, жерім, Отаным деп лүп етеді.

Біз батыр бабалар рухына бас иеміз!

Бас ие отырып, бойымызда елге, жерге, Отанға «Мен не бере аламын» деген жауапкершілік сезім оянады.

Көк Тудың желбірегені,
Жаныма қуат береді

- деген өлең жолдарын ерекше бір шабытпен тыңдаймын. Осы өлең әуенін естісем-ақ кешегі дүбірлі дода Лондон олимпиадасының Қазақстандық жеңімпаздарын мақтанышпен еске аламын.

Көк туды желбірете жамылып, әуелеген Әнұранымызбен қазақ елін әлемге танытқан олимпиадашылар - бүгінгі таңның ерлері! Олар ерлігімен елді танытты, ел намысын қорғады!

Олар - халық мақтанышы!

Мен де келешекте өзім үшін, елім, халқым үшін еңбектенуге әрекеттенемін. Мен Қазақстанның кең даласы мал мен астыққа толы болса деймін. Халқымыз өз байлығын өзі игеретіндей білімді болса екен деймін. Әр ауданда сүт зауыты, тері илейтін цех, киім тігетін фабрика болса екен деймін. Сонда біздің халық сапалы тамақ ішіп, сапалы киім киетін болады.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Шалғайдағы шағын ауылымдағы жаңа жетістіктер көңіл қуантады. Жаңа мектеп құрылысы басталып жатыр. Жол жөнделді, көпір салынды. Халық таза сумен қамтылды. Көгілдір отынмен қамтылу да қолға алынып жатыр. Елімнің келешегі жайлы ойласам, менің жүрегімде қуаныш сезімі оянып, өзіме артылар жауапкершілікті сезіне түсем.

Дамыған, қуатты мемлекет- Қазақ елінің – бір кірпіші-нық кірпіші-болсам деймін. Даламыз кең, сол кең жерде мен ойлаған бір жоба іске асса деймін.

Менің ойым: Осы ауылдан ферма ашылса... Иә, кәдімгі сауын фермасы... Менің әжем Күләш Қасымова кезінде, кеңес кезеңінде, озат сауыншы болған екен. Әжем сол кездегі ферма жайлы айтып отырса, «Неге сол жұмысты қайта жолға қоймасқа» деп ойланамын.

Ол үшін нақты есеп керек, батыл жүрек керек.

Елбасы жолдауында дамыған 30 елдің қатарына қосылсақ дейді. Елбасының ойы-елдің қамы. Жолдауға халық тарапынан қолдау қажет. Сонда ғана мұратқа жетіп «Мәңгілік ел» орнығатын болады.

Ия, мен келесі жылы мектеп бітіремін! Құрбыларым, келешекке нық қадам басайық! Елбасының, халқымыздың, ата-анамыздың бізге артып отырған үмітін ақтайық!

Жүріп келем, мен дағы, жүріп келем,
Бәйге десе қосылам, қызып денем.
Қазығұрттан қауымға үн қосамын,
Сөзім жерде қалмас деп үміттенем.

Әбдіқұл Гаухар

11 сынып, № 9 М.Жұмабаев ЖОМ
Мақтарал ауданы, Таубай ата ауылы

Ораз Жандосов – қайраткер тұлға

Сүйер ұлың болса, сен сүй
Сүйінерге жарар ол.

Абай

Адамзат баласының тарихымен тағдырында ХХ ғасырдың алатын орны айрықша. ХХ ғасыр қазақ даласына қуаныш пен қайғыны өсу мен өшуді, үміт

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

пен күдікті аз әкелген жоқ. Социалистік идеяның күдіретіне қалтқысыз сенген туған халқы мен елінің игілігіне адал қызмет еткен абзал азамат, тұғыры биік тұлғалардың бірі Ораз Қықымұлы Жандосов.

Ең берік Ат, ең биік Ат, ең баянды Ат - Азамат. Әбіш Кекілбаев айтқандай елі үшін бар ғұмырын арнаған Ораз Жандосов ағамыз болады. Мен осы кісінің өмір баянымен таныса отырып, еліміздің өсіп өркендеуіне ең қажетті нәрселерге көңіл бөлгендігін таныдым. «Кедейлік ер жігітке намыс емес», «Бұрынғы бар кісілер болды жарлы», «Бардан жарлы болғандар болады арлы», деп шал ақын айтқандай Қықым ақсақал баласы Ораздың оқып білім алуына қолдан келген жағдай жасады. Табиғатынан қабілетті Ораз оқу бағдарламасын еркін меңгеріп кетті. Ораз Жандосовтың дүние танымына, ерте есеюіне 1916 ұлт-азаттық көтерілісі жазалаушы отрядтардың көтерілісшілерге көрсеткен зорлық-зомбылығы үлкен әсер етеді, Ұлт-азаттық көтеріліс халықтар арасындағы алауыздықтан емес, ұлттық, отарлық езгінің асқынуынан бастау алатынын ұғынды. О.Жандосов Жетісу өңіріндегі беделі мен өркенді ісі 1919-1921 жылдары биіктеген үстіне биіктей түсті. Жетісу облыстық атқару комитеті төрағасы қызметіне жоғарылатылды, «Қосшы» одағының облыстық комитетіне басшылық жасады. «Көмек» газетін шығару жолға қойылды, О.Жандосовтың бастамасымен тікелей араласуымен әйел теңдігі съезі өткізілді. Бұл кісінің көңіл бөлген, күш салған мәселелері сауатсыздықты жою, мектептер жүесін кеңейту, қазақ әдебиеті мен өнерін өркендету, ұлттық мамандарды даярлауды жеделдету, қазақ тілінің мәртебесін өсіру, қыз-келіншектерді оқуға тарту болды.

Оқу комиссариатын басқарған жылдары қазақ ғылымының мәселелерін шешуге қосқан үлесі мол. Әсіресе Қазақстанды зерттеу қоғамының мұқтаждықтарын жиі ауызға алумен болды. 1929 жылы Қазақстанды зерттеу қоғамы туралы «Советская степь» газетінде жариялаған мақаласында шаруашылық құрылысындағы кезекті міндеттер ғылымның өзегін құрауы керектігін баса көрсетті. Өзінің замандасы М.Әуезовтың үлкен білім иесі екенін түсінді, ғылыми еңбектерін шығаруға жәрдемін берді. М.Әуезов, Б.Майлин, С. Мұхановтардың шығармашылық тағдырына қол ұшын бергені жеткілікті ашылмапты.

Келешекте осындай істермен айналыссам деген ойым бар. Мен Ораз Жандосовты оқи отырып, атқарған істерімен таныса отырып, басқа жастарға үлгі боларлықтайлығын түсіндім. Қазақстанның әрбір азаматы осы кісілердей қызмет етсе, осы кісілерден үлгі алса патриоттық сезімдері толыға түсер еді. Отан тарихында патриот, қайраткер азамат Ораз Жандосовтың есімі әрқашан құрметпен атала беретіні сөзсіз.

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область

Әбілқайыр Нұржан
10 сынып, №6 мектеп-гимназия
Жетісай қаласы

Алтын ұям – Қазақстан

Отаным десем, ойыма...
Түсер еске ақсақалды қариям,
Туған жерім – құт мекенім, дариям,
Егеменді, туым, әнұран,
Қанатымды қағып ұшқан жанұям.
Түсер еске Махамбеттей батырлар,
Осы жолды аңсап еді ақындар
Отанымның өр намысты киесі –
Мен сүйетін қалың қазақ, халқым бар
Менің Отаным- Қазақстан.

Менің елім- менің Қазақстаным! Осы құдіретті сөзді әрбір азаматы асқақ сезіммен, мақтанышпен айта алары хақ... Өйткені біздер, асқақ арман жетегінде, отаншылдық рухты ту еткен ұлт пен ұлыстардың ұл – қыздары, қасиетті қазақ топырағында өсіп – өніп, мекен етіп, береке – бірлікте, достық қарым – қатынаста, тыныштық пен татулықта өмір сүріп жатырмыз. Біз осы жарасымды тыныс тіршілігімізді Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтің жан – жақты ойлап, кемел ойлы, кемеңгер ата – бабаларымыздың жолымен жүрген ақыл – парасатының, азаматтық саясатының нәтижесі деп білеміз.

Тәуелсіздік бізге онай жолмен келмеді. Біз ұлы ата – бабаларымыздың арқасында ғана тәуелсіздікке жеттік. Олар көптеген шайқастарға қатысып, қан төгіп, Отан үшін отқа түсті.

Өткен тарихымызды еске алсақ, қазақтар көп қиыншылықты басынан өткізді. Кедейлік, қиын өмір, Ұлы Отан соғысы, Сталиннің репрессиялары. Сталинның репрессияларының құғынымен барлық инғуштар Қазақстанға келді. Менің әжем де солардың арасында болды.

Уақыт өте қиын болғандықтан, қазақ халқы инғуштарды ашық, таза жүрекпен қарсы алып, өз қонақжайлығын көрсетті. Біртілім нанды бөліп жеді.

Мен бұл қиын уақыт туралы әжеме көп сұрақ қоятынмын. Бұл заман туралы әжем маған көп әңгіме айтты.

Әскерлер үйге кенет келіп, инғуш халқын тарихи Отанынан жер аударды. Қазақстанға келіп, қазақ елі оны қалай қарсы алатынын білмеді. Бірақ қазақ елі оны өз қонақжайлығымен таң қалдырды. Қазақ елі, қиыншылыққа,

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

кедейлікке қарамай, оларды тастамай, ашық жүрекпен қарсы алды. Әжемнің отбасы үлкен болды. Оларды өзінің панасына алған бір қазақ отбасы туралы әжем көз жасын сүртіп, риза болғанын бізге айтып отырды. Сол отбасының иесі атам мен әжемнің жұмысқа орналасуына көмектесті. Әжем қазақ елін туған еліндей сүйді. Достарының көбі қазақтар болды. Әжем қазақтармен тату – тәтті тұрып, олар бір – біріне әрқашан көмек көрсетуге дайын болды. Уақыт өткеннен соң, әжем қазақ елінің салт – дәстүрлерін үйреніп, қазақ тілін де жетік үйренді.

Менің әжем өз Отанының нағыз патриоты!

Қазір біз тату – тәтті, бірлікпен, ынтымақпен тұрамыз. Ғасырлар бойы жасаған халқымыздың ерлік істері нәтижесіз емес! Бір мың тоғыз жүз тоқсан бірінші жылы он алтыншы желтоқсанда Қазақстан тәуелсіздікке жетті. Дүние жүзіндегі мемлекеттер Қазақстанды тәуелсіз республика болып таныды. Мемлекетіміздің дербестігін білдіретін Туымыз, халықты бірлікке шақыратын Әнұранымыз, Елтаңбамыз бар.

Ал табиғаты қандай тамаша! Жасыл жайлау, төбесі көкке жететін таулар, терең теңіздер, көгілдір көлдер мен өзендер – бұның бәрі тек мен үшін жасалған. Ілияс Жансүгіров «Дала» деген өлеңінде:

Жүрегім, жырым сенікі,
Келісті далам, кең далам
Тудым, өстім, есейдім,
Ен далам – анам, мен – балаң,-

деп сүйсінген.

Тәуелсіздікпен, бірлікпен, татулықпен, рәміздерімен бірге Қазақстанда мемлекеттік тілі де бар.

Тіл – бағы жетпес мұра! Тіл бізді біріктіреді, достығымызды нығайтады. Бірде «мен өзіме, қазақ тілі не үшін керек?» - деп сұрақ қойдым. Менің ұлтым – инғуш. Бірақ мен Қазақстанда тұрамын. Қазақ тілі – менің екінші ана тілім.

Ұлы қазақ жазушылары, ақындары, күйшілерінің шығармалары, күйлері, поэмалары ұрпақтан –ұрпаққа жалғысып келеді. Осы баға жетпес құндылықтарды білу – менің парызым, мен қазақ тілі арқылы осы байлықты меңгеремін. Өзіме мынадай мақсат қойдым: болашақта қазақ тілді жетік біліп, елімнің мақтанышы боламын. Қазір менің тілегім орындалып жүр. Жақсы оқимын, көптеген қалалық, облыстық сайыстарға қатысып, жүлделі орынға ие болып жүрмін. Мен төрт тілді жақсы білемін. Олар: ана тілім – инғуш тілі, мемлекеттік тіл – қазақ тілі, орыс және ағылшын тілдерді білемін. Менің атам да, әжем де қазақ еліне құрмет етіп, өздері, балалары да қазақ тілін жақсы меңгерген.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Меніңше , осы тілдер арқылы менің жан дүнием кең және бай. Қазақ жері маған өте қымбат:

Қазақстан – көп ұлттың мекені;
Тату еліміз табысқан.
Қазақстан – бақ –станым!

Президентіміз айтқандай:

«Қазақстанның болашағы – қазақ тілде». Қазақ елінің салт – дәстүрлерін, тарихын, шығармаларын, тілін қастерлеймін. Қай жерде болсам да, өз Отанымды ешқашан ұмытпаймын, өйткені мен бұл жерде тудым, өстім, есейдім. Бұл жерде анам маған алғашқы бесік жырын айтты:

«Әлди - әлд ақ, бөпем...»

«Ел іші – алтын бесік», - деді қазақтар. Осымен толық келісемін. Тәуелсіз, дербес, егеменді мемлекетінде тұратынымды мақтан тұтамын.

Қазіргі кезде біз өзге ұлт өкілдері мемлекеттік тілді меңгеру үшін өзіміз ыңталы болуымыз керек! Қазақ елінің ұлы ғұламаларының тілін білу біздің қазақ халқына деген зор құрметіміз болатындығын ұмытпаймыз!

Арманым жоқ десем , қанатсыз құс болар едім . Күнде бір нәрсе жайлы армандаймын. Әр жастағы адамның арманы бөлек. Бала өссем дейді, өскен соң балалы болсам дейді , балалы болған соң , соның қызығын көріп , өсірсем дейді. Меніңше , қойған мақсаттарын жүзеге асыру үшін бар күшімді салуым керек. Мектепті бітіргеннен соң, университетке түсу үшін дайындалып жүрмін.

Балашақта мен еліміздің қадірлі азаматы, мақтанышы боламын, деп сенемін!Елімнің ертеңі үшін аябай еңбек ету , оқу оқып , білім игеру, жас тәуелсіз мемлекетімнің ірге тасының беки түсуі, ұлттар арасындағы ынтымақтастық пен достықты нығайту ең басты парызым деп түсінемін.

Ғасырдан ғасырға жібек желі болып жалғасып келе жатқан бабалар аманатын орындап жалғастыру біздің ардақты іс екенін жүрегіммен сезініп, мақтан етемін. Өз шығармамды Н.Ә.Назарбаевтің сөзімен аяқтағым келеді:

«Еліннің ұлы болсан, Еліне жаның ашыса , азаматтық намысың болса, қазақтың ұлттық жалғыз мемлекетінің нығайып – көркеюі жалында жан терінді сығып жүріп еңбек ет. Жердің де, елдің де иесі өзің екенінді ұмытпа!

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область

Әгібай Самал

7 сынып С. Ысқақов
атындағы орта мектебі
Ордабасы ауданы, Ынтымақ ауылы

Менің мақсат, армандарым!

Мен О.Қ.О Ордабасы ауданының шағын ғана Ытынмақ деген ауылында, 2001жылдың қазан айының 12-інші жұлдызында өмірге келдім. Менің отбасым өте үлкен. Себебі, біз атам, әжем, анам, әкем, ағам, інім, 3сіңілім және мен, бәріміз тату тәті жанұямыз. Кейде отбасыммен мақтанып та аламын. Мен шыр етіп өмірге келген сәттен-ақ, бәрі мені еркелетіп, қатты ерке болып кетіппін. Бірақ, отбасымда ең үлкені болғандықтан көп еркелей алмадым. Не дегенмен еркелігім кейін сейілді. Мен кішкентай кезімде айтқанымды істетпей қаймайтын қырсық болып өстім. Не болса да ешкімнің көңіліне қарамай, еш ойсыз, түсінусіз болғандаймын. Ата, әжемнің, анам мен әкемнің арқасында көптеген жерлерді көріп, ащы өмірдің не екенін, қандай болатынын сезген де емеспін. Үш жасымнан әжем оқу оқуды, қалам ұстауды, жазу жазуды үйрете бастады. Үйдегілер, туыстарым маған бала кезіңнен-ақ зерек, алғыр болатынсың деп айтып отыратын.

2005 жылы жаз мезгілінде елордамыз Астана қаласына ата, әжеммен демалып қайтуға барып қайттық. Ол жақта президентіздің өзіменкездесіп, өзіме жаңа мақсат қойдым. Сол кезде төрт жаста болсамда еркелігім сейіліп, өмір мәнін түсінгендей едім. Мен елбасымыз секілді батыл, қайсар, шыншыл әрі атақты болғым келетін. Ол бала күнгі арманым болса да, әлі күнге санатымда. Соған әр күн, әр сәт ұмтылудамын.

Мен мектепке де кішкентай күнімнен, ерте бардым. Астанадан келген кезде мені бірден мектепке шақырды. Мен не бәрі төрт-ақ жаста едім. Мектепте даярлық сыныбын оқып жүрдім. Ол кезде бар болғаны үш қана оқушы едік. Мен алғаш Лаура апайдың тәлімін алдым. Кейіннен Назира атты жүзі жылы, өте қайрымды апайды көре бастадық. Лаура апайымыз уақытша жұмыстан шығып кетіпті. Алғашқыда жаңа мұғалімге үйренісе алмадық. Уақыт өте келе Назира апайға да үйреніп кеттік. Бала кезімдегі қаншама естеліктер қалып қойды десеңші. Осылайша уақыт өтіп келесі сыныпқа өткенде мектеп мені қабылдамай жасы жеткіліксіз деп қабылдамайды. Мен жылап енді ешқашан мектепке бармаймын деп, үмітімнің үзілуіне шақ қалғанда мектепке қайта шақыртты. Қуанышымда шек жоқ. Сол сәттен менің жаңа өмірім басталғандай еді. Бірінші сыныбымда алғаш рет менің мектепке қайта келуіме ықпал жасап, маған қолдау көрсетіп жүрген Гүлзира апай әлі күнге менің есімде. Бірақ сыныбым өзгеше, өзге мұғалімде, өзге сыныптастар.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Менің орнымда өзге ұыз отыр. Бәрі жаңа. Мұғалім маған артқы жақтан орын ұсынды. Мен ылғый алда болуды ұнататынымын, ешқашан артта қалғым келмейтін. Әйтсе де сыныптастарым мені ұнатып, бәріміз тез достасып кеттік.

Жылдар өтіп жатыр, еш тоқтаусыз, еш мүдірусіз. Әр жыл мен үшін сәтті жылдар мен қадамдар болды. Мен әр жыл үздік болдым. Бағам тек бестік. Ұстаздарымда алға сүйреп, әр шыңға шығарып келеді. Әр жиында өлең оқып, би билеп, әйтеуір сақынада жүретінмін. Анам да қызығыма тоймай әр жиында мектепке келіп өнерімді тамашалайтын. Қаншама уақыт өтіп кетіпті... Қазір міне жоғарғы сынып оқушысы болып жүрмін. Қазіргі сынып жетекшім Асхат ағай. Ол өте қаырымды, білімді ұстаз. С.Ысқақов метебінің белгілі оқытушылардың бірі. Мені қазақ әдебиет пәнінен сабақ беретін Айнур апай өз үйірмесіне алды. Мен жас ақындар үйірмесіне қосылдым. Менің қызығушылығым да ақындық. Мен көптеген ақындар мен жазушылар жайлы оқып, арнаулар жазып, зерттеп, қызығушылығымды ұшап жүрмін. Алға қойған мақсатыма жету үшін сүрінсем де еш тоқтамақ емеспін. Тоқтамаймын да. Ойым да жоқ. Мақсатым айқын, тек әлемге танылып, елбасымыз секілді болу. Оның бәрі үшін тек білім керек. Сол үшін талпынып, ұмтылып, әр жылы үздік болуға талпынып жатырмын. Біздің үйірмеде көптеген оқушылар бар. Олар да дарынды. Біз үйірме сабақ кезінде бәріміз бірге отырып әдебиет жайлы көптеген кітаптармен танысып, білім алудамыз. Жетекшіміз Айнұр апай өте мейірбан, адал кісі. Ол мені өлең жазуға, шығарма оқуға баулуда. Биік белестерге шығаруда. Әр күніме ризамын, қуаныш-тымын. Сірә мен секілді бақытты адам аз болар. Мүмкін... Енді тек мақсатыма ету үшін, арманымның орындалуына үлес қосу үшін тек алға деп талпынып келемін. Бұл менің мақсатымның бір бөлігі, ең маңыздысы, маңызды бөлшегі.

Әлібай Адас

10 сынып, Жамбыл атындағы орта мектебі
Ордабасы ауданы

Менің атамекенім – Қазақ елі

Атамекен – қазақтың қара топырағы, менің ата - бабамның асылы, ұрпағына қалдырған баға жетпес мұрасы, ең аяулы дұғасы, ең асылы. Атамекен сөзінде үлкен мән бар. Алдымен көз алдымызға «Қазақ елі» елестейді. Кезінде осы Қазақ жері үшін қаншама ата - бабаларымыз найзаның ұшымен, білектің күшімен, қасық қаны тамғанша тер төкті емес пе?! Міне, осы құндылықтарды дәріптеуіміз керек. Оны іске асыратын біз, мына – жастар. Ол үшін қазағымыздың тарихын, рухани мәдениетін, материалдық мәдениетін білуіміз керек.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Алдымен тәуелсіздігімізге көз жүгіртейік. Биыл, міне, қазақ жеріне егемендігіміздің қадам басқанына 23 жыл болып отыр. Осы уақыт аралығында көптеген жетістіктерге жеттік. Ол - тәуелсіздігімізді, елдігімізді еңселі еткен елбасымыз Н.Назарбаевтың жетістігі. Тәуелсіздік оңай келген жоқ. Сол кездегі аға - әпкелеріміздің көзсіз ерлігінің, теңдік аламыз деп ұрандаған жастардың арқасы.

Әр адам қоғамның бір мүшесі ретінде белсенді болғаны дұрыс. Әуелі жастардан бастайық. Бірінші мәселе - білім алу, мектеп білімін жоғарғы оқу орнында жалғастырып, өз халқына адал қызмет көрсету. Қоғамға пайдалы игі істер жасар. Игілікке қол жеткізу үшін түпкі мақсатың болу керек. Игілік - ырыздықты, рухани және мәдени байлықты білдіретін жалпы ұғым. Ол тұтастай алғанда қоғамдағы адам өмірінің қажетін өтейтін құндылық.

Рухани байлыққа халқымыздың мәдени мұралары, ата - бабамыздың қалдырған байлығы. Қазақ халқы салт дәстүрге өте бай. Оның әр бірінің өзіндік тәрбиелік мәні, мағынасы бар. Мысалыға мақалды қарастырсақ, олардың астарында үлкен тәрбие жатыр. Кезінде патшалық елдің отарында болып, көптеген дәстүрлі мерекелеріміз, мәдени мұраларымыз ұмыт бола жаздады. Ал қазір соның орны қайта толды десек қателеспейміз.

Біздің ұлттық рәміздеріміз - біздің мақтанышымыз. Біздің рәміздеріміз арқылы өзге мемлекеттер Қазақ елін таниды. Еліміздің мемлекеттік әнұранының авторлары: Ш.Қалдаяқов, Ж.Нәжімеденов, Н.Назарбаев. Ал көк туымыздың авторы: Ш.Ниязбеков, елтаңбаның авторлары: Ш.Уалиханов, Ж.Мәлібеков. Еліміздің рәміздерін қазақтың әрбір азаматы тұмардай қасиет тұтуы қажет.

Қазір ХХІ ғасыр - дамыған заман. Қазақстан мемлекеті жан жақты дамып зайырлы, көпұлтты мемлекет атанып отыр. Елбасымыздың «Қазақстан 2030», «Қазақстан 2050» даму стратегиясының жоспары жасалынған. Ал жастар «Болашақ» бағдарламасы арқылы шетелде білім ала алады. Олар сапалы түрде білім алып еліміздің дамуына, көркейуіне, өркендеуіне үлестерін қосады. Сонымен қатар «Дипломмен ауылға», «Болашақтың іргесін бірге қалайық», жақында жасалынған «Мәңгілік ел» жоспары бар. Ол жоспарда «Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» мәселесі айтылған. Яғни, өскелең ұрпақты бірлікке, бір мүддеге, ынтымаққа шақырады!

Қазақ елінің барша әлемге танылуына, өркендеуіне үлес қосатын біз - жастар. Оны тек сөз жүзінде айтып қана қоймай, іс жүзінде дәлелдеуге міндеттіміз!

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область

Базарбай Майра

11 сынып, «Жаңатірлік» жалпы орта мектебі
Қазығұрт ауданы

Қазақстан: кеше, бүгін, ертең

Тамырын ертедегі сақ, алыстағы ғұн, берідегі көк түрік, кешегі қазақ хандығынан алатын ұлы елім-еңсесін тіктеп, қанатын кеңге жайды. Еуразияның кең-байтақ төсінде өзінің тарихи аумағын, мәдениеті мен тілін, дінін қалыптастырған қазақтың күні кеше ғана пайда болмағаны белгілі. Сонау ғасырлар қойнауының қатпар-қатпар белесінен байқасақ, ежелден-ақ ру-тайпаларымыздың өз жерін ешқандай жауға бастырмаған, ұлын құл, қызын күң еткізбеуге ержүректігін, жауына қатал, досына адал, шыбын жанын шүберекке түйіп, садақ ұстап, қол күшімен қатар ой күшіне сеніп, найзаның ұшына үкі таққан ұлдары мен қыздарының ерліктері бізге аманат. Ат құлағында ойнаған, жауын терең ақыл-парасатымен жеңген-Тұмар, Зарина падишалардың жұдырықтай жүрегіндегі ерліктері, парсы патшасы Кирден қаймықпай, қыз да болса тайталасып, елін, жерін қорғауға үлкен септігін тигізгенін бәріміз білеміз және үлгі тұтамыз.

Кезінде елді отарлауға барынша күш салған Ресей үкіметінің бұл кезекті жоспарының құл-талқанын шығарған Кенесары бабамыздың ерен ерлігі неге тұрады десеңізші! Сондай қанды шайқастардың бірінде бабамыздың басы жау қолында кете барды емес пе?!

Сан ғасырлық тарихымызды мақтан тұтар, бүгінгіміз бен кешегіміз үшін ғибрат алар оқиғалар мен Отан алдындағы адал ұлы тұлғалар аз болмаған. Қазақтың ұлт болып ұйысуына, ұлан-ғайыр ата-қонысымыздың қалыптасуына, тағы емес, билеп отырған халқының бағын ойлаған хандар Абылай, Тәуке, Жәңгір сияқты ел билеушілерінің арқасында қазақ халқы бүгінде «Қазақстан Республикасына» айналды.

Ұшқан құстың қанаты талатұғын, жүгірген аңның тұяғы талатұғын осынау ұлан-ғайыр Алтай мен Атырау аралығын ата-бабамыз ақ найзаның ұшымен қорғап келген. Қабанбай, Бөгенбай, Наурызбай сынды батырларымыз жоғарлардан даламызды арашалап, тарихқа есімдерін алтын әріптермен жазып қалдырды.

Азаттық-қазақтың ежелгі арманы еді. Түлкі бұлғаң тарихтың нешеме бұрылысында ел азаттығы үшін талай тарланның тақымындағы тер кеппеді. Ат үстінде өткен ғасырлар көп болды.

Бүгінгі күнде бізге қажет жігерліктің, батырлықтың, біліктіліктің, отансүйгіштіктің мысалдары өткен тарихи оқиғаларда жатыр. Ел басына күн туғанда даналығымен, парасат-пайымының кеңдігімен, ел мұңын, халық

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

сырын, тарих үнін түсіне білген, халықтың басын қосқан, халық мүддесі жолында тапқырлығын таныта білген билеріміз Қаз дауысты Қазыбек би, Төле би, Әйтеке билердің арқасында еліміз іргелі елге айналды.

Сондай елдің мәдени дамуына тарих сахнасына Абай, Шоқан, Ыбырай аталарымыз қылыштан гөрі қаламының қуаттылығын көрсетіп, «Қазақ» деген халықты қараңғылықтың терең құдығынан алып шықты.

Алғашқы болып қазақ балаларына арнап мектеп ашып, «Қазақ хрестоматиясы» атты кітап жазып шығарған Ыбырай Алтынсарин, алғашқы рет жазу әдебиетінің негізін салған Абай Құнанбайұлы, тұңғыш рет халықтан шыққан, қазақ жерінің географиялық аумағын зерттеген Уәлиханұлы Шоқанның өнегелі істері-біз үшін мол мұра.

Одан бергісі Ахмет, Әлихан, Міржақып, Мағжан сынды алаштың алпауыттары елді бір тудың астында ел болып, мемлекет құруға шақырғанын, «Қайтсек ел боламыз?»-деп ойын сан жаққа, қиялын қырық жаққа жүгіткенін білмеуіміз-ұят нарсе!

Тізе берсек, тарих тізгінін тарту мүмкін емес. 1989 жылдағы «Желтоқсанның ызғары» атанған көтерілістегі қазақ балаларының ұлтжандылығын айтпай кету мүмкін бе? «Қазақ елін-қазақ азаматы басқарсын!»-деп алаңға шыққан ұл-қыздарымыздың ел билеушілерінен көрген қорлықтары мен азаптары-біздің бүгінгідей бейбіт күн кешуімізге алып келді емес пе ?!

Бүгінгі ұлттық сана-сезіміміздің құны осыншама құрбандықпен келгенін есте сақтағанымыз жөн. Осы асыл азаматтарымыздың үзілген жас, қыршын өмірлерімен Қазақстан бүгінде тәуелсіз ел! Тәуелсіздік туын қолда берік ұстау-әрбір қазақтың, Қазақстанды өз отаным деп санайтын әр адамның ең басты борышы, ең биік мақсаты.

Кез келген елдің тәуелсіздігін паш ететін, әрі мемлекеттігіміздің өткені мен бүгінгі арасындағы сабақтастықтың жарқын бейнесі-туы, әнұраны, елтаңбасы және ата заңы мен валютасы болуы тиіс.

Ата заңымыз-ұлттық заңнамамыздың ұлттық өзегі. Ол сонау Есім ханның «Ескі жолымен» еңселеніп, Қасым ханның «Қасқа жолымен» қуаттанып, Тәуке ханның «Жеті жарғысымен» жалғасқан, бүгінде Нұр-атамыздың «Нұрлы жолымен» нұрлануда. Ата заңымыз-қазығы берік, мемлекеттігі бекем, төрт құбыласы сай еліміздің айбынын асырып, атағын әлемге жаятын бірден-бір қазынамыз.

Халқымыз «Береке басы бірлікте»-деп тегін айтпаса керек. Уақыт сынынан сүрінбей өткен еліміздің қол жеткізген жетістіктері өте көп. Бұл-елімізде тұратын барлық халықтардың бірігіп, бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығарып, жарасымды өмір сүруінің арқасында. Қазіргі уақытта Қазақстанда 130-дан астам ұлттар мен ұлыстар ынтымақта өмір сүруде.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Аллаға мың да бір шүкірлік, бүгінде талай-талай толайым табыстарға қол жеткіздік, тәуелсіздігіміздің басты нышанына айналған Астанамыз-махаббатымызға, рәміздеріміз-айбарымызға, Ата заңымыз-мақтанышымызға айналды.

Даламыз-дәнге, өрісіміз-малға, үй-ішіміз-жанға толған, қой үстінде бозторғай жұмыртқалаған заманда өмір сүргеніме өте қуаныштымын! Тәуелсіздігіміздің мерейі үстем, келер ұрпақтың жүзі жарқын, тілі мен мәдениеті құлашын кең жайып, еліміз ұлт болып өркендей берсін!

Бәкрамбек Асылзат
10 сынып, Қ.И.Сәтбаев ЖОМ
Отырар ауданы
Жетекшісі: Жұмашева Л.

Мәңгілік елдің ұлы ұрпағымыз

Елбасы Н.Назарбаев “Қазақстанның болашағы – қоғамның идеялық бірлігінде” атты еңбегінде ұлт ішіндегі бірлікті нығайту, отансүйгіштікке тәрбиелеу, азаматтық келісім ахуалын жасау мәселелеріне тоқталып, “Біздің тағы бір аса маңызды идеологиялық міндетіміз – қазақстандық отансүйгіштікке тәрбиелеу, әрбір азаматтың өзін-өзі айқын билеуін қалыптастыру. Шынайы отансүйгіштікті, нағыз азаматтықты қалыптастыру жеке бастың өзін саяси тұрғыдан айқын сезінуін, өз Отанын саналы түрде таңдауын көздейді” – деген.

Сан ғасырдан бері қазақ халқының тәрбие жөніндегі өнегелі сөздері мен істері, тұрмысы, мәдениеті, өнері, өмір тәжірибесі отансүйгіштік сезімнен бастау алады. Әрбір халық өзінің тарихы мен тәжірибесін жалғастыратын өскелең ұрпақты тәрбиелеуде халқымыздың ғасырлар бойғы жинақталған тәрбие әдістерін қолданып, өмір тәжірибесі сынынан өткен әдептілік, сыпайылық, адалдық, инабаттылық, іскерлік, мейірімділік, қайырымдылық, еңбексүйгіштік, үлкенді сыйлау, оған ілтипат көрсету сияқты қабілеттерді олардың бойына дарытты. Осылардың бәрі адамзат тәрбиесінде патриотизмнің қандай рөл атқаратындығын көрсетеді.

Қазақ халқы қылыштың жүзімен, найзаның ұшымен елдігін сақтап қалу үшін күресе отырып, туған елге, кіндік қаны тамған қасиетті жерге деген махаббатын ұрпақтан ұрпаққа аманат етіп беріп отырды. “Туған жер” ұғымын бала бойына ерте сіңіруге тырысып, оны Отан, ел-жұрт ұғымдарымен байланыстырып отырған. “Отан от басынан басталады”, “Отан оттан да ыстық”, “Елің үшін отқа түс күймейсің” деп тәрбиеленетін қазақ баласы үшін

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Отан - отбасынан, ата-жұртынан, туып өскен топырағынан басталады.

Патриоттық тәрбиенің нағыз қайнар көзі отбасынан және мектептен басталады. Мұндай тәрбие беруде халқымыздың тарихи мұраларын пайдалану мен тарихи тұлғалардың ұлттық патриотизмге негізделген отансүйгіштік іс-әрекеттерін үлгі тұтудың үлкен маңызы бар екені бүгінгі таңда нақтылана түсуде. Сондықтан зерттеу барысында “патриотизм”, “ұлттық патриотизм”, “қазақстандық патриотизм”, “Отан”, “отансүйгіштік” ұғымдарына қатысты терминдердің мәні мен мазмұны анықталып, нақтыланды.

Патриотизмнің тарихи элементтері туған жерге, ана тіліне, салт-дәстүріне сүйіспеншілік түрінде ықылым заманнан қалыптаса бастаған. Таптық қоғамда патриотизмнің мазмұны да таптық тұрғы да көрініс табады, өйткені әрбір тап Отанға деген көзқарасын өз мүддесі тұрғысынан білдіреді.

“Патриотизм” ұғымына сөздіктер мен ғылыми еңбектерден анықтама беріліп, педагогика ғылымында патриоттық тәрбиенің зерттелуіне сипаттама жасалды. Қазақ тілінің түсіндірме сөздігінде: “Патриот – Отанын, халқын, жері мен суын шынайы сүйетін, халық мүддесі үшін бар күш-жігерін, қабілетін аямайтын адам. Олар - өз отанының жалынды патриоты, өнеркәсіп, ауыл шаруашылығының озаттары. Өз отанын, халқын шексіз сүюшілік – барша күш-жігерін отан мүддесіне арнаған адамға тән терең сезім” – деп анықтама берілсе, Қазақ кеңес энциклопедиясында “патриотизм” – дегеніміз (грекше *patris* – Отан, туған жер) Отанға деген сүйіспеншілік. Бойындағы күш-қуаты мен білімін Отан игілігі мен мүддесіне жұмсау, туған жерін, ана тілін, елдің әдет-ғұрпы мен дәстүрін құрмет тұту сияқты патриотизм элементтері ерте заманнан қалыптаса бастайды” – деп көрсеткен. Ал Үлкен кеңес энциклопедиясында “Социалистік қоғам азаматының патриотизмі өз Отанына, бүкіл социалистік елдер ынтымақтастығына берілгендік пен адалдықтан тұрады” – делінген. Ал философиялық түсіндірмеде: “патриотизм (грекше *patris* – Отан) мазмұны Отанға сүйіспеншілік, оған шынайы берілгендік, оның өткені мен бүгінгісі үшін мақтаныш, Отан мүдделерін қорғауға ұмтылу болып табылатын адамгершілік және саяси принцип, әлеуметтік сезім” деп қарастырылады. Дегенмен де, біздің зерттеу нысанымыз болып отырған патриотизм ұғымын әскери-жазушы, халық батыры Бауыржан Момышұлы педагогикалық-психологиялық тұрғыдан өз шығармаларында жан-жақты қарастырған. Біз Бауыржан Момышұлының «патриотизм» ұғымына берген анықтамасын зерттеу жұмысымызға тірек етіп аламыз. Жазушы “патриотизм – Отанға (мемлекетке) деген сүйіспеншілік, жеке адамның аман-саулығы, қоғамдық-мемлекеттік қауіпсіздікке тікелей байланыстылығын сезіну, өзіңнің мемлекетке тәуелді екенінді, мемлекетті нығайту дегеніміз – жеке адамды күшейту екенін мойындау, қысқасын айтқанда, патриотизм дегеніміз – мемлекет деген ұғымды, оның жеке адаммен барлық жағынан: өткенімен,

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

бүгінгі күнімен және болашағымен қарым-қатынасын біріктіреді”,- дей отырып, “Ұлттық мақтаныш сезімі дегеніміз белгілі бір немесе басқа ұлт адамының көптеген жеке мақтаныш сезімінің жиынтығы болып табылады, ұлттық мақтаныш сезімі әрбір ұлт адамы үшін бұзылмас заң” – деп, ұлттық патриотизмнің негізгі қасиетін атап көрсетеді. Бауыржан Момышұлы ұлтжандылық пен ұлтшылдықтың да ара жігін ашып көрсетеді: “Екі түрлі ұғым бар: ұлттық рух – бұл асыл қасиет, ұлтшылдық – бұл ұлт ішіндегі жеке адам бойындағы көркеуделік. Бұл мәселені дұрыс түсіне білу керек” – деген сөздерінің жоғары сынып оқушыларына патриоттық тәрбие беруде мәні зор.

Бауыржан Момышұлы - ержүрек жауынгер, атақты қолбасшы, әскери жазушы. Ең бастысы - әр қылығымен, әр көзқарасымен, бар болмысымен қазақтың намыстан жаралған халық екенін мойындата алған тұлға. Бауыржан Момышұлының отызға енді ілінген шағынан-ақ есімі аңызға айналды, даңқы әлемді шарлады. Ұлтжандылықтан жаралған батырлық бейнесі тарих белдерін аралап, жыл өткен сайын “тот баспас сары алтындай жарқыраған” ерлік жолын жалғастыра отырып, әдебиетіміз бен мәдениетіміздің қаһарманына айналды.

Қазақ азаматтарына патриоттық тәрбие беруде Бауыржан Момышұлының шығармаларының мүмкіндіктері кең. Өйткені ол біріншіден, жас ұрпақты тәрбиелеуде адамгершілікке баулудың басты құралы, рухани дүниесі байиды, ниет-танымы, өмірлік көзқарасы қалыптасады; екіншіден, ұлттық тәлім-тәрбие, отбасы тәрбиесі мен салт-дәстүр, әдеп-ғұрыптарға бай тарихи мұра, үшіншіден, Ұлы Отан соғысында жанқиярлықпен соғысқан ұлдарымыз бен қыздарымыздың бейнесін және ерен ерліктерін ұмыттырмауға мүмкіндік беретін танымдық мұра. Жауынгер жазушының шығармалары арқылы отбасы тәрбиесі ондағы ұстаз бен ата-ана, мораль, этика турасында тұщымды сөз қозғағанына көз жеткіздік. Оның қаламынан туған төл еңбектерінің тәрбиелік жақтары ашылып, патриоттық мәні айқындалды. «Патриотизм дегеніміз - Отанға деген сүйіспеншілік, жеке адамның аман-саулығының қоғамдық-мемлекеттік қауіпсіздікке тікелей байланыстылығын сезіну, ал мемлекетті нығайту дегеніміз-жеке адамды күшейту екенін мойындау, қысқасын айтқанда, патриотизм мемлекет деген ұғымды жеке адаммен, яғни оның өткенімен, бүгінгі күнімен және болашағымен қарым-қатынасты білдіреді.» Қазақстанның Халық Қаһарманы батыр Б.Момышұлы ағамыздың кейінгі ұрпаққа үлгі етіп қалдырып кеткен өсиеттерінің және ерлікке толы шығармаларының алатын орны ерекше.

«Ұлттық патриотизм» және «Қазақстандық патриотизм» ұғымдары арқылы Отан, туған өлке, туған халқы туралы нақты түсініктер берудің тиімділігі арта түспек. Ал түсінік дегеніміз –бір нәрсенің мағынасы мен мәнін ұғыну. Сөйтіп, «ұлттық патриотизм және «қазақстандық патриотизм» ұғымдарына анықтама беру, олардың мазмұнын құрайтын: отансүйгіштік

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

сезімін дамыту, ұлттық салт-дәстүрді ұстану мен мемлекет рәміздеріне құрмет қалыптастыру, т.б. тәлім-тәрбиелік мүмкіндіктерін кеңейте түседі. Осыларды көздеп жүргізген зерттеу еңбегімізде педагог, психолог, философ ғалымдар мен ақын – жазушылардың ой-пікірлеріне сүйене отырып «ұлттық патриотизм» және «қазақстандық патриотизм» ұғымдарына анықтама беруге ұмтылдым. Сондай – ақ бұл ұғымның маңызын ашып көрсету жас буындарды тәрбиелеуде бүгінгі күннің кезек күттірмейтін қажеттігінен туындап отыр. Қазақстандық патриотизмнің арқауы қазақ мемлекетіне деген сүйіспеншілік, ұлтына сенімі, нанымы, саяси көзқарасы, тағы басқа оған қарамастан, әрбір қазақстандық өзі өмір сүріп, күн көріп отырған мемлекетін – «Отаным» деп тануы, оның негізін салып отырған қазақ ұлтына сыйластық, оның заңдарында бас ию, рәміздеріне құрмет, жетістігіне сүйсініп, мақтану, кемшіліктерін болдырмаудың жолын қарастыру қазақстандық патриотизмнің белгілері болуы керек деген ой келіп туады. Туған халқымыздың өткен тарихына көз жіберсек, отансүйгіштіктің керемет үлгілерін көреміз. Бүгінгі күні егеменді ел болып, қазақ деген ұлт болып отыруымыздың өзі ата-бабаларымыздың теңдесі жоқ ерлігінің арқасы. Тарихи мәліметтерден байқайтынымыздай, жоңғар шапқыншылығы кезі мен одан бертіндегі ұлт азаттық көтерілісін алып қарасақ, ондағы батырлардың ешқайсы бүгінгідей (кеңес дәуіріндегідей) жүйелі патриотизмге тәрбиелеудің тезіне салынбаған. Бірақ елін, жерін, Отанын қорғауда жанын, тәнін аяп қарап қалмаған. Осындай көптеген тарихи тәжірибелерден, сол кездегі отбасы тәрбиесіндегі отансүйгіштік сезімнің қалыптасуына отбасындағы тәрбиенің ықпалын елемей қоюға болмайды.

Болат Жансая

8 сынып, Әл-Фараби атындағы №14 мектеп-гимназиясы
Кентау қаласы

Ұланы бар елдің ұраны бар!

Әр адам үшін өмірде екі ғана нәрсе қымбат. Оның бірі – Ана, екіншісі – Отан. Себебі бұл екеуі жайлы қозғағанда елжіремейтін жүрек жоқ болар, сірә. Ана бізді өмірге әкелсе, Отан бағып-қағушы. Сондықтан да біз Анамызды қалай құрметтесек, Отанымызды дәл солай қадірлейміз. Міне, сондықтан болар, аяулы Ана мен ардақты Отанды қосып, Отан-Ана дейтініміз. Жер шарындағы өзге жандар үшін қалай екенін білмеймін, бірақ мен үшін менің Отаным ең керемет жер, ғажап ел! Ұлан-байтақ жазығы бар, бидай, күріш азығы бар, асқар-асқар таулары бар, жасыл желек баулары бар, ащы-тұщы

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

көлдері бар, сарғылт келген шөлдері бар, сан миллион халқы да бар, ескірмейтін салты да бар, егеменді ел, тәуелсіз мемлекет-Қазақстан Республикасы.

Әлем халқы қызыға да қызғана қарайтын осы көз жауын алардай табиғаты сұлу жерде кіндік қаның тамып, өсіп-өнуіңнің өзі бір бақыт емес пе?! Ал, осындай бақытты күндерге жол ашып берген батыр да батыл, дана да дара батырларымызға мың да бір рахмет! Келешек ұрпақ үшін жан аямай шайқасып, ғасырлар бойы туған жер ата қонысты сақтап, ұшы-қиырсыз даласын алтынға, шыңдарын қар басқан асқар тауларын алмасқа теңеп, осы теңдесі жоқ байлығын бізге, ұрпақтарға, аманат етіп қалдырды емес пе?! Сол байлықты көзінің қарашығындай сақтап, ел тыныштығын ойлаушы, әрине, елбасы.

1991 жылдың 1-желтоқсанында Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті тағайындалды. Сол күннен бастап елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев Қазақстанды жарқын болашаққа жетелеп келеді. Жүз отыз бір ұлт пен ұлысты бауырына басып, қазақ тілін ту еткен шаңырық астына біріктіруші, бейбіт күнді еліне тарту етуші, бірлігі жарасқан елдің тірегі-елбасымыз дер едім. Нұрсұлтан атамыздың арқасында Тәуелсіз Мемлекеттер Достығына (ТМД), Біріккен Ұлттар Ұйымына (БҰҰ) оның арнайы мамандандырылған мекемелері-ЮНЕСКО, МАГАТЕ, ДДҰға мүше болдық. Көзді ашып-жұмғанша бүкіл әлем көз тігіп отырған ірі державаға айналдық. Тәуелсіздігіміздің жиырма жылдығын тойлағанымызда, мұнша қуатты мемлекет осынша аз уақыт ішінде пайда болғанына әлем жұртшылығы таң қалысты емес пе?! Дәл осы жас мемлекеттің Қысқы Олимпиада ойындарын өз жерінде өткізіп, жүлделерді қанжығасына байлап, үлкен жетістіктерге қол жеткізуі, Қазақстанның мерейін үстемдетіп, беделін асқақтата түсті.

Жетістік демекші, ЭКСПО-2017 көрмесінің қазақ жерінде өтуі де зор қуаныш, үлкен мәртебе. Расымен де, Экспо Қазақстан үшін үлкен абырой болмақ. Бұл халықаралық көрменің ең басты ерекшелігі де сол-ТМД кеңістігінде тұңғыш рет Қазақстан мемлекеті өткізгелі тұр. Елбасымыз айтқандай бұл көрме тек атақ үшін емес, ірі көлемде пайда табу үшін өткізіледі. Көрме Астананың инфроқұрылымына үлкен серпіліс әкеліп, ғылыми жетістіктердің бағы жанады деп сенеміз. Ал, ендеше, еліміздің мерейін асыратын көрмеге сәттілік тілейміз! Әрине, мұның бәрі әуелі-Алланың, екінші-елбасымыздың, сонан соң-халқымыздың ауызбіршілігінің арқасы. Елбасымыздың халыққа жолдаған қай үндеуіне қарасақ та, халықты бірлікке, ынтымақтастыққа, ал жастарды білімге, еңбекқорлыққа шақырады. Жастар еліміздің ертеңі болғандықтан оларға барлық жағдай жасалып, жан-жақты қолдау көрсетіліп отыр. Біз үлгі аларлықтай жан-елбасымыз Н.Ә.Назарбаев деп білемін. Ол кісінің есімі тарихта алтын әріппен жазылып,

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

жүріп өткен жолы қайталанбас дара жол болып, өр тұлғасы халық жүрегінде ерекше сезіммен қалмағы сөзсіз.

Жақсы лебіз,жарым ырыс деуші еді,өз ойымды өлеңіммен жеткізейін:

Сөзімді мен бастайын Бисмиллә деп,
Қолға қалам алып ем шабытым кеп.
Жырлайын мен елімнің жебеушісін,
Нұрсұлтандай елбасым-бақытым деп.
Еліме нұрлы сәуле алып келген,
Елбасым ғылымға жол салып берген.
Өр түрлі сайыстарда көшті бастап,
Алып жүр елім орын ойып төрден.
Бауырына басып талай ұлт,ұлысты,
Бір ата балаларындай іс қылысты.
Жастарға ел тағдырын аманаттап,
Бірлікпен іс қылса екен деп тырысты.
Ұландары жерімді қорғасын деп,
Жаратқаным елбасымды қолдасын деп,
Елімде еш жамандық болмасын деп,
Алладан күндіз-түні тілеймін тек.

Я,бұл жүзіміздегі шаттық оңай келген жоқ. Қасиетті де қастерлі Тәуелсіздікті сан ғасыр бұрын бабаларымыз аңсап өтті. Осы кунге жету үшін халқымыз талай қиындықты бастан кешірді. Патшалық Ресейдің құрамында,сонан соң Кеңес мемлекетінің құрамында болып, дербестікті де, тәуелсіздікті де мүлде жоғалтты. Жігерлі жастарымыздың,батырларымыздың арқасында осы күнге де қолымыз жетті-ау!Кейде мен сол кездегі би-даналарым болмағанда, еңбекқор ағаларым болмағанда, ержүрек батырларым, ащы тілді ақындарым болмағанда, саналы жастарымыз, көтеріліс бастауымыз болмағанда осы күнге жетер ме едік деп ойланам. Әрине,жоқ. Біз аға-әпкелеріміздің алдында қарыздармыз. Оны өтеудің жалғыз-ақ жолы бар-Қазақстанды көркейту! Аманаттап кеткен жерді қорғау. Бүгінгі таңда қарулы күштерімізде мін жоқ. Дегенмен,елім,жерім деп жүрегі жалындап тұрған патриоттар кемде-кем.Мұхтар Шаханов атамыз айтқан екен: «Өз еліңнің патриоты болу үшін,алдымен туып-өскен өлкенді сүй.

Шағын Отаныңды қастерлемей жатып әлемді сүйе алмайсың»-деп. Мен әрқайсысымыз ұлағатты ұстаздардың берген білімін бойымызға сіңіріп, білгір маман иесі боларымызға сенемін. Абай атамыз айтқандай Қазақстанның қорғанын құраушы кірпіші болып қаланатынымызға сенемін. Елім деп туған ерлерге, бейбіт күнді тарту еткен бабаларымызға басымды иіп тағзым етемін.Біз,еліміздің ертеңі-жастар,Қазақстанды Еуропа елдерімен теңестіреміз деп еш күмәнданбастан айта аламын. «Арыстандай айбатты,

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Жолбарыстай қайратты, Мен жастарға сенемін!»-деген Мағжан Жұмабаев атамыздың өлеңін естігенде қалайша тосылып қалмақпыз?! Біздің мемлекет көптеген жетістіктерге қол жеткізгенімен,біздің алар асуымыз, шығар биігіміз алда. Келісіліп пішкен тоң кең болмайды дегендей халқымыздың бірлігі жарасқан осынау күнде елімізді ілгері тарту өз қолымызда. Болашаққа нық сеніммен қадам басу үшін, өткенімізден сабақ алып отыруымыз керек. Біз өткенімізді ұмытпаймыз.

Біз үшін Жеңіс күнінен асқан қымбат мереке жоқ.«Ешкім де ұмытылған жоқ,еш нәрсе де ұмыт қалған жоқ». Осы сөздерді соғыста қаза тапқандар ескерткешіне қашалып жазылған. Расымен де, соғыста қираған үйлер мен қалалар қалпына келтірілгенімен, жүректегі жара ешқашан жазылмас. Соғыс кезінде жақын адамынан айырылмаған жанұя жоқ шығар,сірә!

Ботабекова Камила

10 сынып, №6 мектеп-гимназиясі
Мақтарал ауданы, Жетысай қаласы

Қазақ барда салт-дәстүріміз ғұмырлы болмақ

Салт – халықтар кәсібіне, сеніміне,тіршілігіне байланысты қалыптасып ұрпақтан-ұрпаққа ауысып отыратын әдет-ғұрып, дәстүр. Уақыт озған сайын оған жаңалық еніп,өзгеріп,қоғамдық болмыс принциптеріне бейімделіп отырады. Ал жаңа қоғамдық қатынасқа қайшы келетіндері жойылып, өмірге қажеттілері жаңа жағдайда ілгері дамиды. Сондықтан да халық :«Дәстүрдің озығы бар,тозығы бар»,-деп дұрыс айтқан.

Дүние жүзі халықтарының өздеріне тән салт-дәстүр ерекшеліктері бар. Сол сияқты:«Қазақ барлық сенім,әдетімен де, ойын-сауығымен де, әр кезде жасаған адамдарының тарихи мәні бар оқиғаларды баяндайтын поэтикалық құны күшті аңыздар,өлең жырлар жасауымен де,сауыққа құмарлығымен де, халықтың заңның көптеген кодекстерін сақтаумен де,соттың шешімдерімен де ең ақылдылардың қатарына қосылады»,-деп Ш.Уалиханов атамыз айтып өткеніндей ,қазақ елі - өнердің сан қырлы түрлеріне де, сондай-ақ біршама ата-бабаларымыздан бергі қарай нағыз мұсылман ұлтымыздың нақышын танытатын салт-дәстүрлерге де бай жұрт. Ал халықтың игі дәстүрі – біздің ең асыл мұрамыз.

Адам өміріндегі ең бір қызықты да, қуанышты да ұмытылмас белең – оның үйленіп, жеке тау тігуі. Ұрпақтарының үлгілі отау құруы – сол жастардың ата-аналары мен ауыл адамдарының ғана тілек-талабы емес, қоғамдық қажеттілік. Отбасы – мемлекеттің іргетасы. Қоғамдағы әр

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

шаңырақтың босағасы берік, мерейі үстем болмай, мемлекеттің де мықты болуы мүмкін емес.

Қазақ халқының ұлын үйлендіріп, қызын ұзатуда ғасырлар бойы желісін үзбей жалғасып келе жатқан өзіндік салт-дәстүрлері бар. Бұл әдет-ғұрыптар ұрпағының келешегін, нәсілінің болашағын ескеруден туындаған.

Ежелгі қалыптасқан дәстүр бойынша, қазақ жұртында отау тігудің бірден-бір жолы – құда түсіп, қалыңмал төлеп үйлену арқылы жүргізілді. «Құда түсіп, қалыңмал төлеп үйлену» деген ұғымның мағынасы өте кең. Бұдан қазақ жастары қалыңдығын өздері таңдап-талғамай, оларға болашақ жарын тек әкесі алып берген екен деген қорытындысы шықпауға тиіс. Әрине, қазақтар көбіне балаларды атастыру арқылы үйлендіретін. Егер екеуі де ұл, не қыз болса, онда олар өскен соң әкелеріндей дос болып өтуге тиісті болған. Бұл салттың көрінісі «Қозы Көрпеш – Баян сұлу» жырында жақсы сақталған.

Ал «Қыз Жібек», «Қамбар батыр», «Қобыланды батыр» секілді эпостық мұраларымыздан жігітке де, қызға да жар таңдап, ұнатқан адамына қосылуына ерік берілген ежелгі дәстүр сілемін көреміз.

Жігіт үйленер алдында әуелі өзіне ұнайтын теңін іздестіреді. Бұл дәстүр – «қыз көру», «жар таңдау» деп аталады. Шөптің шүйгінін жеп, судың тұнығын ішкен, аттың жүйрігін мініп, иттің алғырын ерткен, құстың қыранын баптап, мылтықтың түзуін асынған, ақ шаңқан үй тігіп, саф таза ауада жаз жайлау, қыс қыстауға көшкен дала тұрғындары осы салтанатқа сай болашақ жарының да тұрмыс-тіршілігінің ажар-көркі болғанын ұнатқан. Асылы көшпелілердің ұғымы бойынша, бұл дүниеде түзу мылтығы, қыран құсы, жүйрік аты мен мінез-құлқы мінсіз әйелі бар ердің төрт құбыласы тең деп танылған. Бұл салт-дәстүрлерді сипаттау барысында тұрмыс-тіршілік, отау құруға байланысты біздің «қыз ұзату», «беташар», «шілдехана», «тұсау кесу», «тілашар» сынды салт-дәстүрлерімізді қоспау мүмкін емес.

Қазақтың ұлы ғалымы Ш. Уалихановтың : «Көшпелі сахаралықтардың ішіп-жері де, киінері де малмен табылады, жанының тыныштығынан гөрі оған мал қымбат... Оның малды қалай қастерлейтінін, бала-шағадан бұрын осы мал амандығын сұрауының өзі-ақ парак-парақ қылып жазған түсіндірмелерден де артық дәлелдейді...», -деп айтып өткеніндей, ерте кезден малмен бірге өріп, үнемі соның соңында жүрген қазақтар байқағыштыққа, малды шебер бағуға машықтанған. Мал басының есімі мен амандығы қашан да береке мен қуаныш кепілі. Сондықтан да малдың қас-қабағына ден қойған шаруақор бабаларымыз «күйек алу» қойға қошқар қосу науқанына айрықша мән беріп, үлкен үміт-тілекпен кіріспек.

Қазақ малшыларының тәжірибесінде үркер туатын қазан айының аяғына қарай қошқардан күйек шешіледі. Күйек алу үшін әдетте сәтті күн деп сәрсенбі, бейсенбі, жұма сияқты апта күндері таңдалады. Сол күні тілеуқор

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

аналарымыз малдың басына келіп, «іске сәт» деп, малдың қысыр қалмауына тілектестігін білдіреді. Сол жерде шашу ретінде шашылған бірер уыс тарыны отар иесі алып, бір саулығын ұстайды да, «төл тарыдай көп болсын!» деп әлгі тарыны қойдың алдына қояды. Ал кешке қарай жаңағы тілеуқор анамыз малшыларға шашыратқы деп аталатын тағам таратады.

Дүниеде бір адамның қуанышын көріп екінші адамның қуануынан артық кісілікті сезім болар ма! Сыйластық, қимастық, сағыныш сияқты мейлінше кісілікті сезімдер ең алдымен қуаныш бөлісуден, тілек ортақтастырудан басталатын сияқты. Өмірдің мәніне, тірліктің сәніне тұғыр болғандай бір кісілікті қасиет осы.

Сол кісілікті еткен халқымыз «ауылдар аймағымен, әйелдер байларымен, түйелер тайлағымен аман болсын!» деп келетін ақ жүрек тілегін айқара ашып, қызық-қуанышты «Сүйінші», «Шашу», «Көрімдік» сияқты дәстүр түрінде білдіріп отырған.

Сонау VII – VIII ғасырлардан бастап қолдауын тапқан зергерлік өнер әр елдің тұрмысына, салт-дәстүріне бейімделе отырып дамыды. Сондай озық та әрі үлгілі, түрлі геометриялық пішіндерге негізделе құйылған зергерлік бұйымдар жасауда қазақ халқы ерекше оқшауланған. Осы өнеріне байланысты ұлтымыздың азды-көпті салт-дәстүрлерін де қалыптастырған. Солардың бірі – құдағи жүзік.

Құдағи жүзік – ертеректегі салт бойынша қыз шешесінің құлағына сыйлайтын қос дөңгелекті, үсті тұтас қомақты, асыл тастардан көз қондырылып, алтынмен қапталған қымбатты бұйым. Бұл кәдімгі қос балдақ жүзікке ұқсас, бірақ одан көркемделуі жағынан ерекше болып келеді. Мұны қыздың шешесі зергерге арнайы жасатады да, екі жастың қос балдақ, сақина тәрізді қартайғанша бірге өмір сүруін тілейтіндігінің белгісі ретінде сыйға тартады.

Ендігі кезекте сөз түйінін ертеден келе жатқан тамаша салт-дәстүріміздің ішіне кіретіндердің бірі – батамен аяқтағым келеді. Бата беру дәстүрі шығыс халқы арасында, соның ішінде қазақтарда кең тараған. Әдетте бата ауылдың үлкен қария ақсақалдарының, жолы үлкен адамның, құдайы қонақтың үлесіне тиген. Бата қандай жағдайда берілмесін ол адамды кісілікке, имандылыққа, мейірімділікке тәрбиелейді. Ата-бабаларымыз «Жаңбырменен жер көгереді, батаменен ер көгереді» деп жақсы киелі адамдардың батасын алып, кейінгі ұрпаққа да ықылас білдіріп, бата беріп, тілек тілеуді дәстүрге айналдырған. Міне, бүгінгі күнге дейін жақсы дәстүріміздің жалғасын тауып келе жатқаны баршамызды қуантады. «Жақсы сөз, жарым ырыс», - демекші, отбасы, ошақ қасына аманшылық тілеп бар жақсылықты басыңа үйіп-төгіп бата беріп жатса, оның несі айып. Қайта мұндай тамаша дәстүрлеріміздің көзін ашып марапаттау – біздің тікелей міндетіміз. Соған

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

байланысты салт-санамызды, дәстүрімізді қайта жаңғыртып жатқан бүгінгі күндебата туралы неше түрлі нұсқасы жеке кітап болып басылып шығып та жатыр.

Қорыта айтқанда, ел егемендігін алып, тәуелсіздіктің байрағын көтерген осынау бір кезең базар бағасы бүйірден қысқан өтпелі кезеңге тұспа-тұс келіп жатса да, халқымыздың өзінің ұлттық ерекшелігін, салт-дәстүрінің сирисипатын көрсетер рухани мұрамызға сусай ден қойғаны заңды құбылыс.

Ғасырлар бойы қалыптастырған інжу-маржан дәстүрлеріміздің біразын жоғалтып алсақ, енді біразын көмескілендіріп алдық.

Сондықтан да осынау шығармамда ата-салтымыздың жөн-жобасын, жол-жоралғысын жинақтап жазуды жаным қалады. Әрине, бәрін де қамтып, бәрін де айттым және ең дұрысы – осы деуден де аулақпын. Бірақ қазіргі өзім тәрізді егеменді елімнің болашақ жас ұрпақтарына :«Асыл мұрамызды ұмытпай дәріптеп, қастерлейік», -деген үндеу салғым келеді.

Дәулет Таңсұлу

11 сынып, «Жаңатірілік» ЖОМ

Қазығұрт ауданы

Мәңгілік ел

Еліміз тәуелсіздік алу жолында қаншама қиындықтарды басынан өткізгендігі айдан анық. Ия, «тәуелсіздік» атты асыл арманға жету үшін ата-бабаларымыз ерен ерліктері, болаттай мықтылығы, темірдей төзімділігі, сөзсіз батырлығы, халық қамы үшін қан кешіп, құрбан болғандығын, біз, яғни еліміздің жас ұрпағы терең ойлап, түсінуіміз парыз. Ел болу үшін, Тәуелсіздік керек, ал тәуелсіз болу үшін ұлттық рух, күш-жігер, сенім, мақсат керек. Міне, халқым көктен тілеп, көптен күткен тәуелсіздігімізге жиырма екі жыл. Бұл ұлы мақсат жолында қаншама халық қырылып, өз туған-туыстарынан айырылған болатын.

Бірақ, қаншама қиындық келсе де қасқайып қарсы тұра білген қазақ елінің рухы биік еді.

Ендігі кезекте бізге аманат етіп қалдырған осынау кең-байтақ, киелі жерімізді көз қарашығындай қорғауға тиіспіз деп ойлаймын, әрине ол біздің міндетіміз.

Еліміз егемендік алған осынау саусақпен санарлық аз жылда биік-биік белестерді бағындыра білді, әлемді таңдай қақтырды, өркендеп, көркейіп, гүлдене бастады. Ол әрине егемендіктен кейінгі ел басын біріктірген елбасының ерен еңбегі екендігі сөзсіз. Еліміз өз алдына

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

жеке мемлекет болды,яғни Қазақстан Республикасы болып жарияланды,халқымыздың бағына туылған Нұрсұлтан Назарбаевтай парасатты көшбасшының арқасы.Егеменді еліміздің өз тілі,әдебиеті, тарихы, мәдениеті,салт-дәстүрі,рәміздері және де Ата заңы бар.Оны мақтанышпен айта аламыз.

Ендігі уақыттарда,сын сағаттарда, жарқын болашаққа жауапты ол әрине біз. Менің ойымша өз тәуелсіздігімізді тұғырында нық ұстап қалу үшін әрине жоғары сапалы білім мен тәртіп керек.Ол әрине жастардың,білімді ұрпақтың қолында, оны елбасымыз да әр сөзінде айтып жүргені рас.Елімізді одан әрі дамытуымыз үшін , әлемге танытуымыз үшін талантты жастар керек.Еліміздің осыншама өркендегені үшін аянбай еңбек етіп келе жатқан елбасымызға және де әрбір азаматтар мен азаматшаларымызға алғысымыз шексіз.

«Дарын емес, қарын билеген тірліктен сақтан»,-деп ақын әрі жазушы ағамыз Асқар Сүлейменов айтқандай,тек қана ақшаны ойлап,ақ жолдан айнығанша, адалдықтың ақ жолында шындық үшін күресіп,асқақ армандарға қарай ұмтылып, алдымызға мақсат қоя білуіміз,ел үшін елеусіз еңбек етуіміз парыз әрі міндет дап санаймын. Бауыржан Момышұлының бір қанатты сөзі бар еді «Талантқа қанат бітірер-сезім емес,сенім болуы керек»,-деп.Ия,әлемдегі болып жатқан өзгерістер, күннен-күнге,тіпті сағат санап дамып келе жатқан техника талайды таңқалдыруда. Оның барлығы талабы таудай тамаша таланттылардың ,білімі биік білімділердің,рухы биік ұлттардың,ерікті де жігерлі,қойған мақсатына жетпей қоймайтын,көзі ашық, көкірегі ояу азаматтардың арқасында.

Біз үшін ерекше айта кететін жайт,ол еліміздің егемендігіміздің айқын әрі нақты дәлелі ретінде мемлекеттік рәміздеріміз болып табылады.Олар көгімізде желбірген,азаттық пен мәңгілік көк аспанымызды өз бейнесінде анық дәлелдейтін-Көк туымыз,қазағымның ұлттық символы болып саналатын, жылдар ағымы бойынша санамызда жаңғырып тұрған шаңырақ бейнелі,қос қанатты қос тұпарымен өз мағынасын асқақтатар, кереметтей көз тартатын –Елтаңбамыз, мемлекетіміздің,халқымыздың ертеңі мен нұрлы болашағы, тәуелсіздіктің қаншалықты асыл қазынамыз екендігі, келешегімізге деген мол сенім мен нағыз тәрбиені , жалпы айтқанда нағыз патриоттық сезімді ой-санамызға құйатын, мәңгілік ұранымыз ол әрине-Әнұранымыз.Атақты үш биімізді қаншалықты биіктерге көтерсек, бұл үш рәміздеріміз де соншалықты дәрежеде сақтай білейік. Сонымен қатар бұрыннан келе жатқан ата-бабамыз бізге аманат етіп, сеніп тапсырған салт-дәстүрлеріміз,әдет-ғұрыптарымызды да сақтай білейік. Әрқашан да қазақы болмысымызды сақтап,өзгелерге өз өнерімізді дәріптей білуіміз, мемлекеттік тіліміз Қазақ тілінің асыл құндылықтарын сақтап,тағылымға

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

толы тарихымызды қорғау, оны бізден кейінгі де жас ұрпақтарға тапсыра алуымыз керек. Ия, жаза берсек елімізге деген, жүректен шығар, ой түбіндегі асыл ниеттер таусылмақ емес. Тобықтай сөздің түйініне тоқталсақ: «Біз қазақпыз», сондықтан да елімізді көркейтуге өз үлесімізді қосып, асыл құндылықтарымызды, тілімізді, дінімізді, салт-дәстүрімізді, егемендігімізді, рәміздерімізді, тарихымызды, өнерімізді әрқашан да сақтай отырып, еліміздің нағыз «патриоты» болайық.

Ереханова Назерке

7 сынып, № 2 жалпы орта мектебі
Кентау

Менің Қазақстаным

Менің елім-Қазақстан. Біздің ел ордамыз-Астана. Астана -бұрынғы Ақмола. Ақмола қаласы өзінің ерліктері мен ұлы адамдарымен атағы шыққан. Қазіргі кезде тәуелсіздік егеменді Қазақстанның астанасы болу құрметіне ие болды. 1995 жылы 15 қыркүйекте астанасы Ақмолаға көшіру туралы Жарлық шықты. 1998 жылғы 6 мамырда Ақмоланы Астана деп қайта атау туралы Жарлық шығарылды. Қазірде Қазақстан халқының жасампаздықтың жемісі Астана қаласы әлемдегі ең көркем қалаға айналып, көркейіп келеді.

Қазақстан-қазақ халқының мекені, ежелгі қонысы, Отаны. Бұл жерде ата-бабамыз туды, тұрды, өмір сүрді. Оның кең жазира жерін ата -бабамыз қасық қаны қалғанша қорғап, ұрпақтан -ұрпаққа қалдырып келеді. Ол біздің ең қасиетті, қадірлі, асыл мұрамыз.

Қазақ халқы Атамекен мәселесіне өте терең ілтипатпен қараған халық. Жалпы "Атамекен" сөзі қазақ халқының сол жерді ерте кезден иемденіп келе жатқандығын білдірсе керек. "Кіндік кесіп, кір жуған", "кіндік қаны тамған" деген сөздер бар қазақта. Бәрі де өзінің тұрған мекеніне жылы жүрекпен, терең ілтипатпен қарағандықтан туған сөздер. Атамекен мен ұлт, Отан ұғымдарының арасындағы тамыры терең байланыс осыдан туындайды. "Ойлап қарасаң, әр адамның өмірінің өз бастауы бар. Біреулер салқын-самал теңіз жағалауында, енді біреулер ыстық құмды алқапта, біреулер тоғайлы орман ішінде туып өмір кешеді.

Адамзатты қоршаған ортадағы дүниелердің бір-бірімен белгілі бір жаратылыс заңдылықтарына сәйкес тығыз байланыста, тепе-теңдікте болатынын, әлемде әлі ашылмаған, адамдар танып болмаған құпия сырлар көп

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

екендігін бала кезімнен жақсы ұғындым. Мен сол шексіз әлемнің көрінер-көрінбес титтей ұнтағымын және бір бөлігімін.

Сол балғын шағымдағы менің түсінгенімде Отан деген осы бір ұшы-қиыры жоқ кеңістіктегі ұлан -байтақ ел, соның бір бұрышындағы кішкентай жерде өмір сүріп жатқан әке -шешем, ағайын -туыстарым және менің өзім деп санайтынмын.

Ал менің Отаным -қазақтың ұлан - байтақ кең даласы, жусан иісіне толы самал желі, нұр сәулелі күні, жасыл желек жамылып гүлге оранған жері, қыран бүркіт еркін самғаған көк аспаны, менің туған халқым екенін және де әр адамның туған жерінің, байтақ даласының әр тасы, өзен-көлі, самал желі, асқар тауы, өсімдігі, жан-жануары бәрі қымбат.

Туған жердің күллі сипат - сыны, құдірет-құны өзін мекен тұтқан халықтың тұрмыс-салты арқылы басқаларға құндылығын танытады.

Өзі өрбіген елге, туып-өскен жерге деген адам махаббатының, алаулаған сағынышының қаншалықты тасқынды екенін асыл қасиетін шалғай шетте, ел ішінен амалсыз шығындап, қиырға қара үзіп кеткендер ғана айрықша оның, бұлдырсыз айқын сезінеді, қадір -құнын жетік біледі.

Жерден қасиетті, жерден киелі дүние жоқ. Жер бар жерде ел бар. Ел-ер - азаматтың думанды ортасы. Жер адамның жарық дүниеге көзін ашқаннан тербеткен бесігі.

Туған жер, ана тіл, дәстүр, салт -сана, тарих бұлардың бірі жоқ жерде екіншісінің болуы мүмкін емес.

Туған жер, ана тіл, дәстүр, салт -сана, тарихқа деген сүйіспеншілік, құрмет-нағыз азаматтықтың көрінісі. Ешкім азамат болып тумайды. Басында бұлағы өзеннің ұзақ, ағатыны секілді, өнегелі ата-ананың тәліміне сусындап - адалдық, еңбек сүйгіштік, бауырмалдық рухта ер жеткен бала, мектеп, қоғам тәрбиесін де бойына жақсы сіңіреді. Мен бауырмалдық дегенді бірнеше рет қайталадым. Оның кең мағынасы халқаралық достық-бауырмалдық. Азаматтықтың, батырлықтың бір негізі осы бауырмалдықтан шығады. Ерлік аспаннан түспейді, ол Отанды сүйуден туады. Ал Отанды сүйу үй ішінен, от басынан өседі. Ата -ананы, апа -қарындасты, аға -ініні сыйлап құрметтеген адам халқының да қадіріне жетеді. Халқын қадірлеген сын сағаттан сүрінбей өтеді. Елін сүйген -ер атанады. Өйткені ерлік білекте емес, елін сүйе білген адал жүректе...

Туған жер -тұғырың, туған ел -қыдырың, -демекші Атамекен... Ата жұрт... Туған жер... Бұл -ең жоғарғы құндылықтардың, асыл ұғымдардың бірі.

Атамекен- туған халқын, ұлтының мекен еткен, ата-бабасының қоныс тепкен жері. Туған жер-әр адамның дүние есігін ашып, өмірге келген жері. Адам өмірге келіп, ес жия бастаған сәттен өз болашағына да, өткені де атамекенмен тығыз байланыста болады. Халқымыздың атамекенді ардақтау

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

сезімі өте терең, олар үшін туған жерді қасиет тұту-қанға сіңген мінез, ежелгі дәстүр. Бұл таным біздің жанымызға ана сүтімен дарыған. Жүрегімізден табылатын, алыс кетсек сағынатын атамекен. Қазақстан -керемет ғажап ел, Қазақстан ғаламға, әуелі Атамекенге шығармаған ән жоқ. Ғасырлар бойы кеудесін құшқан Қазақстан, бүгінгі ғажап ұн.

"Ұлтарактай болса да, ата қоныс жер қымбат. Ат төбеліндей болса да, өскен ел қымбат", -демекші "Атамекен -алтын бесік" деп, ата -бабамыз тегін айтпаған. Ол өз перзентіне барып, нәрін береді. Төсінде тербетіп, аялап әлпештейді. Әр адам өз атамекенін мақтаныш етеді, қадір тұтады. Атамекенге қызмет ету -әрбір азаматтың игі арманы, мақсат -мүрдесі.

Қазақстанның жеті кереметтері: таңбалы жас суреттері, сол кезеңдегі адамдардың өзіндік дүние-танымын асқан суреткерлікпен айшықтағанын көрсетеді. Одан соң: Алтын адам-сақ тайпалары өмір сүрген кезең мен олардың әдет-ғұрып, мәдениетін айрықша көрсететін тарихи мұра.

Бүгінгі таңда қанатты барыспен үйлесімдік тапқан "Алтын адам" Қазақстанның ұлттық белгісіне айналды. Осыдан соң: домбыра -қазақ өмірінен ерекше орын алатын ұлттық дүниесі. Қазақ халқы өмір, оқиға, күрес, сезім иірімдерін домбыра үніне қосып, күмбірлете күй төгіп, әсем ән айтып, жадырата жыр жырлаған. "Нағыз қазақ -қазақ емес, нағыз қазақ-домбыра" демекші, ақынжанды, әнқұмар қазақ халқы екі ішекті домбырамен үндесіп, өзінің өмір тарихы, ой-талғамы, арман-қиялы жайлы сыр шертеді. Содан соң: киіз үй-дүниетаным құралы. Киіз үй-қара шаңырақ-ұрпақ жалғастығы, дәстүр сабақтастығы, өсіп өніу, ырыс-құт ұғымдарымен тығыз байланысты.

Содан соң: Қожа Ахмет Йасауи кесенесі-сәулет өнерінің тамаша туындысы. Кесене өз уақытында киелі орынға айналып, онда Қожа Ахмет Йасауи ғұлама ел -жұртты ұйытып, имандылыққа шақырып, ақиқатқа бастайтын адамгершілік ұстанымдарын дәріптейтін уағыз-насихат жүргізілген. Кесенеде қабірхана, кіші мешіт, кіші Ақсарай, үлкен Ақсарай, асхана, кітапхана, құдықхана бар. Содан соң: Маңғыстау жер асты мешіттері-рухон байлықтың ерекше үлгісі, озық сәулеттік құрылысы. Ғимараттардың ішіндегі ең ескісі -жерді дөңгелете ойып қазып, таспен қаланған-бәйге ғибадатханасы. Шақшақ ата кесенесі саған -атам, құлпытас, сағана-қайтас секілді ескерткіштер мен жер асты мешітінен тұрады.

Жер асты мешіттерінің ішінде көбірек зерттелгені Бекет ата мешіті. Бекет атаның әулиелік дәрежесі болған. Ол бала оқытатын жер асты мешітін салған. Ақмешіт қорымы-тарахи-сәулет өнері ескерткішіне жатады. Ақмешітті Бекет ата салған. Ескі бейнеу мешіті-шатқалдың тоғысар тұсындағы ұлутас пен бар қабаттарынан тұратын төбеден үңгіп салынған. Тобықты мешіті, Оғланды мешіті де төбеден үңгіп салынған.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

ғимараттар. Содан соң: Астана-Бәйтерек. Астананың тұмарындай болып, көк аспанға бой созып тұрған "Бәйтерек" сұлу сымбатымен көз тартады.

Адамзат баласының татулығына ұмтылу әр халықтың қанында бар, әсіресе ол Қазақстандықтарда ерекше дамыған.

Ата -бабаларымыздың азаттық жолындағы ерен ерлігінің арқасында осынау арман еткен заманға тер төге, көп күш жұмсай жеткен елімді мақтаныш етемін.

Дүниеде туған еліңнен артық ел де, жер де жоқ.

Жақыпбек Гүлсамал

8 сынып, Құрманғазы атындағы орта мектеп
Созақ ауданы

Менің Отаным - Қазақстан

Мен үшін қымбат мекен – Қазақстан. Осындай киелі, әрбір қазақ үшін қымбат, тәуелсіз, жан дүниесі де байлыққа да бай Қазақстан атты елде өмір сүру мен үшін үлкен мақтаныш.

Менің туған жерім – Қазақстан Республикасы. Бұл – бай тарихымен, көне мәдениеті мен ерекше табиғатымен мақтана алатын ұлы мемлекет. Қазақстанның тамаша табиғаты-ай! Бурабайдың қатты қарағайлары, тың жердің алтын егіндері, Ұлы даланың ақшыл бетегесі – барлығы да менің Қазақстанымда. Ғасырлар бойы оны жауларынан қорғап қалды және бүгінгі күнге дейін мына бізге мұраға тапсырылуы үшін ата – бабаларымыз жан аямай күресті.

Ата-бабаларымыздың азаттық жолындағы ерен ерлігінің арқасында осынау арман еткен заманға тер төге, көп күш жұмсай жеткен елімді мақтаныш етемін. Талай жылғы ұлы дүбір, дүрбелеңнен кейін жарқын болашақтың таңы атып, еркіндік пен теңдік есігін айқара ашты. Еліміздің күні оңынан туып, жарық жұлдыздар шоғыры ұлттық намыс пен арымызды тудай желбіретті.

Әрине, бұл күн оңайлықпен келмегені белгілі. Еліміздің арыстары талай жылдар басын тау мен тасқа ұрып, тар жол тайғақ кеше жүріп, еліміздің болашағы, келер ұрпақтың бақытты ғұмыры үшін аянбай күресіп табандылық пен асқан қайсарлық, шыдамдылық пен беріктік танытты.

Барлық саналы ғұмырын ұлт мүддесіне арнаған бес арыс (Шәкәрім Құдайбердиев, Жүсіпбек Аймауытов, Мағжан Жұмабаев, Міржақып Дулатов, Ахмет Байтұрсынов), ұлы Отан соғысында елім деп жанын пиде еткен қайтпас қыран алаш азаматтары (Бауыржан Момышұлы, Әлия Молдағұлова, Мәншүк Мәметова және т.б.), жүректері оттай жалындаған

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

желтоқсан қаһармандары (Қайрат Рысқұлбеков, Ләззат Асанова, Ербол Спатаев), айта берсе жалғаса берер елінің асыл ұландары, асқақ рухты азаматтарының ерен ерлігінің арқасы деп білемін. Еліміздің көгінде тәуелсіздік туы желбірегеннен бері өшкеніміз жанды, өлгеніміз қайта тірілді, ата-баба дәстүрі көш түзеді, халқымыз еңсесін тіктеп жарқын болашаққа қол созды. Төгілген қан мен тер, қуаныш пен бейнеттер өз жемісін берді. Қазақстан үлкен де мықты, еркін де күшті, бақытты да жасампаз елге айналды. Жоңғарлармен соғыстарда, патшалықтың қиын кезеңдерінде, Ұлы Отан соғысында – қазақ халқы көп қайғы шекті. Қазақтың басынан не өтпеді десеңші?! Ашаршылықты да, соғысты да, жоқшылықты да, азапты күндерді де басынан кешкен халық. Әр Қазақстан азаматы сол бастан кешкен күндерді есте сақтады және мақтан тұтты.

1991 жылы 16 - желтоқсанда Қазақстан Республикасының мемлекеттік саяси тәуелсіздігі туралы Конституциялық Ата заң қабылданды.

1993 жылғы 5 қарашада «Ақша жүйесін тұрақтандыру жөніндегі шұғыл шаралар туралы» Президент жарлығы шықты. 1993 жылы 15 қараша «Ұлттық валюта» күні деп аталып, алғашқы Қазақстан Республикасының төл теңгесі айналымға түсті.

1994 жылы 16 ақпанда Қазақстан ядролық қаруы жоқ ел ретінде Ядролық қаруды таратпау туралы шартқа қол қойды.

1995 жылы 1 наурызда Президент Жарлығымен Қазақстан халықтарының Ассамблеясы құрылды.

1995 жылы 30 тамызда Конституциялық өзгерістер процесі аяқталып, қазіргі Қазақстан Республикасының қолданыстағы Конституциясы қабылданды.

1996 жылы Алматыдағы Республика алаңында Қазақстан тәуелсіздігінің бес жыл толуына байланысты 16 желтоқсанда «Тәуелсіздік монументі» ашылды.

1997 жылы 11 шілдеде «Қазақстан Республикасындағы тіл туралы» ҚР Заңы қабылданды.

1998 жылы 1 маусымында - Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің Әуе қорғанысы күштері құрылды.

1998 жылы 10 маусымда тұңғыш рет жаңа Астананың ресми тұсаукесері болып, «Астана күні» болып тойланды.

1999 жылдың шілдесінде Астана қаласы ЮНЕСКО-ның «Әлем қаласы» сыйлығымен марапатталды.

2000 жылы 29 маусымда Семей ядролық сынақ полигоны біржола жабылды. Осы уақытқа дейін біздің тәуелсіздігімізге 22 жыл толды. 2003 жылы берілген ойын-суық кешен-аквариум «Думан» дүниежүзілік мұхиттың ең

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

шалғайдағы бөлшегі іспеттес Гиннестің рекордтар кітабына енгізілді. 2011 жылы Астана мен Алматы қалаларында Қысқы Азияда ойындары өтті.

Қазіргі Қазақстан – егеменді, демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет. Әрбір елдің өзіне тән рәміздері болады, сол сияқты біздің еліміздің де рәміздері бар. Олар: ту, елтаңба, әнұран.

Еліміздің рәміздерінің бірі тудың ортасында қыран құс пен күн және шетінде қазақтың ұлттық оюлары бейнеленген. Қыран құс – еркіндікті, тәуелсіздікті білдірсе, көк тудағы күн ашық аспанды білдіреді. Ал шетіндегі қазақтың оюлары қазақшылықтың белгісі ретінде бейнеленген.

Елтаңбамызда екі шетінде екі пырақ, төбесінде бесжұлдыз және дәл ортасында қазақтың шаңырағы бар.

Қазақтың салт – дәстүріне келер болсақ, қазақ халқының ежілгі заманнан бері ұрпақтан ұрпаққа жалғасып келе жатқан өзіндік мәні бар мұрасының бірі - салт-дәстүрі. Бұрыннан қыз ұзату, тұсаукесер, шілдехана, бесік той, сүндет той, үйлену тойы, құда түсу, келін түсіру, беташар т.б салт-дәстүрлері бар. Әр салтында өзіндік мән жатыр. Мысалы тұсаукесер – бұл кішкене бала тәй-тәй баса бастағанда орындалатын дәстүр. Кішкене баланың өскенде жолы болсын, тез жүрсін деген ниетпен жұртшылық жиналып, кішкене баланың аяғына ала жіп байлап оны үлкен, елге сыйлы адамға кескізеді сол кісінің ізін басын деген ниетпен жасайды.

Әрине, біздің жетер жетістігіміз, алар асуымыз әлі алда. Бірақ та қазір де Қазақстан осал емес, алған асуы, жеткен жетістігі аз емес. Солардың ішінде спортта жеткен жетістігі, елдер арасындағы бәсекелестікте көрсеткен көрсеткіші, дамыған 50 елдің қатарына кіріп, енді дамыған 30 елдің қатарынан көріну үшін алдына мақсат қойып, сол мақсатқа жету жолында жан аямай бар күшін салуда. Жеткен жетістігінің бірі 2012 жылы Лондон олимпиадасында ерекше дайындықтың арқасында 7 алтын, 1 күміс, 5 қолаға қол жеткізіп, 12 орынға тұрақтады. Осындай жетістікке қол жеткізген жүлдегерлерімізді атап өтсем. Әлем чемпионы атанғандар: ауыр атлетикадан Илья Ильин, Зульфия Шиншанло, Майя Манеза, Светлана Подобедова, ал веложарыстан Александр Винокуров, жеңіл атлетикадан Ольга Рыпакова, бокстан Серік Сәпиев, жалғыз күмісті бокстан Әділбек Ниязымбетов иеленді. Қола жүлдегерлер: әлемдік грек-рим күресінен Даниял Гаджиев, бокстан Марина Волнова, Иван Дычко, еркін күрестен Ақжүрек Таңатаров, Гюзель Манюрова. Сонымен қатар, ол ғана емес Қазақстан әлем бойынша ЕХРО 2017 көрмесін ұйымдастыруға мүмкіндік алды. Бұған жасырын дауыс беру арқылы қол жеткіздік. Әлемнің 103 мемлекеті Астанаға, ал 44 мемлекеті Белгияның Льеж қаласына дауыс беру арқылы Қазақстан ЕХРО 2017 көрмесін ұйымдастыратын болды. Бұл көременің мақсаты Астана қаласын жаңа заман талабына сай етіп жабдықтап, көрме ұйымдастарады, ал соны шет елдің азаматтары келіп тамашалап, бағалайды.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Біздің Елбасымыз – Н.Ә.Назарбаев, дана адам, шебер саясатшы, нағыз отаншыл адам десек те болады. Біздің Ата Заңымыз – негізгі тәуелсіздіктің нышандарының бірі. Қазақстанның осы уақытқа дейінгі ғұмырына көз салсақ, ауыз толтыра айтарлықтай, көкірегіңді мақтаныш сезімі кернеп еске аларлықтай жеткен жетістіктері, асқан асулары мен бағындырған жаңа белестері бар. Бүгінгі Қазақстан Астанасын бас қала етіп, дамыған мәдениет пен экономиканың, білім мен ғылымның орталығына айналдыра отырып, елінің тұрақтылығы мен бірлігін сақтап, дүние жүзіне танытуға күш салуда. Бұған мемлекетіміздің Біріккен Ұлттар Ұйымына, Еуропадағы Қауіпсіздік пен Ынтымақтастық Ұйымы сияқты халықаралық қауымдастықтарға мүше болып дүние жүзі елдерімен тығыз байланыс орнатуы және осы жолда атқарып жатқан қыруар істері дәлел бола алады. Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев Қазақстанды көркейтуде өз үлесін қосуда.

Мысалы, бұрынғы Қазақстан мен қазіргі Қазақстанды салыстырсаң, еліміздің қаншалықты биікке көтерілгенін, қаншалықты дамығанын байқаймыз.

«Отан - оттан да ыстық» деген дана халқымыз, адам баласының жүрегінде ең бірінші ақ сүт берген туған анасына деген сезімі орын алса, екінші, Отанға деген жалынды, ыстық сезім орын алады екен. Сондықтан да менің айтпағым, мен Қазақстандай мәртебелі елде өмір сүріп жатқанымға қуаныштымын. Сонымен қатар әрбір қазақ мен секілді ойлап, өз жерін, өз Отанын, туған жерін мақтан тұтса екен деймін.

Жаманқұл Аяулым

8 сынып, «Ақбастау» жалпы орта мектебі

Қазығұрт ауданы

Жетекшісі: Пернекул Н.

Отаным – Қазақ елі

«Отан! Отан!

Сен болмасаң не етер ем?

Мәңгілікке бақытсыз боп өтер ем!

Өмірден бұл өксіменен кетер ем!»

М. Мақатаев

Қазақ... Бұл халық – әлемдегі ұлы халықтардың бірі. Қазақтың ұлылығы – бауырмашылдығында, бейбіт өмірге құштарлығында, сабырлылығында және даналығында.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Қазақ –сөзге тоқтаған халық, үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсеткен , ел бастаған көсемдері мен шешендері ақыл айтса, ақылына ұйыған халық. Сонау Алтайдан Атырауға дейінгі созылып жатқан кең байтақ , ғажайып өлке – бұл Қазақ елі.

Біздің жеріміз кең. Оның айдын шалқар көлдері мен мөлдір бастау қайнарларын, сарқырай аққан тасқынды өзендерін, гүлденген жазираларын, тамаша жайылымдар мен шалғынды таулы даланы көргенде мен тамсанамын.

Еліміздің ертеңі жолында жан аямаған алдағы күнге қызмет еткен аталарымыздың рухына бас иіп, тағзым етеміз. Мен осындай данагөй, асыл қасиетке бай елде дүниеге келгеніме қуанамын, қазақ екеніме шаттанамын және елімізді ел етіп, жерімізді жер етіп, өлшеусіз еңбек етуінің арқасында өркениетке өрлеткен Елбасы Нұрсұлтан ағамызға ілтипатпен қараймын.

«Еліңнің ұлы болсаң, еліңе жаның ашыса , азаматтық намысың болса, қазақтың ұлттық мемлекетінің нығайып, көркеюі жолында жан –теріңді сығып жүріп еңбек ет. Жердің де , елдің де иесі екеніңді ұмытпа» , - дейді Елбасымыз.

Расында , болашақта өз елінің қожасы да, иесі де -бүгінгі жастар . Олар –біздер. Біз - жаңа ғасыр, жаңа мыңжылдықтың жас ұрпағы , егеменді елдің ертеңіміз . Біз еліміздің экономикасын, мәдениетін , білімін көтеретін азаматпыз. Жаңа дәуір көшін жалғастыруды , халқымның әл-ауқатының артуына , еліміздің көркейіп , нығаюына үлес қосуды басты борышымыз деп санаймын. Біздің Отанымыз –жүздеген ұлт пен ұлыстың басын біріктіріп , ынтымағын жарастырып отырған мемлекет. Осы еліміз бен жеріміздің тыныштықта, бейбітшілікте өмір сүруі де біздің қолымызда. Мен қырандай биікте қалықтаған азат елдің болашағымын. Тәуелсіздік таңы тілімді, дінімді, салт –дәстүрімді жаңғыртты. Қасиетті Ата заңым қабылданды. Егемендігімнің айғағы –аспан түстес азат байрағым, елтаңбам, әнұраным дүниеге келді. Барша ұлтты бауырна басқан Отаным , мен сенің ізгілігіңнен , ұлылығыңнан нәр алып, дархандығыңнан үйреніп, өсіп келемін.

Сенің әрбір тасың, әрбір гүлің, өзен –көлің, тауың мен үшін қымбат. Біздің алысты болжай білетін алғыр, көреген, үлкен саясаткер Елбасымыз Нұр аға елдің сенімін ақтап, қиын жолдан өз халқын аман-есен алып өтті. Көшбасшымыз Нұрсұлтан аға әр жылда халыққа кезекті жолдауын жолдап, еліміздің даму жолдарын нақты айқындап көрсетіп , бағыт-бағдар беріп келеді. Елін сүйген Елбасы жолдауын халқымыз да қызу қолдап –қуаттап келеді.

Бүкіл әлем көз тіккен еліміз дамыған отыз елдің қатарына кіру жолында қарқынды дамып келеді. Мен тәуелсіз еліміздің дамуына ,гүлденіп, көркейе беруіне өз үлесімді қосамын. Өз ойымды мына өлең жолдарымен аяқтағым келеді:

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Үлгі бізге аталардың ерлігі,
Ұлағаты, өнегесі, еңбегі.
Тәуелсіздік туын ұстап жоғары,
Бүгінгі ұрпақ-болар елдің ертеңі!

Жумалиева Айдана

10 сынып, Ғ. Мұратбаев атындағы орта мектеп
Отырар ауданы
Жетекшісі: Ноғайбекова А.

«Ұлтын ұлықтаған ұлтжанды азамат»

Ұлтының жүгін ауырсынбай арқалаған, аумалы төкпелі заманда қазағының сөзін сөйлеп, жанынан табылуы, озбыр саясаттың бүкір пейілін, ішкі арам ниетін көрегендікпен танып, бұқпантайламай өз ойын, өз шындығын халық қамы үшін ашық айтқан Алаш көсемі А.Байтұрсыновтың тұлғасы уақыт өткен сайын биіктей бермек. 1873 жылы дүние есігін ашқан Шошақтың немересі – Ахмет кеңестік жендеттердің қанды шеңгеліне арандап бақиға аттанғанға дейінгі 64 жылдың саналы ғұмырында өлшеусіз еңбек, ғасырлар бойы зерттелсе де түгесілмейтін мол мұра қалдырды. Азаматтық үні, қайраткерлік өнегесі, пендешіліктен биік тұрған өресі, қаптаған қара ниетті жауларына білімімен, көрегендігімен, алғарлығымен қарсы тұрып, есе жібермей, өркөкірек өзімшілдерге, қазақты қан қақсатуға бел шеше кіріскен ішкі-сыртқы қысымға жүректілікпен жауап беруі А.Байтұрсыновты ұлт батыры деп тануға негіз бола алады. Заман талабы қазақ қамын қарапайым мұғалім – Ахметке ақындықтың, көсемсөздің, ғылымның, қоғамның көшін сүйреуге мәжбүр етті. Оның жан-жақты болмасына лажы жоқ еді. Ғалым А.Байтұрсыновтың әдебиетші ретінде танытатын құнарлы материалдары қазақ жұртына мәңгілік азық.

Байтұрсынұлы әліпбиі қазақ тілінің табиғатына бейімделген араб жазуы негізінде жасалды. Ол Қазақ білімпаздарының тұңғыш съезінде (Орынбор, 1924), құрылтайында (Баку, 1926) араб жазуындағы әліпбидің қажеттілігін, құндылығын жан-жақты тұжырыммен дәлелдеген ғылыми баяндама жасады. Бұл әліпби ұлттық жазудың қалыптасуындағы ірі мәдени жетістік болып табылады. Ол халыққа ғылым-білімнің қажеттілігін түсіндірумен ғана шектелмей, білім беру ісін жолға қоюға күш салды. Орыс, татар мектептерінен оқып шыққан ұлт мамандарының өз тілін қолданудағы кемшіліктерін көріп: «[[Әр жұрттың түрінде, тұтынған жолында, мінезінде қандай басқалық болса, тілінде де

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

сондай басқалық болады. Біздің жасынан не орысша, не ноғайша оқыған бауырларымыз сөздің жүйесін, қисынын нағыз қазақша келтіріп жаза алмайды не жазса да қиындықпен жазады, себебі, жасынан қазақша жазып дағдыланбағандық» деп жазды. Ахмет Байтұрсынұлы қазақ әліппесі мен қазақ тілі оқулықтарын жазуды 1910 жылдардан бастап қолға алады. Онымен қоса қазақ графикасын жасауға кіріседі. Қазақ графикасының негізіне қазақтың мәдени дүниесінде көп ғасырлық дәстүрі бар, өзге түркі халықтарды да пайдаланып отырғандықтан, туыстық, жақындық сипаты бар араб таңбаларын алады. Оны қазақ фонетикасына икемдейді, ол үшін қазақ дыбыстары жоқ таңбаларды алфавиттен шығарады, арабша таңбасы жоқ дыбыстарына таңба қосады, қазақ тілінің жуанды - жіңішкелі үндестік заңына сай жазуға ыңғайлы дәйекші белгі жасайды. Сөйтіп, 24 таңбадан тұратын өзі «қазақ жазуы» деп, өзгелер «Байтұрсынов жазуы» деп атаған қазақтың ұлттық графикасын түзеді. Одан осы жазуды үйрететін әліппе жазады. Сөйтіп, оқу- ағарту идеясына сол кезіндегі интеллегенциясы жаппай мойын бұрды. Әрбір зиялы азамат халқына қара танытып, сауатын ашуды, ол әрекетті «Әліппе» құралдарын жазудан бастауды мақсат етті. Сол 1911-1912 жылдары жасалып, Уфа, Орынбор қалаларының баспаханаларында жарық көрген. Ахмет

Байтұрсынұлының әліппесі «Оқу құралы» деген атпен 1912-1925 жылдары арасында 7 рет қайта басылып, оқыту ісінде ұзақ әрі кең пайдаланылды. 1926 жылы ғалым «Әліп-бидің» жаңа түрін жазды. Ахмет Байтұрсынұлының қазақ тілінің табиғатын, құрылымын танып-танытудағы қызметі енді мектепте қазақ тілін пән ретінде үйрететін оқулықтар жазумен ұласады. Осы тұста оның атақты «Тіл – құрал» атты үш бөлімнен тұратын, үш шағын кітап болып жарияланған оқулықтар жазылды. «Тіл-құрал» тек мектеп оқулықтарының басы емес, қазақ тілін ана тілімізде танудың басы болды, қазіргі қазақ тілі атты ғылым саласының, іргетасы болып қаланды. Жалпы қазақ тіл білімін қалыптастырып, зерттеп, танып-білу тарихымызда Ахмет Байтұрсынұлының «Оқу құралы» мен «Тіл құралдарының» орны айрықша. Қазақ тіл білімінің ана тіліміздегі іргетас қалаудағы Ахметтің тағы бір зор еңбегі - ғылымының осы саласының терминдерін жасауы. Ғалым қазақ тілі грамматикасына қатысты категориялардың әрқайсысына қазақша атау ұсынды. Осы күні қолданылып жүрген зат есім, сын есім, етістік, есімдік, одағай, үстеу, шылау, бастауыш, баяндауыш, жай сөйлем, құрмалас сөйлем, қаратпа сөз деген сияқты сан алуан лингвистикалық атаулардың баршасы Ахмет Байтұрсынұлынікі. Бұлар не бұрынғы қарапайым сөздің мағынасын жанғырту арқылы, не жаңа тұлғадағы сөз жасау арқылы дүниеге келген соны сөздер, сәтті шыққан атаулар екенің олардың күні бүгінге дейін қолданылып келе жатқандығы. Байтұрсыновтың «Қазақтың бас ақыны» деген көлемді мақаласы – әдебиеттану ғылымындағы алғашқы зерттеу еңбектердің

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

бірі. Мақалада ұлы ақын Абайдың тарихи миссиясы, рухани болмысы, өлеңдерінің ұлттық сөз өнеріндегі маңызы, көркемдік-эстетик. сипаты баяндалды. Ол Абай өлеңдерінің даралығын, «сөзі аз, мағынасы көп, тереңдігін», сыншылдығын ұғындырды. Байтұрсыновтың Абайдың ақындық шеберлігі, поэзияға деген көзқарасы туралы ғылыми тұжырымдары қазақ әдебиеттану ғылымында жалғасын тапты. Оның «Әдебиет танытқыш» деген зерттеуі (1926) қазақ тіліндегі тұңғыш іргелі ғылыми-теориялық еңбек.

Байтұрсынұлы әдебиет тарихына, теориясы мен сынына, методологиясына тұңғыш рет тиянақты анықтама беріп, қазақ әдебиеттану ғылымының жүйесін жасады. Халық тілінің бай қоры көзінен мағынасы терең, ұғымдық аясы кең сөздерді термин етіп алып, соның негізінде қазақ әдебиетінің барлық жанрлық формаларын топтап, жіктеп берді. Мысалы, сөз өнері, шығарма, ауыз әдебиеті, толғау, т.б. ғылыми-теориялық еңбекке қазақ әдебиетінің ең бейнелі, мазмұны мен мағынасы терең шығармаларын мысал ретінде пайдаланды. Сөз өнері жайында жазылған әлемдік ғылымның ең үздік үлгілерін пайдалана отырып, әдебиеттанудағы ұғым, термин, категориялардың соны ұлттық үлгілерін жасады. Мысалы, меңзеу, теңеу, ауыстыру, кейіптеу, әсірелеу, алмастыру, шендестіру, үдету, түйдектеу, кекесіндеу, т.б. «Әдебиет танытқышта» ақындық дарын табиғаты, шығарма психологиясы, шабыт стихиясына ғылыми тұжырым берілді. Өлеңге жан-жақты зерттеу жасап, шумақ, тармақ, бунақ, буын, ұйқас, т.б. ұғымдарға анықтама берді.

Демек, Ахмет Байтұрсынов – қазақ әдебиеттану ғылымының негізін салған, тұңғыш әдебиет теориясын жазған ғұлама ғалым, ұлы ойшыл. Ахмет Байтұрсыновтың ақын, көсөмсөз шебері, ғалым, қоғам қайраткері санатында жасаған барлық еңбегі, тартқан қорлық, көрген азабы, болашаққа деген үміт-арманы-баршасы ұлы міндетті орындауға, туған халқы үшін қалтқысыз қызмет етуге арналған.

Кеңес империясы кезінде Ахмет Байтұрсынов есімін атаудың өзі қылмыс саналса еліміз тәуелсіздік туын тіккеннен кейін халқымыз өзінің ұлы перзентімен қайта табысып отыр. Тау сілеміндей мол мұра болып оқырман қолына тие бастады. Баспалар ақын, ғалым зерттеушінің біртөмдік, көптөмдік шығармаларын басып шығарды. Қазақстан өкіметінің арнаулы қаулысы бойынша республикамыздың әр жерлерінде шаруашылықтарға мектептерге көшелерге және Қазақстан Республикасы Ғылым академиясының Тіл білімі институтына Ахмет Байтұрсынов есімі берілді.

Сөйтіп, тарихи әділет, шындық салтанат құрды, халқының бостандығы тәуелсіздігі еркіндігі үшін тар заманда жан аямай күрескен ұлы азамат Ахмет Байтұрсынов ұлт күрескерлерінің сапына келіп қосылды.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Журсынбай Зияда

11 сынып, Созақорта мектеп
Созақ ауданы, Созақ ауылы
Жетекшісі: Нұрбекова Г.

Мен - ұлттық бояуы сіңген елімнің перзентімін

Қызық... Бұл жолы жан дүниемді белгісіз ойлар арбап, жүрегімнің дүрсілі әлденені сезгендей ме? Бұрындары ойыма келген әр нәрсені ақ қағазға түсірудің өзі мен үшін бір ләззат болса, ал бүгінгі сезім одан да күштірек, одан да беймәлім болады- ау. Кеудемдегі жүрек дүрсіліне құлақ салсам «жаза түс және тағы жаз» дегендей үн қататын секілді. Осы үнмен жалғасқан ойды мына параққа түсірмесем сірә, мұным тағы әбестікке жатар.

Сайын даланың атырабында, ақша бұлттың арманында, жазиралы асқар ала таудың бауырында, тұғыры биік, талғамы таза, тарихы тереңде жатқан дархан халқымның даласы қашанда әр перзентіне аналық рух берері хақ. Құлынымен көк жайлаудың бойында жарысып ойнап асыр салған жас ененің кейпіндей бұл қазақтың сахарасына қанша теңеу, қанша мақтау айтсақ та еш артықтық еткен емес. Қазақтың басында қан төгіскен соғыс пен ащы кектің болғаныдығын сонау тарихтың сары түске боялған парақтарынан айқын аңғаруға болады. Қаншама қанды кектің әсерінен бұқара жұрттың алды өліммен, арты аумалы- төкпелі заманның атуымен қаза болып, мәңгі бақилық сапарға аттанып жатқаны да болды емес пе? Бұл ащының дәмі кетіп, сонау сексен алтыда жалмап шыққан тағы да бір қантөгіс соңғы шайқастың нүктесі болғандай- ақ. Сол жылдары құрбан болған аянышпен күйінішті, ащы кек пен ар- намысты үстем қойған қазақ жастарын көз алдымызға елестеткенде жанарымызға ыстық жастың лебі ұрары сөзсіз. Сол кездегі асыл мұратты мына пәниден артық санап, бостандықтың туын біздерге тарту еткен аға- апаларымызға мәңгілік рахмет айтып, елімізді қорғау біздердің мәңгі борышымыз іспеттес. Осы отты алаудан кейін шығыстан атып шығып, өз сәулесімен болашақ нұрын шашып, алып империяның бостандық таңының атуы тоқсан бірдің желтоқсанымен тығыз байланысты еді. Өз кезегінде басшысын сайлап, ендігі әлемді мойындатқан еліміздің байтақ байрағы әлем таныған мемлекеттің символына айналып отыр. Осының өзі біздер үшін кандай қуаныш десеңші!

Бүгіннен емес, бұрыннан, беріден емес ежелден өзінің ұлттық құндылықтарымен салт- санасын бәрінен үстем қойып келе жатқан қазақтың бұл қалпына бас имеске тағы болмас. Ұлын ұлықтап, қызын қорғаған ата

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

салтынан арамдыққа жау, адалдыққа құрбан болған қазақтың дәстүрінен асар байлығы бола ма? Салтымен жүріп, санасын өзгеге үйрете білген, әдет-ғұрыпты дұрыстап дәріптеп, болашақтан үмітін зор күткен қара шаңырақтың киесі мен қара ошақтың иесінен шатаспауды мақсат еткен бұрыннан- ақ өз бұқарасының қамын жеп өскен бұл қазақтың тынысы қашанда өзгенің қызығушылығын танытып отырды. Өз кезеңінде серілермен семсер тірестіріп, той- думанмен күнін өткерген, жазы- жайлауда, қысы- қыстауда өткен көшпелі елдің өнері қанша мақтағанмен артық болмасы хақ. Айтыс пен тартыста сыналған би- шешендердің от ауызды, орақ тілді, қылышты сөзімен сермеген, шешімдерінен асып жан пендесі өтіп көрмеген қазақтың байырғы тынысына қазіргінің ешбірі жеткен емес. Жайлаудан асық пен атты ермек еткен, жамандықты білмей, жақсылыққа құрбан болған жиырма бірден арғы ғасырдың барлығынан қаймағы бұзылмаған нағыз қазақтың қараша үйінен шыққан түтіннің өзіне жететін не бар шіркін, десеңші! Домбыраның күйімен күмбір қағып, жақсылықты да, жамандықты да тілмен жеткізіп отырған сол күндегі өнерге басымды ию парызым деп білемін.

Анам тілі- қазақ тілім. Сен менің жүрегімнің бөлшегісің, бөлінбейсің. Сен маған ана сүтімен дарып, бірде бойымды да, бірде ойымды да, ал бірде жан дүниемді жандандыруға өз септігіңді тигіздің. Алғаш анамның бауырынан шыққан сәттен бастап- ақ сенің тынысыңмен күн кештім, сен арқылы тіршіліктің тіліне түсінісіп, тіл қаттым, анашымның әлдиін естіп, әлдимен өсіп жетілдім. Сен маған жарық дүниенің жанарына қадам тастаған кезден бастап, ерекше ыстық, ерекше қымбат қазына болып табылдың. Мен сенің әліге дейін перзентіңмін. Сенің алдыңдағы борышымды қай жағынан өтемек болсам да өтелмесіне сенімдімін. Өйткені мен саған бәрібір қарыздармын, ал сені қорғау мына менің парызым. Анамды ренжітуден қорықпадым, өйткені ол кісі менің қателігімді түзеп, жол сілтеп, ақылымен мені кешіп, өмірдің қиынынан сүрінбеуге үйретті. Бірақ та мен тек қана сені ренжітуден сескенемін. Өйткені, сені ренжітсем бәрін қайта бастай алмас едім. Саған титтей де жауыздық жасау менің қолымнан келмес те еді. Себебі, сенің алдыңдағы сенің азаттығың үшін күрескен қаншама жанның қаны мен көз жасы сені ренжітуге жібермес те еді.

Тіл, тарих, дін, мәдениет тұрғанда қай елдің болмасын өзіндік ерекшелігі мен ұлттық құндылығы болады. Сондай құндылықтарымыз- әуені көркем, сөзі үстем- Әнұран, мағынасы терең, суреті көркем- Елтаңба, қалқыған қыраны бар шалқыған байрақ- көк Ту. Міне, осы үш- ақ нәрсе біздердің ең басты рухани қазынамыз болмай ма? Егер бұлар болмаса мемлекеттің аты шықпайды да. Көк аспанның бұлтсыз бейнесінде емін- еркін қалықтаған қыранның суреті, шетіне көрік берген қазақилықтың көрінісі- ою- өрнектің бейнеленген бейнесі, сары түсті шапағатын шартарапқа шашқан алтын күннің шуағы айтпасақ та біздерге

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

ұлттық тәлімнің бастамасы болып табылмай ма? Күннің бейнесін көріп- ақ бейбіт өмірдің болашақ ұрпағы болғанымызға, болашақта сол бейбіт тұрмысты жандандыру туралы ойлағанда шыны керек ерекше бақытқа кенеліп, қай- қайсымыздың болсақ та жүрегіміз дуылдап кете барары анық. Ту дегенде тұғыры еске түсетін еліміздің еңсесін биіктен көтертетін осы байрақтың өзі емес пе? Байқайсыз ба, жүлделі жарыстарда әлем туларының ішінен біздің көк туымыз үстем тұрса қандай бақытты күйде боласыз? Тіптен бақытыңыз сізге ерекше қуат беріп, бір үлкен мақтанышпен жүретініңіз де ақиқат қой. Әсіресе, теледидардан туымыздың ең жоғары дәрежеде көтерілгенін көріп отырып, өзге емес өзім сол жарыста болып қайтқандай күй кешемін. Меніңше, осының өзінен- ақ мен өз ұлтымның болашағы Аллаһ бұйыртса, бұдан да биіктерден көрінеді дегенге сенемін!

Әнұраным- мақтанышым. Өйткені сол мәтіндердің ішінен өз басым айтып тұрып бар қазақтың тынысын көріп, барлық тіршілік атауымен танысқандай күй кешемін. Әр мәтіннің мағынасы үстем, айтар ойы өзге. Әнұранды айтып тұрып- ақ «мен қазақтың патриотымын!» деп бар дауыспен бітіргім келеді.

Ал Елтаңбаға келгенде, оның орны тым бөлек қой. Онда бейнеленген екі пырақтың бейнесі, қара шаңырақтың көрінісі, ондағы дәл ортада жарқыраған жұлдыздың бейнесі кімді де болмасын өзіне елітірері хақ. Бұл Елтаңбадан түйерім, қазағымды әсемдік пен еңсесі биік ел екенін, жұлдызы жарық тату шаңырақ екендігін бір көргеннен түсіндірер осы деп түйемін.

Қанша қайнап тасыса да берекесі бұзылмаған, ар- ожданым, қанын төксе де таптатпаған, қаншама ұлт өкілдерін бір шаңырақта тату ұстап, елімізді жандандырған, әр сөзімен нұр игілік істердің бастамасы жасаған, осы елдің басшысы ғана емес үлкен әкесі атанып отырған президентімізді шығармама жазбай кетсем, бұл тағы күнә болар. Өйткені, біздің осылай еркін күліп, терең біліп, ғажап өмірде бейбіт кешуіміздің өзі- Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың бірден- бір септігі ғой. Елім деп еміренген әр азамат өз басшымыздан, мықты саясаткер ағамыздан, құрметті азаматымыздан үлгі алып жатса, бұл жақсылықтың жаршысы емес пе? Отанына адал ұл болып, еліне ақылы арқылы тамсандырған қыз балалар өсіп жатса, еліміздің әл- ауқаты, қарым- жігері, экономикасы мәңгі биікте тұрады. Болашақта еліміз үшін күресер, Отанымызға қызмет етер, келешегі айқын, дәрежесі үстем жұртымыздың жолын ақ қылып арманына, діттеген мақсатына жеткізу жас ұрпақ, мына біздердің парызымыз.

Жарқыраған, жанданған осы өмірдегі жалғыз арманым- Қазақстаныма өз үлесімді қосу. Қайтсем де елім үшін қызмет ету менің алға қойған мақсатымның жеңісі болмақ. Қазіргі таңда мен сол үшін еңбек етіп, күресудемін. Болашақта өзімді әдебиет саласында көрсем деймін. Арманым-

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

филолог болу. Алға қойған мақсатым- болашақта өз еліме қызмет етіп, әдебиеттей буырқанып тасыған алып мұхитқа бір тамшы су болып сіңсем, маған осының өзі үлкен жетістік. Әдебиеттің майданында күрессем, осының өзі зор мәртебе. Жан мен тәнімнен артық көргенім де, бар дүниеден артық санағаным да осы сала. Көп адамдар әдебиетке ат үсті қарап, дұрыс баға бере бермейді. Ал менің мақсатым- сол әдебиеттің қыр- сырын, мол мұрасын, тағылымын жас ұрпақтың бойына дарытып, Абай, Шәкәрім беттеген тұңғықта өмір сүру мен үшін зор қуаныш болар еді. Болашағым әдебиеттен басталып жатса, еш ерінбей сол ғылымның құлы болуға даярмын. Себебі, мен әдебиетті мәңгі сүйіп, оған бас иіп өтушілердің бірімін. Өмірден көрген-білгендерімді өзгелерге үйретіп, қажымай еңбектенсем, сол еңбегіммен нанымды тауып, болашақ патриот ұрпақтарды тәрбиелеп шықсам қандай ғажап болар еді. Иншаллаһ осы тілегіме бұйыртса жетемін деп сенемін!

Жылқыбаева Айгерім

9 сынып, «Ақбастау» жалпы орта мектебі
Қазығұрт ауданы

Отаным – Қазақстан!

...Менің кіндік қаным тамып, алғаш тәй-тәй басқан, алғаш «Ана» деп күлім қаққан, балалықтың бал күнін осында жүріп сезінген елім, киелі жерім, атамекенім- Қазақстаным бар. Халық даналығы «Әркімге өз туған жері- Мысыр шаһары» деп бекерге айтпаған болар, сірә! Туған жерін жырға қоспаған, туған жері жайлы толғанбаған, ақын-жазушылар жер бетінде жоқ шығар, бәлкім. Мен де бүгін қолыма қыл қаламымды алып, жазушы болмасам да, өзім жайлы толған бақпын, Туған жер!

Қасиетті де киелі, елім менің! Сенің кең жазиралы төсінде еліміздің сан ғасырлық шежіресін баяндайтын шынайы да анық, дәлелді тарих жатыр. Тамыры тереңге бой тартқан сара жолымыздың «Тәуелсіздік» атты бабалар аңсаған, біздер қолдап, қорғаған теңізде көш жалғастыруы- біздерге, келер ұрпаққа, беріліп отырған «баянды бақыт» дер едім.

Қазақстан – кең-байтақ өлке. Ұлан – ғайыр жеріміз табиғат ресурстарына, шикі зат көздеріне аса бай. Бұл ерекшеліктер «Тәуелсіздік» атты қасиетті ұғымға қол ұшын жеткізудің бір бағыты болды. Бүгінде біз басқада дамыған елдермен тереземізді теңестіру жолындамыз.

Біздің мемлекетімізде жүзден астам ұлт өкілдері өмір сүреді. Әрқайсысының жағдайын ойлап, басын біріктіріп, елімізде

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

тыныштықты, бейбітшілікті сақтап отырған Елбасымыз – Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтай «Бақ атамыз» барда бақыттымыз. Елбасымызды тұрғанда қазақстандықтар әрқашан тату-тәтті өмір сүреді, деп білемін. Тәуелсіздіктің бет бұрған жолында еліміздің ұлттық рухани асыл қазынасы, экономикасы, саясаты, мәдениеті дамып, гүлденуде! Біз санаулы жылда адамайтқысыз, айтса сенбейтін жетістіктерге жетіп отырмыз. Ең бастысы- тіліміз мемлекеттік мәртебесін алып, ата-бабамыздың рухы бір серпіліп қалды, қасиетті аманатты уыстан шығарып алмай, дер кезінде тұғырына бағыттай, бекіте білдік.

Қазақ... Бұл халық – әлемдегі ұлы халықтардың бірі. Қазақтың ұлылығы – бауырмашылдығында, бейбіт өмірге құштарлығында, сабырлылығында және даналығында.

Қазақ – сөзге тоқтаған халық, үлкенге құрмет, кішіге ізет көрсеткен, ел бастаған көсемдері мен шешендері ақыл айтса, ақылына ұйыған халық. Сонау Алтайдан Атырауға дейінгі созылып жатқан кең байтақ, ғажайып өлке – бұл Қазақ елі.

Біздің жеріміз кең. Оның айдын шалқар көлдері мен мөлдір бастау қайнарларын, сарқырай аққан тасқынды өзендерін, гүлденген жазираларын, тамаша жайылымдар мен шалғынды таулы даланы көргенде мен тамсанамын.

Еліміздің ертеңі жолында жан аямаған алдағы күнге қызмет еткен аталарымыздың рухына бас иіп, тағзым етеміз. Мен осындай данагөй, асыл қасиетке бай елде дүниеге келгеніме қуанамын, қазақ екеніме шаттанамын және елімізді ел етіп, жерімізді жер етіп, өлшеусіз еңбек етуінің арқасында өркениетке өрлеткен Елбасы Нұрсұлтан ағамызға ілтипатпен қараймын.

«Еліңнің ұлы болсаң, еліңе жаның ашыса, азаматтық намысың болса, қазақтың ұлттық мемлекетінің нығайып, көркеюі жолында жан – теріңді сығып жүріп еңбек ет. Жердің де, елдің де иесі екеніңді ұмытпа», – дейді Елбасымыз.

Расында, болашақта өз елінің қожасы да, иесі де – бүгінгі жастар. Олар – біздер. Біз – жаңа ғасыр, жаңа мыңжылдықтың жас ұрпағы, егеменді елдің ертеңіміз. Біз еліміздің экономикасын, мәдениетін, білімін көтеретін азаматпыз. Жаңа дәуір көшін жалғастыруды, халқымның әл-ауқатының артуына, еліміздің көркейіп, нығаюына үлес қосуды басты борышымыз деп санаймын. Біздің Отанымыз – жүздеген ұлт пен ұлыстың басын біріктіріп, ынтымағын жарастырып отырған мемлекет. Осы еліміз бен жеріміздің тыныштықта, бейбітшілікте өмір сүруі де біздің қолымызда. Мен қырандай биікте қалықтаған азат елдің болашағымын. Тәуелсіздік таңы тілімді, дінімді, салт – дәстүрімді жаңғыртты. Қасиетті Ата заңым қабылданды. Егемендігімнің айғағы – аспан түстес азат байрағым, елтаңбам, әнұраным дүниеге келді. Барша ұлтты бауырна басқан Отаным, мен сенің ізгілігіңнен, ұлылығыңнан нәр алып, дархандығыңнан үйреніп, өсіп келемін. Сенің әрбір тасың, әрбір

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

гүлің, өзен –көлің, тауың мен үшін қымбат. Біздің алысты болжай білетін алғыр, көреген, үлкен саясаткер Елбасымыз Нұр аға елдің сенімін ақтап, қиын жолдан өз халқын аман-есен алып өтті. Көшбасшымыз Нұрсұлтан аға әр жылда халыққа кезекті жолдауын жолдап, еліміздің даму жолдарын нақты айқындап көрсетіп, бағыт-бағдар беріп келеді. Елін сүйген Елбасы жолдауын халқымыз да қызу қолдап –қуаттап келеді. Бүкіл әлем көз тіккен еліміз дамыған отыз елдің қатарына кіру жолында қарқынды дамып келеді. Мен тәуелсіз еліміздің дамуына, гүлденіп, көркейе беруіне өз үлесімді қосамын. Еліміз келешекте әрқашан гүлдей беруін тілеймін.

Әлемде тағдыр тауқы метін ең көп тартқан ұлттардың бірі –қазақ. Еліміз жарқын жылдармен қатар нәубеттер мен зұлматқа толы кезеңдерді бастан өткерген. Оның бәрін бір мақалаға сидыруға мүмкін емес. Алысқа бармай-ақ бірнеше ғасырға созылған ойрат- жоңғарлармен болған соғысты алып қарайық. Сол майданда сан мыңдаған адам шейіт болды. «Ақтабан шұбырынды, алқалық сұламада» «Елім айлап» еңіреген кездерді ел ешқашан ұмытпайды. Одан кейін патшалық Ресей отаршылдығына қарсы Сырым Датұлының, Исатай мен Махамбеттің, Кенесары ханның бірнеше жылға созылған қиян- кескі жорықтары, XX ғасырдың басындағы «Алаш» қозғалысы қайраткерлері мен олардың көш басшылары Алихан Бөкейханов пен Ахмет Байтұрсынұлының ұлтты аман сақтап қалу жолындағы еңбектері һәм ізденістерінің басты мақсаты да Азаттық алу еді.

Қазақтың озық ойлы осы азаматтарының бәріде репрессияға ұшырап, азапты жылдары бастан өткерді. Қамалды. Атылды. Ұлтына қамқор болған Тұрар Рысқұлов бастаған тұлғалар да осылай жазаланды. 1921 – 1922, 1930 - 1933 жылдары қолдан ұйымдастырылған ашаршылық салдарынан қазақ халқының тең жартысы қырылды. Ұлы Отан соғысы кезінде талай қандасымыз көз жұмды. 1986 жылғы Желтоқсан көтерілісінде мыңдаған қазақ жасы қуғындалды, түрмеге қамалды, бірнешеуі қайғылы қазаға ұшырады. Міне, осы деректерді оқи отырып, «қазақ тәуелсіздікті соғыссыз алды» деп талай айтуға болады? Қайта тәуелсіздігін кеш алған кейбір мемлекеттерге қарағанда ұлтымыз көп нәрсе жоғалтып, үлкен құрбандыққа барды. Жер бетінде еш нәрсе өздігінен болмайды. Бәрінің себеп-салдар, белгілі бір тарихи шешімі болады. Демек, Азаттық – халқымыздың жүздеген жыл бойы төгілген көз жасы мен қанының, жоғарыда аталған қайраткерлеріміздің шейіт болған жандарының өтеуі. Алла бұйртқан тәуелсіздікті табаламай, бағалай білген жөн.

Мен Қазақстанымды Заңғар Көкке теңеймін. Ондағы ойым-елім әлемдік деңгейде биіктен табыла білсе екен?! Ал, Президентіміз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевты аспан әлемінен халыққа нұрын төгіп тұрған күннің көзіне теңеймін. Көгілдір аспан. Күн шайдай ашық. Зәулім көкте қыран құс қанатын тіке кең жайып, еш уайымсыз қалықтап ұшып жүр. Иә, тәубе, еліміз-

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

тыныш, халқымыз-бақытты. Басқа кейбір елдердегідей лаңкестік әрекеттердің біздің жерімізден мүлдем алшақ болуын біз, келер ұрпақ, халық, баршамыз жатпай-тұрмай тілейміз. Шөміш-шөміш ақша бұлттар аспанмен астасып, «менмұндайды». Бөл-Қазақстанымның болашақ белестері деп түсінемін. Лайым солай болғай!

Казанфарова Минара

11 сынып, С. Рахимов атындағы орта мектеп
Сайрам ауданы Манкент ауылы
Жетекшісі: Давлетова Д.

«Білімдіге дүние жарық,
Білімсіздің күні кәріп»-

деген дана Абай атамыздан қалған нақыл сөздің адам өмірінде оймақтай ойып орын алатыны сөзсіз. Әрине, біліммен көзің ашылады, қоршаған әлемді, жаратылысты танысың. Содан қалған болар «Оқымаса бір бала, оқыса екі бала». Өнер – білім өн бойыңа мектеп табалдырығын аттап басқалы жинала бермек, толыса бермек. Мәпелеп өсірген әке- шешен, алғашқы тәрбиешілерің, отбасыңда қалып, енді сен білім нәрінен, тұнығынан сусындататын, киелі мекен, мектептің, төрінен табыласың.

Білімнің қайнар көзі мектеп дегенді сонау «Кел, балалар, оқылық!»- деп ұран салып, далада шапқылаған жастың бәрін оқуға шақырған Ыбырай Алтынсарин атамыздың өшпес өнегесінен жақсы білеміз.

Мектеп- білім ордасы.

Мектебім генерал-майор Сабыр Рахимов есімімен аталады. Әрине, бұл есімді естіген кісі «Бұл- қазақтан шыққан тұңғыш генерал ғой» дегенді есіне алады.

Жалпы генерал жайында тоқталатын болсам, Сабыр Рахимов- Ұлы Отан соғысының даңқты батыры, Қазақстан мен Орталық Азиядан шыққан тұңғыш генерал.

Сабыр Омарұлы Рахимов 1902 жылы Оңтүстік Қазақстан облысы Қазығұрт ауданы Көкбел ауылында дүниеге келіп, 1945 жылы 25 наурызда Польша, Данциг (қазіргі Гданск қаласы) қаласы маңындағы қанды-қырған шайқаста қаза болды. Сүйегі Ташкенттегі бауырластар зиратына жерленген. Ол- әскери қайраткер, генерал- майор. Әкесі ерте қайтыс болып, жас қалған Рахимовты шешесі (өзбек қызы Бахарайым) Өзбекстанға алып кеткен. 1922 жылы әскер қатарына шақырылған. Бакудегі әскери училищені бітірісімен, Самарқанд қаласындағы атты әскерлер дивизиясында взвод, эскадрон командирі болды. 1941 жылға дейін түрлі әскери мекемелерде қызмет істеді. Соғыс басталғанда полк, кейін дивизия қолбасшысы болды.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

1941 жылы шілдеде жау қоршауын бұзып шыққандағы батылдығы үшін 2-рет Қызыл Ту орденімен марапатталып, полковник шенін алды. Оның дивизиясы Дондағы Ростовта, Кавказда ұрыс жүргізді. 1943 жылы Мәскеудегі Бас штаб академиясына оқуға жіберілді. Академияны бітірген соң Белоруссияны, Польшаны азат етуге қатысты. Рахимов Ленин, 4 рет Қызыл Ту, Қызыл жұлдыз, 2-дәрежелі Суворов, Кутузов ордендерімен, медальдармен марапатталған. Сабыр Рахимовқа 1965 жылы 6 мамырда КСРО Жоғары Кеңесі Президумының Қаулысымен Ұлы Отан соғысында көрсеткен ерлігі үшін «Кеңес Одағының Батыры» атағы берілді.

Әскери қолбасшылар генерал Рахимов туралы: "Инабатты да ұстамды, тактикалық білімді, тәртіпті офицер. Шешімді де ізденгіш, ойы терең, қайсарлығы мен жүректілігінен біз алатын үлгі ұшан-теңіз» – деп естелік қалдырыпты. Иә, Сабыр атамыз әлсізге медет, күштіге айбар, шарасызға қол, амалсызға жол беретін ержүрек, көреген қолбасшы болды.

Елімізде генерал Сабыр Рахимов есімімен аталатын көше, мектептер, әскери- училищелер бар. Генералдың асқан ерлігін өте жоғары бағалаған Польша республикасы бір траулерін генерал Рахимов есімімен атап, суға түсірген. Ал қазіргі уақытта Оңтүстік Қазақстан облысы Шымкент қаласында Тәуке хан көшесінің бойында Жеңіс саябағында генерал Сабыр Рахимовтың еңселі ескерткіші бой түзеді. Сонымен қатар, 2012 жылы мамыр айының 8 жұлдызында мен білім алып отырған мектепте С.Рахимовтың 110 жылдығын кеңінен тойланып өтілді. Осы мерекеде мектепке генерал- майор Сабыр Рахимовтың бюсті орнатылды.

Мектебіміз- генерал атына лайықты, дамыған заманға сай тұлға қалыптастыратын нұрлы шуақ келешек азаматын жетілдіретін құзіретті орта. Ал ұстаздарымыз сол ортаның қозғаушы күші. Ұстаз сөзіне лайықты болу- заман талбына сай жаңашыл, ізденімпаз, шығармашыл, әрі өз мамандығын шексіз деген сөз. "Ұстазы жақысының ұстамы жақсы"- деген сөз бар. Баршамызға белгілі болғандай, XX ғасыр технологиялар ғасыры болса, XXI ғасыр интеллектуалды ғасыр болып отыр. Интеллектісі жоғары адамның білім- парасаты, таным- тағылымы, түсінігі кез келген сыртқы ықпалға орнықты тұра алады. Осындай мәдени құндылықтарды бойымызға дарыту үшін мектебіміздің жаңашыл, тәжірибелі ұстаздары аянбай еңбек етуде.

Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың таяуда халықымызға жолдаған жолдауында мектеп түлектеріне мол сенім артып, 3 тілді меңгерген интеллектуалды оқушылардың сындарлы ойлау, өзіндік ізденіс пен ақпаратты терең талдау машығын игерген болуы тиіс екендігін мәлімдеді. Осы жолдауға қолдау көрсете отырып, мектебімізде оқушының интеллектуалдық белсенділіктің жоғары деңгейіне шығуға шабыттандыратын, жаңаны түсіне білуге деген құштарлығын оятуға бағытталған "7x7" білгірлердің

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

интеллектуалдық ойыны ұйымдастырылып отырылады. Бұл ойында топ мүшелері өзін- өзі дамыта отырып, түйткіл мәселені шешудің ең тиімді жолдарын табуға ұмтылады. Бұл шара мектебіміздің білім дәрежесінің көтерілуіне игі ықпал жасауы сөзсіз.

Өмірге тек тәрбиелі әрі білімді жастар ғана емес, ең алдымен дені сау ұрпақ қажет. Дені сау бала- ең жоғарғы әлеуметтік құндылық. Салауатты өмір салтын қалыптастыру мақсатында мектебімізде түрлі спорттық байқаулар, жарыстар ұйымдастырылып отырылады. Теннис, вoleyбол, баскетбол, дойбы үйірмелері үздіксіз жұмыс жүргізуде. Оқушылардың да белсенділігі жоғары деңгейде. Жас спортшыларымыз аудандық футбол, вoleyбол жарыстарында жүлделі I, II орындарға иеленіп келеді. Ал 10- сынып оқушысы таэквандо бойынша Азия чемпионаттарына қатысып, талай рет жүлдені қолқалады. Бұл мектебіміздің атағын одан әрі асқақтатты.

Мектебіміздегі ән- күй үйірмесінің мүшелері "Гүлдер" биші қыздары өткізілетін әр іс- шараның көркі десем, қате болмас. Мың бұралған сұлу қыздарымыз өз өнерімен мерекелік шараларда көптің көңілін тәнті етеді.

Генерал- майор Сабыр Рахимовтың 110 жылдық мерейтойы мектебімізде ерекше тойланды. Облыс көлемінде өткен өткізілген бұл салтанатты жиында өте көп қонақтар болды. Оқушылар тамылжыта ән айтып, күмбірлете күй төкті, сахналық қойылымдар көрсетті. Келген қонақтарды генерал- майордың асқан ерліктері, майдандағы әккі офицер екендігін дәлелдейтін көріністер қатты тебірентті. 11- сынып оқушылары жаттаған өлеңді естіген кезде жылтылдап жанарына жас үйірілді, жүректер лүпілдеді.

Аяусыз ғой қу соғыстың ызғары,
Талай жүрек сұм соғыста мұздады.
Ерлігіңді есте сақтап Ел іші
Ұмытпайды бейбіт күннің ұлдары.

Әбден риза болған қонақтар жаңа ашылған Сабыр Рахимов бюсті қасына гүл шоқтарын қойып, тағзым етті. Бұл шара көпке шейін шәкірттердің жүрегінде қалып, генералдың есімімен аталған мектептің оқушысы екендерін мақтаныш етті.

Жаза берсем, жүрегі нәзік, бір бойынан ерлік те өрлік те табылатын генерал-майор Сабыр Рахимов есімімен атлатын менің мектебімнің жетістіктері ұшан-теңіз. Ұстаздары ақ жүзді, абыройлы, жаңашыл әрі тәжірибелі. Олардың нәтижелі еңбегі шәкірттер жетістігінен көрініп тұр. Біз, оқушылар, келешекте Отанымызға, туған жерімізге мол пайда келтіретін, озық ойлы азамат болып, белгілі бір мамандықтың шебері болуды мақсат еткенбіз. Осындай салмақты жауапкершіліктің ішінде біздің нақты үлесіміз әрі міндетіміз- терең білім

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

алып, шынайы шығармашылық қабілеті қалыптасқан, интеллектуалды шәкірт болу.

Қаратай Айдана

11 сынып, Қ.Әбдәлиев атындағы орта мектеп
Шымкент қаласы

Бірлігі жарасқан Қасиетті мекенім

Қазақ елі - Еуразияның жүрегінде орналасқан, тарихы бай үлкен мемлекет. Қазақ халқы жүзі жайдарлы, пейілі кең, қонақжай халық екені бүкіл әлем жұртшылығы үшін аян шығар. Барша халыққа тарихымен де, ерлігімен де, мәдениетімен де, салт-дәстүрімен де үлгі болатын тұғыры биік алып мемлекет. Қазақ жерінде туып - өскен әрбір қазақ баласы- біреуде болса біреуде болмайтын үлкен бақыт иесі. Құс ұясыз болмайтын сияқты, адам отанынсыз болмайды. Каспий теңізінен Алтай өңіріне дейін созылып жатқан қасиетті өлке – қазақ жері. Қазақ елі десе, ең алдымен, бірлігі жарасқан халқы, шалқыған көк теңіздей жайлауы, түтіні бұрқыраған ауыл көрінісі, бағында бұлбұл құсы сайраған, көгінде қыран құсы самғаған, көлінде аққу құсы қиқулаған бақыт мекені елестейді. Қазақ елі - бүкіл әлемге үлгі болатын мемлекет. Қарап отырсақ, қазақ елінің мәдениеті, салт-дәстүрі де өзгеше. Адамды адал жолға жетелейтін, ақ пен қараны ажыратуға, қараңғылық уақытта күндей жарқ етіп, үнемі тура жолда жүруімізге басты бағыт, бағдар беретін салт-дәстүріміз- қазақ даласында туған ата-бабаларымыздың бізге ана сүті арқылы берген үлкен тәрбиесі, ата-бабаларымыздан келе жатқан мәдениеті. Бұлбұл құсының даусымен барабар әнші апаларымыздың ерекше даусы, қос ішекті аспаптың қоңыр сазды үні - қазақ даласына тән ерекше құбылыс. Мен қазақ елінде, қазақ жерінде туғанымна қуанамын. Дана да дара халқымның ұрпағы болу- мен үшін нағыз бақыт. Келешек қазақ жастары қазақ екенін әрқашан мақтан тұтады. Себебі, біз- тарихы мен тұғыры биік Қазақстан дейтін алып мемлекеттің ұрпағымыз!

Қаншама қиын-қыстау кезеңде еш мойымаған қайран, қазақ елі! Елінің тәуелсіздігі жолында, сонау атақты Керей мен Жәнібек бабаларымның ізімен талай қазақ баласы елі үшін аянбай еңбек етті. Сырттан келген жаулардың бетін қайтарып, қазақ жерін сақтап, егеменді ел болу жолында қаншама тер төкті. Сол тәуелсіздік жолында қазақ бабам не көрмеді десеңші? Жоңғар шапқыншылығы қазақ болып қалыптасып, жеке мемлекет болуымызға үлкен зардабын тигізді. Батыр ерлеріміз бен ержүрек ақындарымыздың ерлігі елі үшін жасаған нағыз азамат ретіндегі игі ісі болды. Батырларымыз білек күшімен, ал ержүрек ақын-

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

жыраулар сөздің шеберлігін, тілінің қылыштай өткірлігін пайдаланып, келген жауларды қайтарып, еліне деген батыл істерді жасаған. Тәуелсіздік алу жолындағы еш ұмытылмас кезең қайғы мен қасіретке толы Аңырақай түбіндегі шайқас болды. Сол жерде төгілген қан бүгінде әрбір қазақ жұртының тамырында. «Бірлік бар жерде, тірлік бар» дегендей ата-бабаларымыз сол уақытта бірліктің құдіретін өзіне де, өзгеге де дәлелдеп, соның арқасында жеңістің тәтті дәмін татты. Кейінгі жылдары Ресей патшалығының талай езгісіне төзіп, сағын сындырса да, елім үшін деп жүрегінде жанын тұрған жігерінің арқасында алға қарай ұмтылды. Сол кезеңдерде еліміздің басынан азап та, аштық та, сұм соғыс та өтті. Бірінші дүниежүзілік соғыс, 1916-жылғы көтеріліс, аштық жылдары, Ұлы Отан соғысы, 1986-жылғы жерді дүр сілкіндірген Желтоқсан оқиғасы - қазақтың басынан өткен ауыр жолы. Осыншама қиындықты өткерген қазақ елінің төзімділігіне кім таңқалмасын? Қаншама ғасырлық ерен еңбектің арқасында қазақ елі бүгінде тәуелсіздік алып, егеменді ел атанды. Сонау XV ғасырдан XX ғасырға дейінгі жол - қазақ елінің жүріп өткен ұлы ізі.

Бүгінде міне, тәуелсіздіктің нұрлы таңы атты. Тәуелсіздік алып, еліміз ірге тасын калап, егеменді ел болдық. Арқамызды кеңге жайып, бақытты елге айналдық. Көк туы көкте желбіреген, ынтымағы мен бірлігі жарасқан, көп ұлт өкілдері баянды ғұмыр кешуде. Барша ұлтты бауырына басқан бауырмал қазақ халқы біреуді артық, біреуді кем деп көрмеген. Татулық пен достықты серік еткен. Тәуелсіздік алу жолында есімі ерекше аталатын тұлға Н.Ә.Назарбаев. Тәуелсіз ел болып, басшысы ретінде осы Н.Ә.Назарбаев атамызға үлкен сенім артып, міндет жүктеді. Елімізді өркендету, еліміздің болашағын айқындату - бұл кісінің басты арманы, басты бағыты болды. Және де бұл істі атқара білді. Н.Ә.Назарбаев - елге, барша әлемге танылған, өмір еңбектің шытырманы жолдарынан өткен, шындалған, болашақты көрегендігімен саралап, болжай білетін азамат. Н.Ә.Назарбаевтың жүргізген саясаты бойынша елдің экономикасы жақсарып, өзге де саладағы тың жобалар жүзеге асырылып, қарқынды дамыды. Бұл игі істер көзі ашық, көкірегі ояу азаматтың елі үшін жасаған, көшбасшы бола білген ұлы тұлғаның ұлы ісі.

Еліміз әлемдік деңгейге көтеріліп, дамыған елу елдің қатарына қосылдық. Н.Ә.Назарбаев жасаған «Қазақстан-2030» стратегиялық жоспары елдің экономикасын көтеріп, қазақ елінің қарқынды дамуына үлкен септігін тигізді. Бұл жоба тәуелсіз еліміздің сол кезеңде болашағын айқындап, ілгері жылжытты. «Қазақстан-2030» стратегиялық жоспарында көрсетілген міндеттер мен тың жобалардың мезгілінен бұрын аяқталуының өзі қазақ елінің еңбексүйгіш, соның ішінде көшбасшының даналығын көрсететін ғажайып көрініс болды. Ендігі кезекте еліміздің дамуын қарқынды үдететін ел басшының «Қазақстан-2050 : бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты жоспары. Бұл жоспар бойынша дамыған отыз ел қатарына қосылу - басты нысанада. Жасалынып жатқан бұл жобалар, бұл

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

идеялар -ұлт қамқоршысы ретінде жасаған игі істер.Н.Ә.Назарбаев: «Қазақстан-2050» стратегиялық бағытын жүзеге асыруда бізге,қазақ халқына , айрықша жауапкершілік жүктеледі. Тағылымы мол тарихымызбен, ұлы бабалардың ұлағатты өмірінен алар тәлімімізбен біз алдағы асулардан алқынбай асамыз. Үдеудің сыры-бірлікте, жүдеудің сыры-алауыздықта. Бейбіт күндегі белестерді бағындырып, алдағы сындардан сүрінбей өтеріміз,ең алдымен, өзімізге, бірлігіміз бен берекемізге байланысты. Біз бәріміз бір атаның-қазақ халқының ұлымыз. Бәріміздің де туған жеріміз біреу- ол қасиетті қазақ даласы. Бұл дүниеде біздің бір ғана Отанымыз бар ол-тәуелсіз Қазақстан. Біз болашаққа көз тігіп,тәуелсіз елімізді «Мәңгілік ел» етуді мұрат қылдық. «Қазақстан-2050» стратегиясы - осынау мәңгілік жолдағы буындар бірлігінің, ұрпақтар сабақтастығының көрінісі. Тәуелсіз елді өз қолымен құрған буыннан басталған ұлы істерді кейінгі ұрпақтың лайықты жалғастыратынына кәміл сенемін. Бабалардың ерлігі, бүгінгі буынның ерен істері және жас ұрпақтың жасампаздығы арасында сабақтастық болса ғана, біз «Мәңгілік ел» боламыз»- дейді осы жолдауында. Ия, ата-бабамның бізге тарту еткен сыйын өз уысымыздан шығармай, елдің ертеңін жақсартатын біз-мына жастар. Елбасы айтып өткендей бірлік бар жерде еліміз «Мәңгілік ел» болмақ. Ел ағаларының үмітін, кейінгі ұрпақ ақтай білейік!

Осындай бірлігі жарасқан елде туған әрбір қазақ баласы қандай бақытты десеңші? Тарихымен де, ерлігімен де, мәдениетімен де бүкіл әлемге үлгі болатын бақытты ел.Бақыт құсы қонған, көгінде көк туы желбіреген бақыт мекені. Алдыңғы буын ағаларымыздың ақ үмітін міндетті түрде біз, жастар , ақтаймыз! Біз көздеген мақсатымызға міндетті түрде жетеміз! Аңсарлы азаттығымыз бен тәу етер тәуелсіздігіміз баянды болсын! Қазақ елі мәңгі жасасын!

Қаспақбайтегі Әйгерім

11 сынып, Кемелұлы атындағы орта мектебі

Созақ ауданы, Жартытөбе ауылы

Айбынымызды асқақтатар, рухымызды биіктетер - ел рәміздері

Мемлекеттік рәміздер-белгілі бір елдің өзіндік өмір салтын, бүкіл болмыс ерекшелігін, айрықша арман-аңсарын, басқалармен байланыс мұратын білдіретін белгі.1992 жылғы 4 маусымда қабылданған мемлекеттік нышандарымыздың төл тарихының бастауы да тым әріде жатыр.Мемлекеттік нышандар тарихы да ел тарихының ажырамас бөлігі. Ол да халық тағдыры туралы сыр шертеді. Тұңғыш Президентіміз Н.Ә.Назарбаев ту шашағын сүйіп тұрып: «Мазмұнына өрнегі жарасқан тәуелсіздіктің қасиетті туы мәңгі желбіресін, күніміз мәңгі сөнбесін!

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

...Ұлттық рухты осыншама кемел жеткізген Елтаңба әлемде сирек кездеседі десек те, артық болмас. Айбынымызды асырып, рухымызды аспандатар Елтаңбамыз құтты болсын!»-деп тебіренді.

Қасиетті көк байрақ... Алаштың арғы тарихынан аз-кем хабары бар адамның қай-қайсысының көзіне де бірден жылы ұшырайтыны сөзсіз. Сонымен бірге ол жалпы адамзаттық мәдениет қайнарынан сусындаған, тек қана ізгілік идеясына негізделген өнер туындысы ретінде өзгелерге де шекеден қарап тұрған жоқ. Мемлекеттік тудың негізгі элементі оның түсі екендігідау тудырмаса керек. Ұлттық бояу халықтың табиғи болмыс-бітімі мен мінез-құлқынан хабар беріп тұрады. Тәуелсіздігіміздің қасиетті белгісі ретінде көтерген қыран қанатты көкшулан туымыздың негізгі түсін таңдау қаншалықты күрделі болғандығын аңғару қиын болмас. Зеңгір көк түс адам баласы түйсініп қабылдап, қолданып жүрген бояулардың ең бір реңділері қатарына жатады. Көгілдір аспан аясында мәңгілік сапар шеккен ұлы Күн бейнесі көшпелі үшін нағыз өмір символы. Сондықтан да ол жерде өзі жасаған өнер тілінде Күн құрсаулы шеңбермен мәңгілік тіршілікті бейнелейді.

Табиғаттың төл баласына айналған көшпелілер ұрпағы үшін қанатты қыран- дала бүркітінің де орны бөлек. Нышандық мәніне келер болсақ, бүркіт бейнесі өкімет билігін паш етіп, көрегендік пен кеңдікті білдіреді. Туымыздағы бүркіт бейнесі тәуелсіздік алып, қанатын қомдаған қазақ елінің әлемдік өркениет биігіне талмай ұмтылып, талассыз жетуін тілеген игі ниеттен туғаны анық.

Төл туымызды даралап тұрған тағы бір белгі – оның сабына таяу тік тартылған ұлттық өрнекті жолақ. Онда «Қошқар мүйіз» деп аталатын қазақы өрнек ойылған.

Қазақ ою – өрнектерінің пішіні мен түр – түсі, бүкіл болмысы халықтың өмірге деген көзқарасын, өршіл рухын, поэтикалық танымын айқын аңғартады. Өнерге тән шарттылық астарында өмірдің өзінен алынған нақтылық көрініс беріп жатады.

Нұрға малынған күн оның аясында еркін қанат қаққан дала қыраны және қазақы оюдан жасалған тік жолақ тудың шымқай зерен көк түсіне көлеңке түсіріп тұрмағандығын да айтқан жөн. олардың бәрі бірдей алтынмен айшықталып, көз жауын алардай әдемі зерленген. Өзара әсем үйлеседі.

Халқымыздың талантты ұлдарының бірі Шәкен Оңласынұлы Ниязбеков ұсынған жоба негізінде жасалған қасиетті көк байрағымыз, тәуелсіз мемлекетіміздің қыран қанатты көкшулан туы, міне, осындай!

Мемлекеттік елтаңба Жандарбек Мәлібеков пен Шот-Аман Уәлихановтың ой-қиялы, маңдай терімен дүниеге келген. Елтаңба толық шеңберге сыйып тұр. Әрі мән-мағынасы да тереңде жатыр: тіршілік, шексіз өмір нышаны. Шынайы шеберлікпен шендестірілген түндігі – аспан

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

күмбезіндегі асыл шырақ – күн бейнесін елестетсе, уықтары – одан тарап жатқан алтын сәулелердей әдемі әсер қалдырады. Қисынын тауып, керегелердіңкөрінісін де бере алған. Әр бөлшегі әсем айшықталған шаңырақ алдымен өз халқымыз, одан қалды қатар тіршілік кешкен басқа ұлт өкілдері бар бірлесіп, кереге – уықтай кірігіп, күш-жігер жұмсап аяғынан тік тұрғызуға кіріскен қасиетті отауымыз – тәуелсіз мемлекетімізді мегзегендей болады да тұрады. Келесі бір құранды бөлік – ай мүйізді, алтын қанатты қос пырақ бейнесі. Елдік нышандарда арғымақ бейнесін пайдалану – өте ертеден келе жатқан үрдіс. Ал жылқы – түлік біткеннің төресі. Оның жолға беріктігі мен жүрдектігі, еті мен қымызының қоректік және шипалық қасиеттері жанға дәру болса, ойынды айтпай көзіңнен ұғатын қасиеті мен талғампаз кірпияздығы мінез-құлқындағы тектілік ретінде жоғары бағаланады.

Елтаңбадағы енді бір назар аударатын белгілер маңдайдағы бес бұрышты жұлдыз бен елдің аты. Тәуелсіз мемлекетіміздің құшағы бес құрлыққа бірдей ашық, әлемдік өркениет көшіне өз болмыс-бітімімізді сақтай отырып, ілеспек ниетіміз бар дегенге мегзейтін бес бұрышты жұлдыз бізге бұрыннан таныс.

Ол халық жүрегінің лүпілін тұмар қып түйген музыкалық сәлем хат іспеттес. Ел басшылары ресми сапарының беташары болатыны да содан.

Алуан әуеннің арасында жаңылыспай таныр, бойымызға ата-баба қанымен қоса дарыған ажарлы айшығынынан музыкалық сиволымыз жүректерге жол тапқан өнер туындысы екенін соңғы сынақта тағы біррет дәлелдеп шықты.

Әрине, Әнұран жеке адам тіршілігінен гөрі, бүкіл бір қауымның өмір салтына, мемлекеттік іс- қимылына көбірек қатысты. Әнұран тек әуеннен ғана тұрмайтыны белгілі. Оның өлеңі де қасиетті.

Бойтұмар жырда халқымыздың еркіндікке құштар көңілі, тамыры терең болмысы, еңселі ертеңіне бағышталған арманы жақсы көрініс тапқан. Сол сияқты төл рухани қазынамызды танытар халықтық қасиеттер, бейбіт пейіліміз бен досқа ашық құшағымыз туралы толғаныс та орынды шыққан.

Туға тағзым – тарихқа тағзым, туға құрмет – елге құрмет. Елтаңба мен Әнұран жөнінде де осылай деуге болады. Өйткені олар – біздің елдік белгіміз, елдің құты, қасиеті. Ал елін сүйген оның бойтұмарларын да қасиеттер болар.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Қосмырза Жансая

10 сынып, №25 «Ә.Молдағұлова» ЖОМ

Сарыағаш ауданы

Жетекшісі: Мусаева Б.

Мен Қазақпын!

Қазақ халқы -ежелден еркіндік аңсаған халық. Тәуелсіздік – қазақ жұртына оңай келген жоқ. Сан ғасырлардан бері дербес ел болуды көксеген халқымыз еркіндік пен азаттық жолында талай асудан асты. Түркі халқының ата-бабалары, яғни сақтар, ғұндар өз жері мен елінің тәуелсіздігін сақтап қалу үшін сыртқы жаумен күрескен Томирис, Зарина сынды сақ патшалары өздері мекендеген жерді көздің қарашығындай сақтап, ата-бабаларынан қалған ұлан-ғайыр жерді өзге жұрт өкілдері таптап кетпес үшін қасық қаны қалғанша күресті. Сондықтан да біздің арғы түп ата-бабаларымыздан мұра болып келе жатқан кең байтақ жерді, ақ білектің күшімен, ақ найзаның ұшымен келген ұлан-ғайыр өлкемізді қорғау біздің басты міндетіміз болуы тиіс.

Айтып өткеніміздей бостандық, теңдік тәуелсіздік өз бетімен келген жоқ! Қаншама адам құрбан болды. Дүниені дүр сілкіндірген 1986 жылғы желтоқсан! Осы бір жан түршігерлік оқиға қазақ халқының мәңгі есінде қалды. Желтоқсан көтерілісі – елімнің болашағы, бостандығы, егемендігі үшін болған күрес. Ежелден еркіндік аңсаған ер халықтың асыл мұраты – еңселі ел болу еді. Елім деп еңіреп, «Егемен болмай, ел болмас, етекпен кесіп жең болмас», деп жырлап өтті. Мың өліп, мың тірілген қазақ халқы аса шытырман талас-тартыспен тәуелсіздікке жетті. Тәуелсіздікпен бірге егемен Қазақстанның жаңа тарихының да жаңа беттері ашылды.

Тәуелсіздік! Қандай киелі сөз! Ата-бабаларымыз үш ғасырға жуық аңсап өткен киелі сөз! Осы тәуелсіздік жолында құрбан болған боздақтарымыз қаншама?! Олар елдің қамы, жердің қамы үшін қан төгіп, ақыр соңында солар төккен қызыл қанның арқасында «Тәуелсіздік» атты бақытты қолымызға қондыра білдік, осы киелі сөздің мағынасын ұғына білдік!

Әр сөздің артарына осы арада
Ағайын, ой жіберіп жіті қара
Тәуелсіздік Қазақстан тарихында

Тұлғасы Елбасымның жеке дара,- деп ақын ағаларымыз жырлағандай бүгінде Елбасы десек тәуелсіздік, тәуелсіздік десек елбасы айға оралып, нұрлы, бейбіт, бақытты күндеріміз алтын сәулесін шашады. Еліміз тәуелсіздік алғалы жеткен жетістіктеріміз бен көрген жақсылығымыз, еліміздің қуаттануына және гүлденуіне Елбасының еңбегімен сараптау саясатының арқасы деп білеміз. Елбасы еліміздің өркендеп, өзге елдермен тереземіздің тең

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

болып, иық тіресе биікке қарай өрлеуімізді кемеңгерлікпен ұйымдастыра білді. Ол бүгінде 130-дан астам ұлт өкілдерін бір шаңырақ астына жиып, татулық пен бірліктің тізгінін ұстаған кемеңгер көшбасшы.

«Өркениет өнегесі – өз тіліңмен өмір сүру. Қазақ елі барда қазақ тілі де болады. Өседі-өркендейді», - деп Елбасымыз айтқандай, қазақ тілі – мәңгілік тіл деп білемін. Тіл – халықтың жаны. Тілі құрыған халық та жер бетінен жоғалады. Ана тіліміздің тұғыры, тағдыры үшін бабаларымыз қам-қарекетсіз болған емес. Халқымыздың аса бай рухани құндылығы – туған ана тіліміз. Ол – қазақ тілі. Ана тілі – әр адамның өз ұлтының жан дүниесімен мәдениетінен, ғасырлар бойы жиған рухани азығынан нәр алатын кіндік тамыры. Онсыз халықтың аты бар да, заты жоқ. Осындай қасиеті мен құдіреті күшті халықтың рухани қазынасы тіл туралы ұлы тұлғалар ой қозғаған. Академик Радлов: «Қазақ тілінде түрлі мәдениетке енгізген әсері француз тілінің Еуропаға тигізген әсерімен бірдей», - деп ана тілімізді бағалаған. Сондай-ақ Бауыржан Момышұлы: «Қазақ тілі әр түрлі тілдердің ішіндегі ең таза әрі бай тілге жатады», - деп қазақ тілінің сан қырлы жақұттай таза, бай екендігін толық жеткізеді. Сонымен бірге «Қазақтар шешен әрі әдемі сөйлеудің шебері», - деп Бауыржан Момышұлы өз ойын толығымен аша біледі.

Ана тілі көңіліңе гүл егер
«Ана тілі – ғұмырым» деп біле бер
Өзге тілде сөйлей білу – бір өнер
Ана тілде таза сөйлеу – шын өнер.

Міне, Қазақ жұрты өз тілінде сөйлеуді мәдениеттілік белгісі деп, ана тілін құрметтеп қадірлеген ел бола білді. Сондықтан да ана тіліміздің мәртебесі асқақтай берсін!

«Біз қазақ деген – мал баққан елміз, ешкімге соқтықпай жай жатқан елміз. Елімізден құт-береке қашпасын деп, жеріміздің шетін жау баспасын деп найзаға үкі таққан елміз. Ешбір дұшпан басынбаған елміз, басымыздан сөзді асырмаған елміз, дәм- тұзды ақтай білген елміз, дәстүрімізді сақтай білген елміз», - деп Қазыбек бабам айтқандай ен даланы жайлаған көшпелі ғұмыр кешкен қазақ халқының өзіне тән, өзге ұлттардан ерекшелейтін салт-дәстүрлері бар. Халқымыз ғасырлар бойы жинаған бай қазынасы, салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптары ұрпақтан-ұрпаққа мұра болып өз жалғасын табуда. Халқымыздың әдет-ғұрыппен дәстүрін, тарихын біліп, оны қастерлеп, бүгініміз бен келешегіміздің нәрлі қайнарына айналдыру әрқайсысымыздың азаматтық борышымыз.

Бүгінгі таңда біздің еліміз әлемде тәуелсіз Қазақстан Республикасы ретінде танымал. Елімізде 130-дан астам ұлт өкілдері өзара тату, түсіністікте

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

өмір сүруде. Қазақ халқы осы достықтың негізі болып табылады. Отанымызды, рәміздерімізді құрметтеп, патриоттық сезімімізді нығайта түсейік. Келешекте елімізді қорғауға, өркендетуге, гүлдендіруге сапалы білім, саналы тәрбиемізбен ат салысайық.

Мен – Қазақпын! Осындай Қазақ елінде туып-өскен, өскеніме бақыттымын! Қазақ елі – мәңгілік ел. Өскелең ұрпақ барда, қазақ елі өшпейді. Асқақтай бер, Қазақстан!

Тәуба,тәуба Тәуелсіздік туының желбірегеніне де 23 жыл болып калды.Төрт құбыламызды түгелдеп,тәуекелдің кемесіне мініп

Құлшықова Бақытжамал

9 сынып, А Пушкин атындағы ЖОМ

Мақтарал ауданы, Мырзакент кенті.

Жетекшісі: Касымова Д.Е.

Мен журналист болғым келеді

« Журналистика – ар-ұждан
Мен қоғамның айнасы»

Ия , неткен өтіп бара жатқан уақыт десеңізші?! Мен тоғызыншы сынып оқушысымын , бірақ қазірден ой үстіндемін, мен журналист болғым келеді. Уақыт шіркін тез өтуде адамдар бір – біріне қарамастан арпалысуда әркімнің өз тіршілігі, өз өмірі. Біз өмірге адам болып туылғасын осы Отанымызға, ата – анамызға пайдалы азамат болуымыз керек. Ал журналист ең алдымен, өмір көрінісін беретін , халыққа қызмет көрсететін қоғамға өте пайдалы адам. Бүкіл әлемде болып жатқан қазіргі заманғы зор өзгерістерге байланысты журналистика да жаңа көзқарасты, жаңа ұғымды, жаңаша ойлауды қажет етеді. Уақыт өткен сайын ішкі – сыртқы саясат баспасөз, радио мен журналистиканың алдында тың міндеттер қояды, ондай міндеттерді орындау үшін жан – жақты дамыған, саясаттан көп хабары бар тұлға болу керек. Сондықтан мен көп ізденемін , оқимын , баспасөзе шыққан материалдарды көзден таса қылмауға тырысамын үнемі оқып, ой түйіп жүремін. Алаш елінің ардақтысы А Байтұрсыновтың сөзімен айтқанда: « Газет – халықтың көзі, құлағы, һәм тіліне айналды»

Жалпы алғанда журналистика өте қиын мамандық және қауіпті. Журналист басқаға ұқсамайтын, өзгелерден айырмашылығы бар мамандық. Ол өз, еңбегі арқылы қоғамға, адамға қызмет етеді. Ол әркез

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

жаңаны жақтаушы, бар жақсылықты қолдаушы болып табылады. Сөйтіп газет-журнал немесе радио мен

телевидениенің жұмысын атқарып, творчестволық қызмет жасайды. Ол редакция жұмысында бірінші — ұйымдастырушылық, екінші -әдеби өңдеу, үшінші шығармашылықпен айналысады. Бұл үшін оған білім мен қабілет керек. Оған қоса өмірдегі құбылыстардың мәнін түсіне білу де үлкен қасиет болып саналады. Қандай оқиғаны болсын тапқырлықпен, сенімді түрде, көз жеткізіп жазатын болуы керек. Жұртқа өмір жайлы толғап айта білу де үлкен өнер. Ол үшін тіл, сөз байлығын қолдану қажет.

Журналистер бір тыным таппайтын жандар, үнемі іздену үстінде жүреді тіпті ұйқы кезінде де сол бір ізденген тақырыбын ойлап жататын тұлғалар. Яғни олар халықтың мұң- мұқтажына араласып, қоғамда болып жатқан оқиғаларды шынайы түрде жеткізіп отыратын адамдар.

Әрбір мамандық білім мен күш , қабілет талап етеді. Мен де өзімнің арманыма жетіп, қоғамға қызмет еткім келеді. Менің арманым адамдар арасында жүріп , олармен тіл табысу, қандай да бір мәселелерге ой қосу, шешімін табу.

Сондықтан өз жұмысымды ертенгі таңда жақсы атқару үшін өз қабілетімді одан әрі дамытып отырғым келеді. Ақыл -ой, эрудиция бірінші орында тұруы керек.

Сондай-ақ журналистің жеке бас мәдениеті көп нәрсені аңғартады. Журналист мәселені терең білуі аса қажет. Онсыз журналистің табысты жұмыс істеуі екіталай деп ойлаймын. Бұған қоса журналист кең пейілді, жаны жомарт, жақсылыққа құштар, мейірімді, жақсы дос, қиналғанда қол ұшын беретін жан болуы да үлкен қасиет. Ол менмендіктен аулақ болуы керек, өзін-өзі ұстауы мен іс-әрекеті арқылы өзгелерге үлгі-өнеге бола білгені жөн. Журналист жұртпен тіл табысқыш болса тіпті жақсы. Осы өз арманыма жету үшін мен барынша тырысып жүрмін , журналистерге тән қасиеттерді қазіргі уақыттан бастап өзімнің бойыма сіңірудемін бірақ оған көп күш , қайрат , табандылық қажет екен. Және айтып өтетін бір жайт ол осы өзімнің тандаған мамандығым арқылы өз ана тілімді дәріптесем , яғни өзге ұлт өкілдеріне ана тіліміздің кеңдігін , байлығын , ұғындырсам әрі қызықтырсам деймін.

Қорыта айтқанда халық сөзін , халық назын жүректен жүрекке жеткізу, адам баласының жүрегіне қуаныш сезімін ұялату, халықтың үні жетпей жатқан жерлерге дауысын жеткізу менің келешектегі міндетім деп ойлаймын!

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Құрман А.

9 сынып, Ғ.Мұратбаев орта мектебі
Отырар ауданы, Қостерек ауылы
Жетекшісі: Омарова Р.Т.

Қазақстан-бейбіт өмір мекені

Менің туып-өскен жерім - егеменді Қазақстан. Қазақстанның байлығы өте көп және қазынаға бай ел. Біздің еліміздің табиғаты өте сұлу. Биік-биік асқар тау, мөп-мөлдір көлдер, неше түрлі өсімдіктер мен дәрілік қасиеті бар шөптер өседі. Қазақстан жерінде аңдар мен құстар, неше түрлі жануарлар тіршілік етеді. Сол жерде біздің ата-батырларымыз, ақындарымыз, ғалымдарымыз туып өскен.

Қазақстандай жері шұрайлы, шөбі шүйгін өлкені мен әрқашан да мақтан тұтамын. Қазақстанның кең даласындай байтақ дала еш жерде жоқ шығар. «Отаның-алтын бесігің», «Отаны жоқтық-нағыз жоқтық» -деп дана халқымыз бекер айтпаған. Өз Отанын сүю, өз ана тілін ардақтау-әрбір азаматтың бірінші міндеті. Ал біздің халқымызда атамекенді ардақтау сезімі өте терең деп ойлаймын. Халқымыздың басынан қандай қиын кезеңдер өткенде де ата-бабаларымыз елімізді сыртқы жаудан қорғай білген. Өз елі үшін жанын да барын, да аямаған. Халқымыздың осы бір қасиеті жанымызға ана сүтімен тарап, ана тілімен дарып, ақ нанымен бекуі тиіс. Өйткені Отан біз үшін оттан да ыстық.

Туған жер
Беу, туған жер!
Сен ыстықсың біздерге.
Мың-мың дастан жатыр,
Халқым басқан іздерге.
Тұнып жатқан тарихыңнан көз алмай,
Даналықтың жырын жастар іздер ме?
Жыр жазам деп талпынады жас балаң.
Тәй-тәй басып келе жатқан жас қалам.
Жүрегінің түкпірінен шығарып,
Жырды шашу болды оған бір арман.
Сен үшін от боп маздаймын,
Жыр қылып сені толғаймын.
Отанға деген сезімді,
Шын жүректен жолдаймын.
Тірегі болам өлкемнің

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Төсінде өскен еркеңмін,-

деп менің де туған ел деп соққан жүрегім, еліме деген тілегім, Отаныма деген сезімім, көңілім бәрі-бәрі саған арналады.

Менің Отаныма деген сыр сандығым қашан да ашық... Міне, менің анам бесігіне тербеп, аялап өсірер –Отаным! Топырағына құт дарыған осындай өлкеде дүниеге келгеніме өте бақыттымын. Туған жер-алтын бесік. Әлдилейді, тербетеді. Әлемде менің елімдей ел жоқ деп айқайлап айтқым келеді. Мұның сыры туған жерге деген ыстық махаббат та сияқты. Қасиетті Отаным-Қазақстан бағзы замандардан бері ата мекенім, бүгінгі біздің, кешегі бабаларымыздың құт мекені. Сонымен бірге бесіктен бастап, аялы алақанына салып, ер жетіп есейгенде біздің азаматтығымызға баға беретін ұлы анамыз.

Қазақ халқы ертеден-ақ, үш нәрсені бойтұмардай қасиет тұтып, қадірлеп өткен ғой. Олар-туған ел, жер, ана тілі. Осы жолда қайсар халқым атқа қонып, қолына найза ұстап, қаншама қиын жолдарды басынан өткерді?! Олар білектің күшімен, найзаның ұшымен қорғап қалған кең байтақ қазақ жері-біздерге қалдырған мұрасы, тапсырған аманаты. Бабалар аманатына адал болу-ортақ міндетіміз. Байтақ ел, күн сәулетті Қазақстан бүгінде дамудың даңғыл жолына түсті. Еліміз күннен күнге көркейіп өсуде. Тәуелсіздік алғаннан бері атқан таңымыз арайлы, алдағы өміріміз сансыз қиялдарға толы. Алда ұзақ, үлкен асулар бар. Оған тек жүрек пен білім, талап пен талант керек.

Төрткүл дүниеге Аристотельден кейінгі адамзат баласының ақыл-ойының ғажайып құбылысы – әл-Фарабидің қазақ жерінде, Отырарда дүниеге келуі. Білімді Араб халифатынан алуы. Араб, парсы, грек тілдерін аса жетік білген полиглот екені. Ғылымның барлық салаларынан хабардар болып барлық саласына ғажайып 100-ден артық еңбек қалдырған әулие екендігі. Философия, жаратылыстану, математика, музыка, поэзия саласында ірі зерттеулер қалдырған энциклопедиялық білім иесі болғандығы туралы хабар беру. Ұлы ғалым әл-Фараби «Ғаламның көрінісі-оның иесіне байланысты» демекші, біз, жас ұрпақ болашақ қазақ елінің иесіміз, сондықтан да елдің ынтымағын, бірлігін, татулығы мен достығын, жері мен тілін берік ұстау, келесі ұрпаққа жеткізу-біздің міндетіміз. Ата-бабамыз армандап кеткен тәуелсіздігіміздің құнын жоғалтпау, ұрпақтан-ұрпаққа жеткізу-біздің парызымыз. Заман тек білімдінің қолында. Олай болса, қазіргі ақпарат ғасырында қазақ жастары да еш елден кем қалмай еңбектену керек.

Мен де болашақта теңізге тамған тамшыдай өз еңбегімді Тәуелсіз Қазақстаныма арнағым келеді. Көп оқып, ізденіп, қандай қиындық болса да қанатымды қайырмай білім алып, халқыма адал қызмет етсем деймін. Егер адам шын ниеттенсе, қолынан көп іс келеді. Қазақ халқында «Алынбайтын асу жоқ», -деген қанатты сөз бар. Бұл қанатты сөздің астарында ізгі ниет, адал ой

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

ойлап, талаптанып, еңбек еткен адамның жетпейтін жетістігі, алмайтын асуы жоқ деген ой бар. Өмірде әркім өзінің жолын табуға талпынып, жетістікке жетуді армандайды. Бірақ барлығы бірден біз ойлағандай тез болмайды. Олар еңбекқорлықпен, асқан табандылықпен, үлкен адамгершілікпен келеді.

Қойған мақсатыңа, аңсаған арманыңа жету үшін ең алдымен мақсатың өзіңе және өзгелерге пайдалы, ізгі іске бағытталуы керек. Қойылған мақсат тиянақты түрде ойластырылуы және өз мүмкіндігіңе сәйкес болуы тиіс. Ең бастысы адамның жан-жақты ізденіп, білім алуы, адал, тынымсыз еңбектенуі және өзіне деген ішкі сенімінің берік болуы табысқа жетудің кілті болып табылады.

Мектеп қабырғасынан алған білімімді тиянақты да сапалы ету өз қолымда екенін де білемін. Қазақстан, сен заңғар биіксің, кеңсің. Менің жаным өзіңе деген мақтанышқа бөленген, туған жер! Мен тәуелсіз елімнің гүлденіп, көркейе беруіне өз үлесімді қосамын. Халқымның жарқын болашағына сенемін. Қазақстан даласы өте әсем. Ұшы-қиыры жоқ шексіз даланы неше алуан шөп басып, үлбіреген нәп-нәзік гүлдер бейне бір жасыл дастарқандай болып жайылады. Іле Алатауы, Ертіс, Сырдария, Амудария сияқты өзендері бар. Жерінің асты пайдалы қазбаларға бай. «Жері байдың-елі бай» дегендей, құнарлы өлкеміздің байтақ төсі байлық пен берекенің, бақыт пен қуаныштың ұйытқысы еді. Қазақ елі ұлттық рухы берік, саяси жүйесі тұрақты, экономикасы мықты, бәсекеге қабілетті, халықаралық беделі зор мемлекет құрды. Ата Заңы, көгілдір байрағы, Елтаңбасы, әнұраны, өз теңгесі, бүкіл халық болып сайлаған Елбасы, Парламенті бар құдіретті елміз. Біздің құдіреттілігіміз халықтың бірлігінде, елімізде тұратын түрлі ұлттардың татулығында. Осы 22 жыл ішінде біз сан түрлі кедергілерді жеңіп, тірлігімізді түзедік, ел өмірі айтарлықтай өзгерді.

Қазақстанның 22 жылдағы бар жетістігі-біздің жарқын болашағымыздың темірқазығы. Көреген басшы Нұрсұлтан атамyzдың іскерлігімен елімізде бейбітшілік пен тұрақтылық, береке мен бірлік болып, Қазақстанымыздың гүлдене беретіндігі, 50 елдің алдыңғы қатарынан орын алатындығы сөзсіз. Осынау береке мен байлығы шалқыған елдің халқы тату-тәтті өмір сүріп, өзге мемлекет болатындығына сенімдімін!

Мен осындай еркін, азат елдің ұланы екендігімді мақтан етемін! Күн дидаpлы Қазақстанның болашағы үшін аянбай еңбек етіп, кірпіш болып қаланатындығыма, келешек үшін жоба тауып, жол көрсететіндігіме уәде беремін, себебі тәуелсіздіктің туын биік ұстау-перзенттік парызымыз, бабалар алдындағы мәңгілік қарызымыз!

Ал енді өзімнің туған өлкем Қостерек елді мекенінде бой көтерген «Ғ.Мұратбаевтың» атына берілген мектебім жайлы айта кетсем. Шығыс жастарының жалынды жетекшісі Ғ.Мұратбаевтың өмір жолы. Әрбір тарихи

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

кезең өзіне сай көсемдері, шешендері, батырлары, бастаушыларды іріктейді. Олар қоғамдық өмірдің «Тар жол, тайғақ кешулерін» табандылықпен бастан өткізіп, жалындай жанып, жұлдыздай жарқырап, келешек мәселелерін, елінің, жерінің, туған халқының мәңгілік мүдделерімен байланыстыра біледі.

Отан болашағы алдындағы жан-жақты жауапкершілік, адамгершілік, ақыл, парасат, қажырлы қайрат, шебер ұйымдастырушылық қабілет таныта білген тұлғалар тарих төрінде, тарихи өшпес мұра болып қала береді. Қазақстан мен Орта Азия жастарының жалынды жетекшісі, Шығыс жастарының ұйымдастырушысы болған белгілі қоғам қайраткері Ғани Мұратбаев есімі елге ғана емес, әлемге әйгілі... Ол өз басына дарыған жігер күшпен ақыл-парасат иесі. Шығыс жастарының жалынды жетекшісі Ғ.Мұратбаев Қазалының қасиетті топырағында, қазіргі өзінің атымен аталатын ауылда Мұратбай болыс шаңырағында 1902 жылы 3 маусымда дүниеге келген. Ғани өз заманына сай, уақыт толқынына ілесе білген асқақ ойлы, ер кеуделі өрен еді. Елдің жоғын жоқтады, халқымен бірге мұнайды, бірақ болашаққа сенді. Халқымыздың ардақты да, абзал азаматы, аққан жұлдыздай аз жасап, артына мол мұра қалдырған. Қазақстан мен Орта Азия жастарының жалынды жетекшісі, көрнекті қоғам қайраткері, ағартушы-демократ Ғани Мұратбаевтың ел мүддесі үшін жасаған жанқиярлық еңбегі бүгінгі ұрпаққа үлгі-өнеге. Мұндай қоғамдағы үлкен рөлі бар дара тұлғаны ұмытпас үшін, ел кісінің атына көптеген көшелер, мемлекеттік мекемелер берілуде. Соның бірі біздің ауылымыздағы Ғ.Мұратбаев атындағы шағын жинақты жалпы орта мектебі. Бұл оқу орнының біз үшін орны бөлек. Себебі, маған білімге апарар бақытты көрсеткен осы мектебім екеніне сенімдімін. 1999 жылы 7 қаңтарда Оңтүстік Қазақстан облысы, Отырар ауданы Қостерек елді мекенінде дүниеге келдім.

Ал қазір мен осы мектептің 9 сыныбында оқимын. Дәл қазірге дейін барлық сыныптарды мақтау қағазымен аяқтадым. Осы тоғызыншы сыныпты да ойдағыдай аяқтағым келеді. Бұл уақытқа дейін көптеген қоғамдық, мектепшілік олимпиадаларға қатыстым, аудандық конкурстардан да алған орындарым болды. Жалпы өзімнің жақсы көретін сабақтарым: әдебиет, сызу, физика, алгебра және тағы басқа. Мектептегі көптеген үйірмелерге қатыстым. Жалпы өзім волейбол, баскетбол, теннис ойнағанды ұнатамын. Алға қойған мақсаттарым өте көп. Көптеген жетістіктерге жеткім келеді, әрине білім саласында. Жоғарғы оқу орнына түсіп, білімімді әлі де жетілдіргім келеді. Қоғамда өз орны бар, мемлекетке пайдасы тиетін жұмыс жасағым келеді. Менің армандарым өте көп. Ол армандарыма жету үшін қолымнан келгеннің бәрін жасаймын.

Қазақ халқының абыройын асырып, мерейін үстем етер, әлем таңғалар, талай-талай жаңалық ашар білімділер керек. Осы тәуелсіздігіміздің намысын

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

корғайтын, қазақ елінің ертеңі, болашағы үшін жауап беретін бүгінгі ұрпақ екенімізді сезіну керекпіз.

Малдыбай Гүлханым

11 сынып, F. Мұратбаев атындағы жалпы орта мектебі

Созақ ауданы

Жетекшісі: Кәдірханұлы О.

Киелі менің Созағым!

Менің бүгінгі таңдап отырған тақырыбым- өзімнің қазіргі өмір сүріп жүрген сан ғасырлық тарихы бар сырлы Созағым жайлы болмақшы. Бұл өлкені қай жағынан алып қарасам да, қалай жырлап жазсам да сөз жетпесін білемін. Созақ жері Қазақстанның Оңтүстігінде, Теріскейде орналасқан. Тарихи мұра мен қазба байлықтарына бай бұл өлке кезінде «Теріскей» деп те аталған екен. Халық арасында айтылып жүрген аңыз әңгімелерге сенер болсақ, «Суы зәк» деген сөз тіркесінің қазіргі кезде «Созақ» атауына айналған деп те естиміз.

Бұл өңірде ел билеген хандар, аты аңызға айналған абыздардың кесенелері, тарихи ескерткіштер мен петроглифтер көп сақталған.

Созақ ауданындағы ежелгі қалалар жайлы айтар болсам, XIII ғасырдың жазба деректеріне қарағанда Созақ Хузақ деген атпен аталып, XVI ғасырдан бастап Созақ деген атпен белгілі бола бастаған көне қамал- қала. «Хан Мазары» деген жерде Әбілхайыр мен Жәнібек хандардың сүйектері жатыр. Қала қоныстары арасында ең ірі қалалар болып Құмкент, Саудақент, Созақ қалалары саналған. Ортағасырлық қала орны Құмкентке 1946 жылы Ә. Марғұланның жетекшілігімен Орталық Қазақстан археология экспедициясы, 1947 жылы А. Н. Бернштамның жетекшілігімен Оңтүстік Қазақстан археология экспедициясы зеттеу жүргізген. Ә. Марғұланның пікірінше Құмкент араб деректерінде кездесетін Камукент қаласының орны. Ә. Марғұланның деректерін қарай отырып, Құмкент шаһары ертеректе «Көкарал» деп аталғанын білеміз. Осы шаһар маңындағы Жылыбұлақ жерінде құнды саналатын Баба Түкті Шашты Әзіз мазары орналасқан. Баба Түкті Шашты Әзіз кесенесі қазақ жұртының қиын қыстау кезде табынатын, жауға шапқанда батырларымыздың ұрандата айтатын киелі әулие болған.

Созақ ауданының тарихы осымен шектеліп қалмақ емес. Мұнда XIII-XIV ғасырларға жататын Ақсүмбе ауылы жанында орналасқан, ел аузында сақталған аңызы көп архитектуралық ескерткіш- Ақбикеш мұнарасы.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Ә. Марғұлан осы өңірге жасаған сапарынан жазған еңбегінде: «Егер Теріскейдегі Ақбикеш мұнарасы құласа, бүкіл Дешті Қыпшақ тарихы құлағалы тұр»- деп мұная жазуы көнеден жеткен мұнараның құндылығы мен маңызын көрсетіп отыр. Ал белгілі шығыстанушы В. В. Бартольд осы Ақбикеш мұнарасы жайлы жазған шығармаларының 3 томында «Мұнараның бұлай аталуы мұнда будда дін- мәдениетінің байланыстығынан» деп жазған. Бұл мұнара жайында В.Тизенгаузер, В. Бартольд, В. Веронина, Ә. Марғұлан, К. Байпақов сынды ғалымдар зерттеп өз еңбектерін жазған.

Бұл өңірде Мұхаммед пайғамбардың Хазіретәлі ұрпақтарының бірі, дала түріктеріне Ислам дінін ең алғаш таратушы саналатын Ысқақ бап Қаратаудың терістігіндегі Қаракөз бұлағының маңында қайтыс болғаннан кейін сонда жерленіп, басына сағана орнатылған. Жергілікті тұрғындар қазіргі кезде ол жерді Бабата деп атап кеткен. Қазір Бабата елді мекенінде Ысқақ бап әулие кесенесі орналасқан. Сонымен қоса Созақ даласында Қара бура, Саңғыл би әулие кесенелері орналасқан. Мен тұрып жатқан ауылда Саңғыл биден тараған ұрпақтарының бабамызға арнап тұрғызған Саңғыл би кесенесі мен Саңғыл ата мешіті орналасқан.

Саңғыл би кесенесі,
Саңғыл ата мешіті.
Бой көтерген Созақ сынды
Көне шаһар бесігі.

Созақ ауданы тек тарихи қалалар мен ескерткіштерге, әулиелерге арнап тұрғызылған кесенелерге ғана бай емес, сонымен қатар петроглифтер де көптеп табылған.

Петроглифтер- тақтатас, жартастарға салынған суреттер мен бейнелер. Петроглифтер жалпы адамзат мәдениетіндегі маңызды құбылыс. Қазақстанда 200-ден астам жартастас суреттерінің шоғырланған орындары белгілі болып, жан- жақты зерттеліп ғылыми айналымға түскендердің ішінде Созақ ауданында орналасқан Арпаөзен, Қаратау, Қойбағар да үлкен маңызды орындар алуда. Арпаөзен Созақ ауданы Абай қыстағының оңтүстік батысындағы 7 км жерде орналасқан. Ол жерден таңбалы тастарға санынған 3,5 мыңнан астам суреттер табылған. Осы аудандағы менің ауылым Сызған елдімекенінің оңтүстік батысында 5 км жерде орналасқан Қойбағар таңбалы тастарындағы суреттер саны да осы жобада. Таңбалы тастарға салынған суреттерді көру үшін біз бір күнді белгілеп, тарих пәні мұғалімімен сынып болып бір күндік саяхатқа шықтық. Бұл саяхатта біз көптеген ежелгі адамдардың тасқа қашап салған суреттерін көрдік. Ол суреттер алғашында анық көрінген жоқ. Біз тасқа қашалып салынған суреттердің үстінен бормен

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

сызу арқылы анықтап көре алдық. Онда қос дөңгелекті арбаға жегілген түйелер, көптеген аңдардың бейнелері, адамдардың, садақтар мен жебелердің суреттерін көрдік. Петроглифтер ежелгі адамдардың шаруашылығын, тұрмыс-салтын, немен айналысқанын, дүниетанымынан хабар береді.

Мамыр Маржан

10 сынып, «Ақбастау» жалпы орта мектебі
Қазығұрт ауданы

Қазақстан – ұлы отаным

Отан. Бұл сөзді естігенде, ойға алғанда әрбір адам баласының жүрегі езіліп, ден бойы шымырлауы анық. Себебі, әрбір қазақ деп, халық деп соққан кеудедегі жүрек болған соң және нағыз патриот жандар болғандықтан. «Отан отбасынан басталады». Бұл мақалдан не түсінеміз? Әрине, бұдан түсінетініміз әрбір адам баласы ең алдымен өз әке – шешесін, бауырларын, яғни өз отбасын сүйеді, бағалайды және сыйлайды. Осылайша өз отбасын құрметтеген адам өз Отанын да дәл осылай сезімдермен қабылдай алады. Отан – туып өскен жерің, кіндік қаның тамған, тай құлындай ойнап өскен өлкең. Отанға деген махаббат, сүйіспеншілік, құрмет – мұның барлығы анаға деген ыстық сезіммен пара пар бола алады. «Отанды сүю – өркениеттіліктің белгісі» дегендей барынша осындай іс-әрекеттерді айтып қана қоймай соны жүзеге асыруымыз қажет.

Отаншыл болу – ең алдымен өткенді білу. Осынау қойнауы қазынаға толы байтақ даланың әр пұшпағын бабаларымыз ақ найзаның ұшымен, білектің күшімен қорғағанын ұмытпау – парыз. Отаншыл болу – ұлтжанды болу. Ұлтсызда Отан жоқ. Болмақ емес. Ата салттың қадіріне жетпеген, ана тілін ардақтай алмаған бозөкпе отаншыл болып жарытпайды,

Отаншыл болу – бір – біріңе бауырмал болу. «Жақыныңды жаттай сыйла, жат жанынан түңілсін» дейді дана қазақ халқымыз. Ұлы ақын, кемеңгер Абай айтқандай «Бірінді қазақ, бірінді дос, көрмесең, істің бәрі бос». Сол секілді жұдырықтай түйілген, бірлігі жарасқан, тас қамалдай берік Қазақстан – менің отаным, алтын ұя мекенім. Негізінен кез келген адам баласының борышы, парызы – Отан алдындағы парызын өтеу. Сондықтан да мынадай бейбіт заманда да әрбір азамат Отанды қорғай алады. Ол деген қолға қару алу емес, өз отаныңның білімді, өркениетті, сауатты да салауатты перзенті бола алу. Міне, қазіргі

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

таңда біздің отанымыз яғни Қазақстанның көп көңіл бөлініп жатқан мәселесі келешек, өскелең ұрпақтың сауатты болуына, анығырақ айтар болсақ елбасымыздың мән беріп жатқан мәселесі осы. Қазіргі таңда бұл саясаттың жемісін татуға аз – ақ қалғандай. Тіпті, оны көріп те жатқандаймыз. Соңғы он жылда біздің еліміз Қазақстан бұрынғысынан да көркейе, көріктене түсті.

Сонымен қатар атағы ел-елге тарап, таныла бастауда. Алғашқы жылдары атлған дамыған елу елдің қатарына ену болса, ендігі мақсат яғни дамыған, озық отыз елдің қатарынан көрініп, Қазақ елінің экономикалық болсын басқа да жағдайларын одан әрі жандандыра түсу және ең бастысы халықтың орташа жасының сексенге жеткізу. Әрине егер көп жасаған халық, көбейген ел болатын болса Отанымыздың жасары да мол болары анық. Мұның барлығын да еліміздің көшбасшысы бұрынғы «Қасым ханның қасқа жолы», «Есім ханның ескі жолы» секілді «Нұрсұлтанның нұрлы жолын» құрып келе жатқан, сындарлы саясатын ұтымды, халыққа өтімді етіп ұстап отырған Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев. Алдағы уақытта Отанымыз жоспардағы ғана жетістіктермен ғана шектелмей, асқар асу белдерді бағындырары хақ.

Біз – елдің болашақ ұрпақтары «Отаным маған не бересің деп емес, Отаным, мен саған не бере аламын?» деп өсуіміз керек. Сонда елімізде әрқашан да және де мәңгілікке бейбітшілік орнары анық. Себебі, ертеңгі елдің тізгінін ұстар азаматтар білімді болса, олар барлық қиыншылықтарды ақылмен шеше алатын болады.

Халқымызда «Ерім дейтін ел болмаса, елім дейтін ер қайдан болады» дейді емес пе? Елімізді, жерімізді, Отанымызды ойлайтын азаматтар әрқашанда көп болсын!

Марат Іңкәр

4 сынып, Т. Әлімқұлов атындағы лицей

Созақ ауданы

Шолаққорған кеншары

Жетекшісі: Алтаева Мақпал

Мен қолыма мектеп оқушылары арасында өтетін байқау туралы ережені алып, оқып танысқанымда есіме бірден нағашы әжем жайлы жазсам ғой деп ойладым. Білмедім, дұрыс па, бұрыс па әже деген сөзге анықтама берейін десем қиындау сияқты. Ал тереңірек ойлансам ол асыл анамның – асыл анасы. Анамның анасы болғандықтан әрине, маған нағашы әже. Мен ес біліп, есейгелі

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

қандай жағдайда болсын яғни, қуанышымыз, тойымыз немесе менің анам перзентті болып жатқанда бірінші жетіп, қуанышы қойнына сыймай жүретін де осы әжем. Әжем, әжем деп айта беріппін, бұл кісінің өзімен сіздерді де таныстырып қояйын. Ол – Зәуре Дөненбекқызы Еденбаева. Бұл кісі Алматы қаласындағы «Өрлеу» біліктілікті арттыру институтында «Мектепке дейінгі тәрбие» бағытында 27 жылдан бері осы аталған институтта қызмет етіп келеді. Әжем туралы жазылған газет-журналдарды оқығанымда төбем көкке жетеді. Сонша жыл тек еңбек етіп, сол жерде жүре бермей, көптеген мектепке дейінгі тәрбие ұйымдарына керекті әдістемелер мен бағдарламалар жазыпты.

Еңбекқор, жаны нәзік, мейірімді, жанашыр, білімді әжетайымды өзін танитын туыс-тумалары ғана емес, мектепке дейінгі тәрбиеде жүрген адамдардың барлығы да сыйлайды екен.

Өзімнің тілім «р» дыбысын дұрыс айта алмайтынмын. Бір күні әжем: «Сен қашан «р» дыбысын дұрыс айтасың, сонда ауылыңа қайтасың» демесі бар ма? Бес жасар маған бұдан өткен қаталдық жоқ сияқты болып көрінді. «Р» дыбысынан келетін сөздердің бәрін тіземін, бәрібір дұрыс айта алмаймын. Менің жанымның қиналып тұрғанын әжешім түсінген болуы керек: «Іңкәр, сен және сенің атаң жайлы өлең тақпақ бар екен, соны жаттайық» - деді. Әжем тез арада ойластырып шығарды білем, өйткені анау айтқан атақты ақын емес, бірақ біз жаттап, біз айтып жүруге жарайтын өлеңдерді әжем жадынан шығарады. Қой, мен қайтадан атам екеуіміз жайлы өлеңге оралайын:

Анау қырдың басынан
Трактор гүр-р-р-р деді.
Трактордың гүрілінен
Бір топ торғай пыр-р-р-р деді.
Торғайлардың пырылын естіген
Іңкәрдің Марат атасы
Жорғасына дыр-р-р-р деді.

Қарапайым ғана «р» дыбысы көп өлең жолының ішіндегі маған ең ұнағаны атамның Марат деген аты еді. Шынында жорғасына мініп келіп тұрғандай, «Іңкәрім, жүр үйге» дегендей болды. Расында 4-5 қатар өлеңнің ішінде 25 «р» дыбысы тұрса, әрине бұл дыбысты мүдірмей айтып кетесің. Сөйтіп, «р» дыбысын дұрыс айтып кету бақыты менің де басыма қонды. Әжем де мәз болып: «Міне, көрдің бе, айта алады екенсің ғой» - деп, ыстық құшағына алып, мені біраз мақтап, бетімнен сүйді. Тағы бір әжемнің ерекшелігі кез-келген әнді нәшіне келтіріп орындап, онымен қоса, біздің бірге айтып, әрбір сөзін түсініп, қазақ тіліне тән қ, ғ, н, ұ, ө дыбыстарын дұрыс айтуымызды қатаң бақылауға алады.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Осы өлең жолдары арқылы менің жұдырықтай жүрегіме патриоттық сезімді ұялатып, есейген шағымда қазақ елінің, қазақ жерінің мақтанышына айналатын баласы болып өсуді көздегені ғой. Мені балабақшаға жеткізіп салғанға дейін, кешке үйге жеткенге дейін әжемнің жағы шаршамай ма? – небір мақалдар, мәтелдер, әңгімелер мен ертегілер айта беретін. Мұның бәрін мен біліп алады деп емес, құлағының бір шетінде сақтайды ғой дегені ғой. Расында, мен одан жаман болған жоқпын. Мектепті тек 5 оқудамын. Маған күйсандық сатып әперіп, музыка мектебіне де жаздырған әжем. «Алатау» әнін үйреткен де әжем.

Шыңына көз жетпес,
Көркіне сөз жетпес.
Басынан қар кетпес,
Өзіне тау жетпес.

«Іңкәртай, әсем Алматыда аспанмен таласқан Алатау болса, сенің туған жеріңде қарт Қаратау бар. Сондықтан осы бала кезіңнен таудай биік, таудай талапты, таудай асқақ боп өссең мен бақыттымын. Осы сенімімді сен ақтайды деп сенемін. Өйткені, сен өте ақылдысың», - деп жігерлендіреді.

2012 жылы менің әжемнің авторлығымен «Сиқырлы қалам» интерактивті кешені (мектепке дейінгі тәрбие ұйымдарына арналған) жарық көрді. Қазақ және ағылшын тілінде. Жаңа интерактивті кешен мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту талаптарына сәйкестендірілген, қолданыстағы тиімділігі дәлелденіп, бүгінде мектепке дейінгі тәрбие мекемелері жаппай пайдалануда. 60 ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінен тұратын кешенді жасауда әжем қаншама тер төкті десеңші, шіркін!

Арман қала Алматыда, Алатаудың бөктерінде тұратын әжемнің еңбегі еленіп, 2013 жылдың қыркүйек айында ұлы хан «АБЫЛАЙ ХАНҒА 300 жыл» медалімен марапатталды. Әжетай, менің қуанышымда шек жоқ! Сондықтан да, өзіңізге деген сағынышпен, құрметпен қуанышыңызға ортақтасып, «Нағашы әже» атты шығарма жазуды парызым деп, мен де өзіңізге ұқсап ақ жүрегімнен, сәбилік сезімімен мына өлең жолдарымды арнаймын:

Асылдан да қымбаттым,
Ақыл әже, ақ әже.
Біз келгенде өмірге,
Шын қуандың Сен, әже.

Ақ мандайлы, ақ жүзің,
Тотықпасын жан әже.
Немере, шөбере, шөпшектерге,
Той жасап жүр, бақ әже.

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область

Мұса Әсел

9 сынып

Отырар ауданы, Қоғам ауылы
Жетекшісі: Қазақбаева А.

Туған жер

Туған жер - адам өмірінде киелі орын алады. Нақты осы жер оны елімен, өткенімен және болашақпен байланыстырады. Міне, сондықтан да тіпті балалық шақтан бастап -ақ әрбір жеке тұлға адамда отанға деген махаббат езімі оянады. Менің отаным кішкене болса да, мен үшін аса қымбат жер Отырар ауданы Қоғам ауылынан бастау алады. Дәл осы жерде менің көңілді де, шаттықты, уайымсыз балалық шағым өтті. Үйдің маңындағы аулада ойнаған достарым-мен өткен қызық күндерім әлі есімде. Туған жердің қадірін ұясынан ұзаққа кеткен адам ғана түсінеді. Туған жердің топырағы, суы мен ауасы, түтіні де қымбат. Адамның өскен жері адамның жанына, сана- сезіміне әсер етіп, мәңгілік есінде қалады екен. Мен тұратын өлкенің табиғаты әсем. Ағаштар арасында серуендегенді ұнатамын. Құстары сан алуан әу-енге салып сайрағанда, адамның көңіл-күйін жақсартады. Жерге жабысып өскен түрлі құлпырған гүлдері бейне бір түкті кілемдей көзді қызықтырады. Салқын жел, таза ауа, жасыл желекке оралған дала деуге болады. Туған жердің түтіні де ыстық.

Отырар тарихи орта ғасырлық қала. Отырарда небір атақты, дүлділдер туылған. Әлемнің екінші ұстазы Әл-Фараби, сазгер Шәмші Қалдаяқов, ақын Мұхтар Шаханов, сатирик Көпен Әмірбеков секілді ұлы даңқты тұлғалар дүниеге келген аймақ. Қоғам ауылынан шыққан, қазір де ерекше дарынымен көзге түскен, журналист, "Жеті күн" және осы "Орталық" бағдарламаларын жүргізіп жүрген Нұрсұлтан Құрманды айта кетуге болады. Осындай жерде туылғаныма әрдайым мақтан тұтам. Осы туған жер үшін қаншама ержүрек, батыр ұл-қыздарымыз жаулармен шайқасып, келешек ұрпақ үшін бабаларымыз жандарын қиған. Сондықтан да оны қадірлеп ұстауымыз керек. Туған жер, атамекен әр адамның тағдырын құрайды. Отан табиғаты ерекше ыстық. Оның тауы мен тасынан да, өзен көлінен де, тіпті құмы мен шөлінен де әсем әуен естуге болады. Әр адам өз туған жерін құрметтеу және сүйу керек. Туған ел, жер туралы ақын-жазушылар ұлы шығармалар, ән- жыр жазған. Ең алдымен адам, өз елінің перзенті, өзінің туған жеріне жан- жүрегімен берілген азамат болуы керек.

Елін, жерін сүйетін адам туған топырағының кешегісін- бүгінмен, бүгінгісін ертеңімен жалғастыра алады. Бойында ұлттық намыс пен ұлттық мақтанышы бар адам өз еліне адал қызмет етіп, оның жарқын болашағына

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

сенеді.Отанын қастерлеп, білімі мен еңбегін елінің барлық мүддесін,игілігінежұмсайды. Дүние жүзінде біздің елімізден басқа да алуан түрлі мемлекеттер мен жерлер көп,бірақ адамның туған анасы да біреу, оның Отаны да біреу ғана.Біздің Қазақстан- көп ұлтты мемлекет.130- дан астам ұлттар мен ұлт өкілдері мекендейтін полиэтникалық мемлекет. Қазақстан-қазақ халқының мекені. Бұл жерде ата-бабамыз өмір сүрді.Оның топырағында ата-бабамыздың кіндігі кесілген кең жазира жері. Қазақстан даласы дарқан, топырағы қасиетті,қойнауы қазыналы.

Қазақ даласы кең байтақ! Қай елдің адамы болсын,өз Отанын дүниедегі ең қымбатты, ең қасиеттісі, ең аяулысы- Анасына балайды.Туған жерге деген шексіз сүйіспеншілік пен терең де ыстық сезімім тамаша! Байтақ ел, сәулетті Қазақстан бүгінде дамудың даңғыл жолына түсті. Ең бастысы, қазақ халқымен бірге әр түрлі этностардың да Отаны болып табылатын біздің еліміз бүкіл әлемге қоғамдағы татулық пен ынтымақтастықты сақтаудың, әр түрлі ұлттық мәдениет пен діндердің үйлесімді дамуына қамқорлық жасаудың жарқын үлгісін көрсетіп берді. Біздің тәуелсіздігіміздің айғағындай,елдігіміздің белгісіндей,алтын күндей Елтаңбамызды, желбіреген көк байрағымызды көргенде, әуелеген Әнұранымызды естігенде бойыңды ерекше бір патриоттық сезім билейді.

Адамның патриоттық сезімінің нысаны мен қайнар көзі Отан болып табылады. Туған жер, табиғат, оның байлықтары, тіл, дәстүрі, тарихи құнды ескерткіштері, киелі жерлер- жалпы ұлттық құндылықтар ешкімді бейтарап қалдыра алмайды.Елін сүю әркімнің жеке ісі,өз арының ісі. Біздің елде биыл Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың қазақстан халқына кезекті жолдауы болды.Мен бұл жолдауды оқыдым.Президент мемлекет алдына он мақсат қойды.Еліміз бәсекеге қаділетті болу үшін эканомикасын дамыту керек. Мен өз елімді әлемдегі дамыған елдер қатарынан көргім келеді.

Мен елімнің патриоты ретінде елімді қорғаймын.Қазақстан-ның бас қаласы-Астана қаласы. Ол - жас қала, бірақ ол қазір өсіп, гүлденуде. Астанада "Бәйтерек","Думан","Ханшатыр" бар.Ол өте көркем қаланың бірі. Біз туған еліміздің - перзентіміз, сондықтан анамдай болған туған жерді әрқашан мақтан етемін!Қазақстанның жиырма екі жылдық ғұмырына көз салсақ,ауыз толтырып айтар-лықтай,көкірегіңді мақтаныш сезімі кернеп еске аларлықтай жеткен жетістіктер. Өз елімнің дамуына теңізге тамған тамшыдай болса да үлесімді қосамын деп ойлаймын.Қазақстаным өрлеп,мәңгі биіктен көріне бер!

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область

Нағашбек Көркем

8 сынып, Кемелұлы атындағы орта мектебі
Созақ ауданы, Жартытөбе ауылы
Жетекшісі: Жакенова Л.

**Жасөспірімдер өз ауылындағы жағдайдың қала тұрмысымен бірдей
болғандығын қалайды!**

Мен, қарапайым, кішкентай ауылдың тұрғынымын! Өз ауылымның көркейіп, әлеуметтік тұрмыс-тіршілігінің жақсы болғанын қалаймын. Ауылдан жыраққа шыққан жағдайда, яғни қала орталығына бара қалсаң, өзіңе қажетті нәрселердің бәріне қол жеткізесің. Ал, мен ән айтып, би билегенді, қоғамдық ортада пікір тастап, ғылыми жұмыспен айналысқанды қатты ұнатамын. Бірақ, біздің мектепте ән сабағы болғанымен, нағыз маманның болмағандығы қынжылтады, сонымен қатар би үйрететін биші де жоқ. Ауылымыздан неге балалар мен жасөспірімдер орталығы ашылмайды екен, егер ол орталық болған жағдайда түрлі өзіміз ұнататын үйірмелерге қатысып, өз өнерімізді биік белестерге танытар едік деп армандаймын. Біздің қаланың баласынан неміз кем?

Ауылдан шыққан көп балалар қаладағы дарынды балаларға арналған лицей, гимназияларға оқуға кетеді. Өйткені, қалада барлық оқушыларға жағдай жасалып қойған. Сондықтан озат оқушылар өздерінің армандарына қол жеткізу үшін қала мектептеріне оқуға кетеді. Ауылдың барлық дарынды балаларын жинап алған зияткерлік мектептер сапалы білім көрсеткішін көрсетіп, көптеген жетістіктерге жетіп жатады. Ал, жағдайы төмен, оқуға ынтасы жоқ оқушылар мен үлгермейтін орташа деңгейлі оқушылар ауыл мектебінің сапасын төмендетіп, жұмыс жүргізбейтін мектепке айнала салады. Барлық бала бірдей, бірақ қабілеті мен ерекше қасиеті бар бала сирек екені белгілі ғой. Осыны әділеттілік деп айта аласыз ба? Әрине, әр оқушыны-өз әлемі бар ерекше тұлға деп есептейміз. Алдында отырған шәкірттерінің зердесін зерделеп, мінез-құлқындағы кішкене қасиеттерін ұштап, биік белестерді бағындырар тәрбие мен білім беріп отырған ұстаз екендігі бәрімізге аян!

Осы ұлағатты ұстаздардың ұшан-теңіз еңбектерімен сусындап өскен ауыл балалары қалаға барғаннан кейін, өздері біліп туылғандай болып, мұрындарын шүйіріп шыға келеді. Қалаға барған соң, әріп үйреткен ұстаздарын ұмытып, дарынды балаларға арналған мектеп мұғалімдерін мақтап ала жөнеледі. Өйткені, ол бала ауыл мұғалімінен білім мен тағылым алғандығын ұмытты. Ішің ашиды екен, неге су ішкен құдығына түкіреді, ол балалар! Түсінбеймін, түсінгім де келмейді-ау, бірақ.... Сондықтан, ең бірінші

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

ауыл балаларының қызығушылығын көтеріп, қоғаммен байланысы жақсы болсын десеңіз, зияткерлік жасөспірімдер орталығы болар мекеме ашып берсе екен деп тілеймін.

Дарынды да, зерделі ауыл баласы,
Ақылы кең, ойы зерек, данасы
Ауылдан шығар ұлы, дара тұлғалар,
Ойға түйгін әрбір қазақ баласы!

Нуридин Гүлнұр

9 сынып, "Қоссейіт" орта мектеп
Шардара ауданы
Оңтүстік Қазақстан облысы

Ерлікке тағзым

Ерлікке тағзым жасау әрбір азаматтың қасиетті борышы. Жылма - жыл ақпан айының ортасында біз ауған соғысында қаза тапқан жауынгерлерді еске алып, олардың рухтарының алдында бас иеміз. Өйткені бұл соғыста 18 - 19 жасар өрімдей жас жігіттер жазықсыздан - жазықсыз құрбан болды.

Ауған соғысы - КСРО Қарулы күштерінің Ауғанстанға басып кіріп, оның ішкі істеріне қол сұғуы салдарынан тұтанған соғыс. 1978ж Ауғанстанда сәуір айында билікке таласқандар арасында төңкеріс болып, оның арты аяқталмас соғысқа айналды. Бұл қасірет елдің тек өз ішінде ғана емес, оған сырт мемлекеттердің қатысуымен де ұзаққа созылды.

Аса құпия қаулымен бекітілген шешімнің салдарынан Орта Азия Республикаларының түпкілікті ұлтынан жинақталған арнайы әскер құрамы жасақталды. Бұйрық бойынша жасақ "мұсылман" ұлты өкілдерінен құрылуы керек болды.

Батальонға аулымыздан бір отбасының "көзінің ағы мен қарасы" болып отырған жалғыз ұлы Ташенов Құрманбай да алынады. Бұл жағдайдан ата - анасы мүлдем хабарсыз болатын. Құрманбайлар Ауғанстанға жеткеннен кейін ғана ауылға хабар келген. Олар жаз бойы арнайы мамандықтар бойынша дайындалыпты. Әрине, бәрі де жасырын түрде болатын. "Жалғыз баласы бардың, шығар -шықпас жаны бар" деген сөзді халқымыз босқа айтпаса керек. Ата - анасына қосылып, бүкіл ауыл болып, күндіз - түні құдайдан тілеуін тіледі.

Бұл соғыс ешкімге абырой әпермеді. Жаңа билік ауған жеріне үстемдігін жүргізе алмады. Оны мемлекет басшылары кеш ұқты. Балшыққа белшесінен

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

батқан басшылар енді былғанбай шығудың жолын іздестіре бастады. Өздерінің "Ауған халқы үшін күресте жеңіліс тапқандығын" мойындады. Талайдың тағдырын тәлкекке салған Ауған соғысы 10 жылға созылды. Жауынгерлердің бірі ғана міндеті - бала жастан санамызға сіңірген патриоттық тәрбие - Отан алдындағы борышын өтеу, қабылданған антына берік болу еді. Олар борышын адал атқарды. Өттең, қаншама қазақ отбасы қасіретке душар болды. Бұл соғыста көптеген отбасының шаңырағы шайқалды. Қайсыбір ана боздағынан айырылса, кейбір әйел жесір, кейбір бала әкесіз, кейбір отбасы панасыз қалды. Енді ғана азамат атанып, әскер қатарына алынған жігіттеріміз ауған даласында жан тапсырды. Ал кейбіреулері із - түзсіз жоғалып кетті. Аяқ - қолдан айрылып, қан төгіп, мүгедек болғандар қаншама?!

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаевтың ауған соғысы туралы: "Ауған соғысында қыруар қаржы шығындалды, мыңдаған өмір қиылды, бәрібір кеңес әскерлеріне бұл елді тастап шығуға тура келді. Халық үшін бұдан асқан қасірет бар ма?" - деген ойлы сөзі бар.

Жиырма бес жыл. Биыл ауған соғысының аяқталғанына 25 жыл толып отыр. Бірталай уақыт өтсе де, соғыстың зардабын тартып жатқандар қаншама?

Аллаға шүкір! Осындай қиыншылықтарды көзімен көріп басынан өткізіп, аман - есен отбасына оралған ағамызды бүкіл ауылымыз, бүкіл оқушылар әр жыл сайын құрметтеуде. Әңгімелерін тыңдап, ұлтжанды азамат болуға талпынудамыз. "Біз көрген қасірет, көз алдымда жоқ болған жолдастарым ешқашан да есімнен шығар емес", - дейді ағамыз өз сөзінде.

Бүгінгі жастар, біздер, ағаларымыздың Отан алдындағы борышын адал орындағанынан, олардың патриоттық сезімінен тағылым алуымыз керек.

Қорыта келгенде, әр халықтың, әр адамның қасиетті борышы - Отаны үшін жанын пидә қылған азаматтарды мәңгі есте сақтап, құрметтеу. Тарихта ерекше орын алатын "Ауған соғысы - жүректе жазылмайтын жара" ретінде азаматтардың бойында мәңгі есте сақталып қалатынын ешқашан ұмытпайық дегім келеді. Себебі олар берілген тапсырманы орындау кезінде мерт болды, ерлік жасады. Ерлік пен елдіктің тамаша үлгісі болып қала береді.

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область

Оразбай Сандуғаш

11 сынып, Жамбыл атындағы мектеп-лицейі
Отырар ауданы

Ұлттық тәрбие- бүгінгі мен болашақ негізі

Ұлт боламын десең бесігіңді түзе... Иә, расында бұл сөздің астында қаншама мән-мағына жатыр десеңші. Елім деп өткен қаншама ерлеріміз қазақ елі үшін жанын аямай, қасық қаны қалғанша елі үшін күресті. Мұндағы ерлігіне қарап тұрсаңыз, жүрегінде еліне деген, қазақ ұлтына деген патриоттық сезімнің шоқтығы биік екендігін аңғарасыз. Ал, и қазір жастардың сана сезімінің жоғары бола тұра әлсіреп бара жатқандығын байқаймын. Айналып келгенде бұл мәселе қазақ елінің ұлттық тәрбиесінің әлсіреуіне әкеліп соқтырады. Неге біз әлсізбіз ? Неге ойлау қабілетіміз төмендеп бара жатыр? Ал, бұл сұраққа жауап іздеп көрейін. Мүмкін, Ыбырай атамыз айтқандай «Айшылық алыс жерлерден, жылдам хабар алғызды», -дегендей интернет желісі арқылы санамызды улап алдықпа, әлде бізге тәлім тәрбие беруде қазіргі заманның өзі әлсізбе деп ойланып қаламын. Әл Фараби бабамыз айтқандай : «Балаға ең алдымен тәрбие бер, білімді де тәрбие беру үшін бер», - дейді. Қазіргі жастардың көбі нашақорлық және де алькагольді заттарға машықтанып алды. Кітапханаларды араламай, түнгі клубтар мен интернет желілеріне де құмартып алды. Ал, мұндай азаматтар елдің тұтқасын қалай ұстамақ деген ой келеді. Елбасының көрегенді саясаттарының арқасында бұл мәселе де өз жауабын табар деген тұжырымға келдім.

Сырлы-әлем... Сырлы- заман... Сырлы –ғұмыр... Сырлы-жаратылыс... Қарап тұрсаң бұл өмірде сырлы. Ең Ұлы сыр – адамзат. Адамзат баласында рухани күш жатыр. Ал, мұны көбісі байқамайды. Өзіндегі тылсым күшті көрсете алмайды.

Егер менің қолымда билік болса, адам өзгермейді дегеннің тілін кесер едім! Адам өзгереді, ол өзін- өзінің білімділігімен өзге де елдерді тамсандыра алады. Мақсатсыз жанталасып жүрген адамнан өз мақсатын көзден таса етпеген адам әлдеқайда артық. Біз Қазақстан жастары «Жаңғырамыз » деген позицияны ұстанған халықпыз. Әрқайсымыз өз алдымызға мақсат қоя білуіміз керек. Сонда ғана біз өз еліміздің ұлттылығын ұстап қала аламыз!

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Оразбай Сандуғаш

11 сынып, Жамбыл атындағы мектеп-лицейі
Отырар ауданы

Сөзіңнің мәнділігі- мәңгілігі...

Осы, менің бір байқағаным, әдеби шығармаларды немесе шешендік кітаптарды оқып не естісем құлағымның құрышы қанғандай болады. Ондай әңгімелерді естісең қызыға, сүйсіне тындайсың. Ал, қазіргі таңда әдеби кітап, шешендік сөздерді оқитын жастар қайда!? Кейбіреулерінің аузынан сөзі, қойнынан бөзі түсіп тұрады. Барынша кедей сөйлейді. Егін арасына шыққан арам шөп секілді, үйреншікті, бұралқы сөздермен сөйлейтін жастарымыз да аз емес, оны күнделікті өмірде де байқап жүрміз.

Жаңа ғасыр мен жаңа мың жылдық табалдырығынан егемен ел, тәуелсіз ұлт болып аттадық. Осындай зайырлы ел болып отқанымызда, тіліміз орысшаланып, бұрмаланып жатса ол бізге мін емес пе!?

Римнің шешені, екінші Цицирон атағын алған Марк Фабий Квинтилианның өзі «Жақсы шешен болғыи келсе, алдымен жақсы адам бол» деген түсінікке бәрін сыйғызуға тырысқан. Мен Квинтилианды дәріптегелі тұрғаным жоқ, тек қана жақсы адам болсаң, тілің алмас қылыштай өткір, шешен болатындығымызды айтқым келеді.

Ендігі ойымды, Шәкәрімнің мына бір сөзімен аяқтағым келіп отыр: «Сөзіңді түзе-ол әдетіңе айналады. Әдетіңді түзе-ол мінезіңе айналады. Мінезіңді түзе-ол тағдырыңа айналады...»

Орымбек Әсел

10 сынып, Ғ.Мұратбаев атындағы орта мектеп
Ордабасы ауданы

Елімнің рәміздері мақтанышым!

Жұмыр жер бетіндегі мемлекет атаулының қай-қайсында да шет елге өзіндік бет-бейнесін танытатын белгілері-ел нышандары (туы, елтаңбасы, әнұраны) болатындығы белгілі. «Мың өліп, мың тірілген» қазақ халқының да ондай белгі-нышандары болған. Рәміз адамның санасы мен ойлау қабілетімен тығыз байланысты. Заттың тілдік белгісі сол заттың ақпараты, хабары ретінде түсініледі. Белгі мен мағына арасында тығыз қатынастық байланыс болуында. Халық өзін қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарға мән, мағына бере отырып, оның негізгі белгілерін салыстыру, ұқсату, абстракциялау т.б арқылы қасиеттерін жинақтап, ортақ белгілерінің

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

жиынтығы негізінде жаңа ұғымға атау қойған. Шындық болмыс үнемі қозғалыста және шығармашылық даму үстінде болуы заңдылық. Демек, рәміз де өзгеріс пен дамудан тұрады.

Тудың түсі көк болуы – бүкіл дүниеге көк жүзі, аспан әлемі ортақ. Жер шары сан тарапқа, ұлттарға, мемлекеттерге бөлінгенімен, айқара аспан ешқашан бөлінбек емес. Әрі Шәкен Ниязбеков туды жасаудағы басты мақсаты ала-құлалықтан аулақ болу еді. Соған орай бүкіл адамзатқа біртұтас аспан көк түсін алғаны. Ал, Күнге келер болсақ, ол да жапанға ортақ нәрсе. Бұлтсыз аспанда ғана нұрын шашқан Күн сәулесі баршаға нұрын төгеді. Күн жылуы Жер бетіндегі бүкіл тіршілік атаулыға ортақ. Сондықтан тудан Күн орын алуы тиіс деп шешкен.

Қазақ халқы қашанда қыранды қасиетті, киелі құсқа балаған. Егемендік алған қазақ елінің қыран тәріздес биікте, ғұмыры ұзақ болсын деген ойдан туған дүние, бұл. Оған қоса туда қазақтың ұлттық ою-өрнегі бейнеленген. Зер сала қараған адамға Тудағы композициялық тұтастықты байқау әсте қыйын емес. Көк жүзінде ғаламға нұрын шашқан күн сәулесі, астында қияға қанат қаққан Қыран – тыныштықтың, берекелі өмірдің рәмізі іспетті. Оның үстінде ұлттық ою-өрнек қазақтың ұлттық танымын, қасиетін көрсетеді.

Елтаңбаның негізінде қазақта «Шаңырағың биік, керегең кең, босаған берік болсын» деген сөз бар. Осы үш сөз негізге алынды. «Алты қанат ақ орда үй шайқалды» деп келетін аңыз-жырлары жасымыздан жаттап өскендігіміздің арқасы шығар, елтаңба нышандарын өткен тарихымыздан іздеп, оны бүгінгі күнмен байланыстырған. Елтаңбадан сол елдің тарихы, дәстүрі, рухы толық танылып тұруы тиіс. Оның пәл сапалық мән-мазмұны айқын ашылмаса болмайды. Осы ретте әлемдегі талай елдің елтаңбаларын салыстыра қарап шығуға тура келген. Мәселен, қос басты бүркіт, қылыш пен қалқан, ауызын арандай ашқан арыстан бейнеленген елтаңбалар аз емес. Тіпті Австралияның елтаңбасында кенгуру, Африка елдерінде қолтырауын бейнесін елтаңбаға енгізген елдер бар. Әр халық өзі қасиетті санайтын жан-жануарды мемлекеттік нышан еткен де жайы бар. Бастапқыда «шаңырақ қазаққа тән емес қой» деген сыңаржақ пікірлер де болған. Сонда «ау, Абай да, Абылай да сол шаңырақтың астында дүниеге келген жоқ па?» деген уәж айтылған. Аңыздардан арқау тартқан пырақ бейнесіне де қарсы келгендер болмай қалған жоқ. Біле білсек, жылқы да өз кезегінде өркениеттің дамуына ықпал еткен ғой. Ал қазақ – малсақ халық. Қанатты пырақтың қойылғаныда сондықтан болуы керек. Алтын киімді адам қазақ жерінен табылды. Ал оған дейін де бұл далада үлкен мәдениет болды ғой. Болмаса сондай ғажап ескерткіш тақыр жерде тұра қалама?... Елтаңбадағы шаңырақты, яғни біздің бейбітшіл Отанымызды қорғау қажет болды. Яғни босағаны берік қылуды ойлаған. Бұл үшін жеті буыннан тұратын мүйіз таңдалды. Жеті буын бір жағы қазақтың «жеті атасын білмеген

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

жетімдіктің белгісі» дегенін аңғарту. Жалпы, қазақ мүйізді қастерлеген. Оған қатысты түрлі ырым – нанымдары аз емес. Пырақтың қанаты бір қарағанда бидайдың бауланған сәтін еске салады.

Мемлекеттік әнұранның сөздері жүрекке қайрат, бойға жігер береді.

Алтын күн аспаны,
Алтын дән даласы.
Ежелден ер деген
Еліме қарашы,-

деп, кең байтақ өлкемізді, оның байлығын тебірене жырға қосқан.

Сөзін жазған: Жүмекен Нәжімеденов; Нұрсұлтан Назарбаев.

Әнін жазған: Шәмші Қалдаяқов.

Әнұранымыз отаншыл, ұлтжанды рухыңды аспандатып, алпыс екі тамырыңда тәңірлік күштің қуатын буырқандырып, тік тұрып қарсы алып, қасқайып тұрып тыңдайтын, шабыттана жан дүниенмен беріле шырқайтын сұлу саз әлгі қасиетті сөздермен қосылып айтылатын халықтың жан дауысы, күдіретті әуені.

Мектебіміздің әрбір жиыны көк байрағымызды рәсімдеуден басталады. Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың «Қазақстан Республикасының мемлекеттік нышандары туралы» Конституциялық заң күші бар жарлығының 3-бабында «Қазақстан Республикасының азаматтары, сондай-ақ Қазақстан Республикасының аумағында жүрген адамдар Қазақстан Республикасының Мемлекеттік туын, Қазақстан Республикасының елтаңбасы мен Қазақстан Республикасының Мемлекеттік гимнін қастерлеуге міндетті» екендігін жариялаған.

Қорыта келе, мектебімізде рәміздерді насихаттауда көптеген сыныптан тыс сайыстар, апталықтар және ертеңгіліктер өтіледі. Оқушыларға рәміздерді оқып-үйрену, Отанын шексіз сүйуге, қастерлеуге әрқашан елінің өсіп, өркендеуіне үлес қосулары қажет.

Оташ Гүлбану

11 сынып, Тілеубердин ЖОМ
Шағыр елді мекені, Арыс ауданы

Қазақ қашан да қазақ

Отан...Атамекен...Атажұрт...Тарих...Бұл қай құлаққа да асқақ естілер ұғымдар. Адам өмірге келіп, ес жиып, етек жия бастаған сәттен өз Отанының

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

тарихына ден қоя бастайды. Біздің туған жеріміз Қазақстан Республикасы, осынау ұлан-ғайыр, шексіз де шетсіз тәуелсіз елде туып-өскенімізге аса қуаныштымын. Біздің Қазақстан-дүние бәйгесінде еңсесі биік ел. Қазақстанның болашақ жастары еңсесі биік мемлекетте өмір сүргеніне қуанып, мақтану керек. Егеменді елдің ұл-қыздары Қазақстанның еңсесін одан әрі биіктетуге өз үлестерін қосуға міндетті. Қазақстанның болашағы артуы үшін, біз өз тарихымызды ұмытпай, тілімізді шұбарландырмай, дінімізді сақтауымыз керек, - деп ойлаймын. Тек осы әдістермен дамытып қана қоймай, бар күшімізді, білімімізді жана ой, керемет жоспарларымызды паш етуіміз керек. Қазір біз шынында да бақыттымыз, себебі біздің отанымыз, өз тіліміз, дініміз, желбіреген көк туымыз, керемет мағыналы елтаңбамыз, әнұранымыз бар.

Сондықтан да біз тәуелсіз мемлекет деп аталамыз. Қазақта “Отаны бірдің-тілегі бір, жүрегі бір” деген жақсы сөз бар. Жүзі басқа болса да жүрегі бір, тілі басқа болса да тілегі бір, атасы басқа болса да Отаны бір қаншама ұлттар мен ұлыстарды біріктіріп, дүние жүзі мойындап отырған Қазақстан атты елміз. Көп ұлт өкілдері тұратын ел болуымыз-біздің байлығымыз, мақтанышымыз. Өз халқын сүйген адам ғана оның тағдыры үшін алаңдай алады. Қазақстан халқы – Ассамблея арқылы Қазақстандық патриотизм моделін өмірге келтіріп отырған халық, оның айғағы-еліміздегі татулық пен келісімнің дүние жүзінің басқа елдеріне үлгі бола алғандығы. Елбасымыз Н.Ә. Назарбаевтың «Патриот болу – Қазақстан мемлекетін өз жүрегінде сақтау» деген сөздері терең ой салады. Өз елінің патриоты болу әрбір азаматтың парызы мен міндеті. Жас ұрпақтың бойында патриоттық сезім өз-өзінен қалыптаспайды, ол оқу-тәрбие үдерісінде мемлекеттік саясат негізінде жүргізілуі керектігін бүгінгі заманның өзі талап етіп отыр. Білім беру мен тәрбиенің негізгі міндеті - өз елінің азаматын, патриотын тәрбиелеу.

Адам баласының әрқайсысының өз өмір жолы болатыны тәрізді, кез-келген халықтың, қоғам мен мемлекеттің өз тарихи ғұмыры бар. Ол көне тіршілік көшінде сан алуан кейіпте көрініп келе жатқан күрделі үдеріс. Әр ұрпақ өзінен бұрынғы ұрпақтың жалғасы болғандықтан өз дәуірінің шыңырауына үн қосып, өз соқпағын іздейді. Әлем тарихында патриоттық тәрбие туралы білім ғасырларға тамырымен терең кеткен. Менің пайымдауымша, патриоттық тәрбие сүйенетін негізгі ұғымдар – «ұлттық патриотизм» және «қазақстандық патриотизм». Ұлттық патриотизмді қалыптастыруда салт-дәстүрлердің атқаратын орны ерекше. Ұлттық патриотизм дегеніміз – ең алдымен қазақ халқына сүйіспеншілікпен қарау, оның ұрпақтан ұрпаққа үзілмей жалғасып келе жатқан құндылықтарын адам бойына сіңіру. Тереңірек пайымдасақ, мұның өзі ұлтымызды ұлылауға

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

бағытталып, ілгеріде жүргізілген кереғар ұлт саясатының кесірінен ұмытылып қалған дәстүрлердің жаңғыруы ұлттық патриотизмді күшейте түседі. Ал Қазақстандық патриотизм - Қазақстан азаматының өзін осы елдің төл баласы нағыз азаматы ретінде сезінгенде, Қазақстанды өзінің туған елі, Отаны деп есептеген жағдайда ғана қалыптасады. Ең бірінші әсер

Тәуелсіздікке қол жеткізген аға, әпкелеріміздің ерліктері болса, туған жерге деген сүйіспеншілік, ерлік жасауға негіз болатын оқиғалар барлығы әдеби шығармаларда беріледі, әдебиетіміз тікелей тарихпен байланысты, ал тарихымыз біздің осы күнге жеткен қиын да, аңсаған жолымыз. М.Жұмабаевтың «Елдің елдігін сақтайтын- әдебиеті, тарихы, салт-дәстүрі» деген нақыл сөздері де бар. Ұлтжанды, Отанын сүйген патриоттар салт-дәстүрін, тілін, дінін жетік білген азаматтар болмақ. Қазіргі уақытта «Қазақстандық керемет» деген ұғым пайда болған. Ол тек бастамасы. Оған нағыз сай болу үшін жан-жақты дамуымыз керек. Қазақ – құдыреттілігі, имандылығы, адамгершілігі көзінен, жүрегінен көрініп тұрған, патриоттығы ішінде ұйып жатқан кең халық. Бұл келешек жас ұрпақты патриоттық рухта тәрбиелеудің қажеттілігін қамтамасыз етеді.

Қазақстан Республикасының егеменді ел болып, ана тілінің мемлекеттік тіл болуымен қатар өткен тарихымызды қайта қарап, ондағы рухани құндылықтарды елеп-екшеп және рухани құндылықтардың қорына өлшеусіз үлес қосатын мұраларын зерделеп зерттеу бүгінгі ұрпақ тәрбиесінің керегіне жарату өзекті мәселелердің бірі болуда. Осы Қазақстанның азаматы мен азаматшалары еліміздің дамуына жан-жақты үлес қосады,-деген сенімдемін. Қазақ азаматтары, анамыздың ақ сүтімен бойымызға дарыған тілімізді, қайсарлығымызды, дарынымызды мемлекетіміздің дамуына пайдаланайық. Тәуелсіздікке қалай жеткенімізді ұмытпайық. Мұны ұмыту- ата-бабамызды, тарихымызды ұмыту. Қазақстан-қазақ халқының ата-баба мекені, ежелгі қонысы. Бұл жерде ата-бабамыз туды, тұрды, өмір сүрді, оның топырағында ата-бабамыздың кіндігі кесілген кең жазира жері. Алла Тағала біздің елімізге осыншама кең жерді нәсіп еткенін түсінуге ұмтылсақ, ұшқан құстың қанаты талатын осынау ұлан - ғайыр Алтай мен Атырау аралығын ата-бабаларымыз ақ білектің күшімен, ақ найзаның ұшымен қорғап келген. Ата-бабамыз бізге керемет мұра қалдырған. Сол мұраны бағалай білейік. Бұл әр адамның патриоттық сана-сезіміне тікелей байланысты. Қазақстандық патриотизмді еліміздің әр азаматының санасына сіңіру кезек күттірмейтін мәселе.

Менің пайымдауымша, жалпы халықтық патриотизм отбасынан, мектеп қабырғасынан қалыптасады деп ойлаймын. Ұлттық қасиеттеріміздің ұрпақ бойында қалыптасуы қоғам игілігі үшін маңызды. Адамға ұлттық патриоттық тәрбие беру тек қана мектепте ғана емес жоғарғы оқу

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

орындарында кең көлемде жүргізілуі тиіс. Ұрпақ тәрбиесімен айналысатын әрбір оқытушы өз тәрбие жұмысының негізгі мақсатын от жүрегі Отан деп соғатын жастар тәрбиелеу деп түсінсе, ұлт болашағына, ел тыныштығына сеніммен қарауға болады.

Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан-2050» стратегиялық бағдарламасының «Қазақстан мұраты» деп аталатын бөлімінде айтылған еліміздің тұтастығын, оның тыныштығын мемлекетімізге қауіп төндіретін қандай да болмасын ішкі және сыртқы күштерден сақтау міндетінің өзі - жастарымызды отаншылдық, елжандылық, патриоттық қасиеттерді сақтауға шақырады. Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан елінің жас ұрпақтарын отаншылдыққа тәрбиелеу – аса маңызды идеологиялық міндеттеріміздің бірі деп білеміз. Ал оны елдің Туын, Елтаңбасын, Әнұранын қастерлеуден, заңды, өкіметті құрметтеуге тәрбиелеуден бастау керек. Әрбір адам бала кезінен: Қазақстан – менің Отаным, оның мен үшін жауапты екені сияқты, мен де ол үшін жауаптымын деген қарапайым ойды бойына сіңіріп өсетіндей еткен жөн.» деген сөздерімен қорытындылай отырып, еліміздің әрбір азаматы өз елінің патриоты болсын десек, оның бойындағы патриоттық сезім отбасында, балабақшада, мектеп қабырғасында қалыптасуы тиіс деп ойлаймын.

Пердеш Дана

11 сынып, №8 орта мектебі
Жетісай қаласы

Егеменді елімді мақтан тұтамын

Егемендік... Тәуелсіз ел... Қазақстан Республикасы... Иә, бұл сөздер елін сүйетін шын патриоттар үшін қашан да болмасын ыстық естілетіні анық.

Дербес мемлекет болып, көк туымызды желбіреткенімізге аз ғана уақыт болса да уақыт өткен сайын ел өркениеті мен экономикасы жоғарғы деңгейге өрлеп, қарқынды дамуда.

Өткен күнді парактасақ, азаттық алу үшін басымыздан нелер өтпеді десеңізші?! Халқымыздың тәуелсіздікке дейін көрмеген азабы мен тартпаған зардабы қалмады. Тәуелсіздік таңы үшін күрескен Ләззат, Қайрат аға-апаларымыз секілді қас батырлар арқасында мемлекетіміз бүгінде бейбіт өмір сүруде.

Жалпы қазақ жұрты бұрыннан кең пейілді, ақ көңіл, жетімі мен жесірін жылатпаған, мейірімді де дана және өнерлі халық болған.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Оның дәлелі ретінде ұрпақтан ұрпаққа жалғасқан, қазірге таңда да ұмыт болмаған шешендік сөздеріміз бен суырып салма айтыс өнеріміз ел мәдениетін биікке көтереді.

Еліміз–өзгеге жамандық тілемейтін, бейбітшілік пен татулықты өзіне ұран еткен ынтымағы жарасқан мемлекет. Тіпті, рәміздеріміз де оның айғағы бола алады. Әрбір рәміз ынтымақтың, бірліктің символы.

Көк туымыз аспанымыздың ашықтығын, оның ортасындағы бейнеленген шуақты күн халқымыздың шексіз мейірімділікке ие екенін көрсетеді, қыран құс әрдайым биіктерден көрініп, тек қана алға жылжудың белгісі болса, ал тудың оң жағындағы ою қазақтың ұлттық құндылығын білдіреді.

Елтаңбадағы уық пен шаңырақ керегеміздің кеңдігін, шаңырағымыздың биіктігін және берік екенін, жоғарыда орналасқан жұлдыз бүкіл қазақ халқының жұлдызы жоғарыдан жарқырасын деген ұғымды білдіреді. Қанатты пырақ- азаттықтың символы.

Ал енді Әнұранымыз жайлы айтатын болсақ, тыңдаған кезде белгісіз тылсым күш тұла бойымызды шымырлатып жібереді. Мектеп қабырғасында жүріп әр таңымызды мемлекеттік әнұранымызбен қарсы аламыз. Сөздері де әсерлі.Әсіресе:

Ұрпаққа жол ашқан,
Кең байтақ жерім бар.
Бірлігі жарасқан,
Тәуелсіз елім бар.

Деген шумақты естіген кезімізде жігерімізді ұштап, кез-келген азаматты патриоттық сезімге тәрбиелері сөзсіз.

Егеменді еліміз өз тәуелсіздігін алып, көк байрағымызды жоғары көтергеннен кейін де алға жылжуы мен сәтті қадамдарын тоқтатпады. 23 жыл аз уақыт болса да, БҰҰ сияқты әлемдік деңгейдегі бірнеше ұйымдарға мүше болды. Дамыған 50 мемлекеттің қатарына қосылды. Президентіміздің қолдауымен ана тіліміз қазақ тілі халықаралық дәрежеге көтерілді. Елбасымыздың 2014 жылғы Қазақстан халқына арнаған Жолдауындағы идеологиялық «Мәңгілік ел» бағдарламасы бойынша білім және денсаулық саласына ерекше назар аударылып отыр. Сонымен қатар елдің әлеуметтік жағдайларын жақсартуға байланысты қазірдің өзінде біршама шаралар жүзеге асырылды. Қазақстан сияқты 17 миллион халқы бар, жер көлемі жағынан дүние жүзі бойынша 9-шы орынды иеленетін мемлекетті басқарып, халықтың жағдайын жасап, еліміздің экономикасын жоғары деңгейге көтеріп отырған Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевқа да айтар алғысымыз шексіз!

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Көшбасшымыз Жолдауында айтылғандай: «Өзгенің қателігінен өнеге алып, дамуымыз жедел, келешегіміз кемел болсын!»

Мен аспан түстес Көк Туымызды, патриоттықа баулайтын Әнұранымызды, ел мақтанышына айналған Елтаңбамызды және 17 миллионнан астам халықты басқарып дәреметке жеткізіп отырған, елдің ынтымағы мен татулығын сақтап отырған Елбасымызды мақтан тұтамын. Қазақ еліміздің ғұмыры ұзақ болсын!

Ратбай Жанэль

8 сынып, №2 орта мектеп
Шымкент қаласы

Қазақ тілінің қоғамдағы қолданысы

Ана тілінің қадір-қасиетін біле білген халқымыз оны ұлттың рухына, қазына байлығына балайды. Себебі не? Себебі, тіл – халықтың жаны, сәні, тұтастай кескін-келбеті, ұлттық болмысы. Адамды мұратқа жеткізетін – ана тілі мен ата дәстүрі. Біздің осындай халықтық қасиетті мұрамыз, ана тіліміз – Қазақ тілі. Әр халықтың өзінің ана тілі бар. Тіл – жеке адам ойлап тапқан туынды емес, ол барша ұлтқа ортақ, соның төл перзенті. Сол халықтың мәдени әлеуметтік өмірінде өзіндік мәні бар киелі ұғым.

Тіл – атадан балаға мирас болып қалып отыратын баға жетпес мұра. Тіл – еліміздің іргетасы, «Ұлттың қуаты тілінде». Тілдің адам өмірі үшін мәні айрықша. Тіл – өлшеусіз қазына, өрісі кең әлем». «Тіл – асыл ойдың бұлағы». «Тіл – құдірет». «Тіл - тәуелсіздік тұғыры». «Тіл – ұлттың жан дүниесі». Тіл құдіреті - ерекше. Оның бітпесті бітіретін, жетпесті жеткізетін, үзілгенді жалғайтын мүмкіндігі бар. Бір ауыз сөз опық жегізіп, өмір бойы өзегінді өртесе, бір ауыз орынды айтылған сөз жадында жатталып, бақытқа жеткізеді. Тіл – ұлттың жан дүниесі. Расында Қазақ халқының басында талай қиын нәубет, зұлматтың, қайғылы күндердің болғаны тарихтан белгілі. Сондай ауыр сәттерде, сын сағаттарда атамекен қонысын тастап босқан халықтың өзімен бірге алып жүрген байлығы – ана сүтімен санасына дарыған ана тілі ғана. Халқымыздың тілге беріп жүрген бағасы бұл ғана емес, ана тілге деген мейірім, махаббат сезімін білдіретін сөздер көп-ақ. Оған жүздеген мысалдар келтіруге болады. Осы сияқты ой тұжырымдардың баршасы ел аузына түспей, ғасырлар өтсе де ұрпақ жадында сақталған қанатты сөздер. «Тәрбие басы - тіл» деген осы күнге дейін мән-мағынасын жоғалтпаған қанатты сөз ХІ ғасырдың ұлы ойшылдарының бірі Ахмет Йүгінекидің есіміне

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

катысты. Үзілмей келе жатқан осындай даналық дәстүрінің жалғасын біз бүгінгі ұрпақтан да көреміз.

Ана тіліміздің айтып жеткізуге болмайтын асыл қасиеттерін тап басып танып, қанатты сөздерге айналдырған зиялыларымыз да баршылық. Бүгінгі Қазақ тілінің тағдыр мен болашағы Елбасын аз толғандырып жүрген жоқ. Сондықтан да болар Ел басының «Қазақстанның болашағы – Қазақ тілінде», «Ана тілі – бәріміздің анамыз, өйткені ол – ұлтымыздың анасы» деген сөзі бар. Ал кейінгі 2005 жылғы жолдауында айтылған «Біз барша қазақстандықтарды біріктіруші басты факторлардың бірі – еліміздің мемлекеттік тілін, барлық қазақтардың ана тілін одан әрі дамытуға бар күш-жігерімізді жұмсауымыз керек» деген уәжінде Қазақ тілінің Қазақстан халықтарының басын біріктіруші ұйытқы болуын көздеп отыр. Қай қоғамда да тіл мәселесі болатыны белгілі. Біздің ұлтта да тіл өзекті мәселе болып отыр. Қазақстанда Қазақ тілі – мемлекеттік тіл. Солай бола тұрса да бізде қазір көптеген қазақтар үй ішінде, сыртта, қоғамдық орындарда орысша сөйлеп, қазақ тілінің сөйлеу өрісін тарылтып, қолданылу аясын әлсіретеді, тіпті жоғарғы жақтағы басшылардың өздері орыс тілінде сөйлейді, қазақша сөйлегеннің өзінде шұбарлап сөйлейді. Басты кемшілігіміз – осы. Қазір көптеген жастар ана тілін дұрыс білмейді. Ауылдық жерде жақсы, қалалық жерлерде тіл құнарлылығы сұйыла түскен. Қазақ тілінің жанашыры болған сатирик ақын Шона Сымаханұлының бір шумақ өлеңінде осындай жағдайды сипаттайды:

Қазіргінің баласы,
Көп білем деп көкиді.
Әкесінің жазғанын
Аудармадан оқиды.

«Ұлттың тілі – ұлттың ділі» демекші, қандай ұлт пен ұлыс болмасын ең басты байлығы – ана тілі. Тілін жоғалтқан халықтың жеке мемлекет болып басқа елдермен терезесі тең дәрежеде тұра алмайтындығы тарихтан белгілі. Сондықтан сан ғасырлар бойы арман болған тәуелсіздігімізге қол жеткізіп, егеменді ел болып жатқан сындарлы кезеңде мемлекетіміздің нышаны ана тілімізді бүкіл тіршілігіміздің түп қызығына айналдыру – әрбір ұлтжанды азаматтың басты міндеті. Ата-бабамыздан қалған асыл қазына тілімізді сақтаудың тиімді жолы – отбасында ана тілінде сөйлеп, айналадағы дүние туралы сол тілде айтып, сол тілде қуаныш ренішінді бөлісіп, өзінді, өзгені жұбату болып табылады. Бұл - ана тілінің қадір-қасиетін арттыра түсері даусыз. Ақын Оразақын Асқар «Тәуелсіздік тартулары» жинағына енген өлеңінде:

Көрінесің көзге шыққан сүйелдей,
Сұрақтар да шаншу болып тиер кей.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Құтылмайсың барлық тілді білсең де,
Өз тіліңнің көмегіне сүйенбей...
Ана тілінде ата-баба сыры бар,
Аудармадан түпнұсқадай кім ұғар.
Өсе келе құстың тілін білсең де,
Ана тілсіз оның қандай құны бар, -

деп өлең жолдарында өз тілің өзге тілді үйренуге басты тірек екенін баяндаған.«Тілден асқан байлық жоқ» тон-торқа, мал-мүлік, алтын-күміс байлығы түпкілікті емес. Күндердің күнінде сарқылады, тозады. Халықпен бірге мәңгі жасайтын тіл байлығы екенін ұмытпайық. Әлеуметтік-тілдік зерттеу тілдің қоғамдағы рөлі мен орнын нақтылайды

Қазіргі кездегі қазақ тілінің қолданылатын қоғамдық салалары – әртүрлі, әр деңгейлі. Тілдік қолданыстың қоғамдық қызметін зерттеушілердің айтуынша, қазақ тілі: білім беру, денсаулық сақтау, ғылым, оның ішінде қоғамдық-гуманитарлық ғылымдар салалары бойынша біршама кеңірек қолданылады. Алайда, қазақ тілі мен орыс тілі арасындағы қызметтік (функциялық) шекара күні бүгінге дейін әлі нақтылана қойған жоқ. Сол себептен, оның қандай деңгейде екені туралы әлеуметтік-лингвистикалық зерттеулердің қажеттілігі қазір бізде жетекші орынға шықты. Әсіресе, қазақ-орыс қостілділігінің біздің қоғамдық өмір салтымыздағы бүгінгі функциясын айқындау туралы еңбектердің маңызы зор болып отыр.

Рысқұлбеков Нұржан

11 сынып, Қажымұқан атындағы мемлекеттік мекемесі
Шымкент қаласы

Менің Президентім

Біздің Отанымыз - Қазақстан Республикасы. Бірінші желтоқсан - Тұңғыш Президент күні. Назарбаев Нұрсұлтан Әбішұлы (1940) – тәуелсіз Қазақстанның тұңғыш Президенті. Туып-өскен жері-Алматы облысының Қарасай ауданына қарасты Шамалған ауылы. Днепродзержинск техникалық училищесін (1960), Қарағанды металлургия комбинатына қарасты жоғары техникалық оқу орынын (1967), Кеңес Одағы коммунистік партиясы Орталық комитетіне қарасты Жоғары партия мектебін (1976) бітірген. Экономика ғылымның докторы, академик. Еңбек жолын 1960 жылы Теміртау қаласындағы Қарағанды металлургия комбинатында қатардағы жұмысшы болып бастап, домна пешінің аға газдаушылығына дейінгі жолдан өтті. 1969

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

жылдан бастап комсомол және партия жұмысына ауысты. Жоғары мемлекеттік және партиялық қызметтерді 1979 жылы Қазақстан Компартиясы Орталық Комитетінің хатшысы болып сайланған кезден атқара бастады. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы Министрлер Кеңесінің төрағасы (1984-1989), әрі Кеңес Одағы Коммунистік партиясы Орталық Комитеті Саяси бюросының мүшесі (1990-1991), Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы Жоғарғы Кеңесінің төрағасы (1990 жылдың ақпан-сәуір айлары) болып қызмет атқарды. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасының Жоғарғы Кеңесі 1990 жылдың 24 сәуірінде Н.Ә.Назарбаевты Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасының ең алғашқы Президенті етіп сайлады. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасының Президенті ретіндегі қызметінің заңға сәйкес екенін 1991 жылы 1 желтоқсанда өткен ең алғашқы бүкілхалықтық сайлау одан әрі орнықтыра түсті. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы атауының Қазақстан Республикасы болып өзгеруіне байланысты Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесінің қаулысына сәйкес Н.Ә.Назарбаев 1991 жылы 10 желтоқсанда Қазақстан Республикасының Президенті лауазымымен қызметке кірісті.

Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғарғы Басқолбасшысы, Қазақстан халықтары Ассамблеясының Төрағасы, Қазақтардың Дүние жүзі Қауымдастығының Төрағасы. Қазақстанның, Ресейдің, Өзбекстанның және басқа да бірқатар шет елдің жоғары ордендері мен медальдарымен марапатталған. Нұрсұлтан Әбішұлы әлемнің аса ірі мемлекет басшылары мойындаған Қазақ мемлекетінің ең алғашқы басшысы, дүние жүзіне әйгілі саясаткерлердің бірі. Ол ел басқару ісінде халықтың ғасырлар бойы жинақталған бай тәжірибесі мен әлемдік тәжірибені тал бойына тоғыстырған алымды да алғыр басшы. Ел өмірінің алуан салалы тіршілік-тынысын терең білу, маңдай тіреген проблемалардың ең елеулісін тап басып тани алу, ел ішіндік және әлемдік ахуалдармен санаса отырып ұрымтал әрекеттерге бару, сол жолда таңдалған бағытын табандылықпен жүзеге асыру- Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың мемлекет басшысы ретіндегі басты қасиеті. Н.Назарбаевтың бастамасымен тәуелсіз Қазақ елінде дүниежүзілік-тарихи маңызы бар істер атқарылды. 1991 жылдың күзінде 40 жылдан астам уақыт бойы адамзат баласына от бүркіп, апат қауіпін төндіріп келген Семей ядролық сынақ полигоны жабылды. 459 ядролық жарылыс өткен бұл полигон енді мәңгіге тыншыды. Туған елінің тыныштығын, адамзаттың қауіпсіздігін ту еткен Н.Назарбаев Америка Құрама Штаттарының, Ресейдің, Францияның билеушілерімен ұзақ та күрделі келіссөздер жүргізіп, ядролық қаруды Қазақстаннан аластауға 1994 жылы келісті. Бұл біз үшін өтеуі қымбат келісім еді. Өйткені ядролық державалар (АҚШ, Англия, Россия, Қытай, Франция) Қазақстанның тәуелсіздігіне,

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

егемендігіне және бүгінгі шекараларының өзгермейтініне құрметін білдірді, Қазақстанның тәуелсіздігіне территориялық біртұтастығына қарсы күш қолданбауға міндеттенді, Қазақстанға экономикалық қысым көрсетуге бармайтынын мәлімдеді. 1995 жылы соңғы ядролық қару Қазақ елінен әкетілді. Осылайша адамзат тарихында тұңғыш рет жойқын қарудан ерікті түрде бас тартқан мемлекет пайда болды.

Президент Н.Назарбаевтың көптеген бері қолға алып, практикаға енгізіп келе жатқан іргелі идеясы-Еуразиялық одақ құру. Бұл, әрине, бұрынғы Кеңестер Одағын тірілту емес. Еуразиялық одақ қос құрлықты мекендеген мемлекеттер мен халықтар арасындағы интеграцияны жаңа сапалы биіктікке көтеру. Алғашқы нәтижеге де қол жетті. 2000 жылдың күзінен бері бес мемлекеттің басын қосқан еуразиялық экономикалық одақ өміп сүріп келеді. ЮНЕСКО күнтізбесіне Абайдың 150 жылдық, М.Әуезов пен Қ.Сәтбаевтың 100 жылдық, Түркістанның 1500 жылдық мерейтойларының енуі, Париж бен Лондонда, Берлин мен Токиода Қазақ арыстарының аттары құрметпен аталып, ән-күйлеріміз бұрынғыдай жалтаңкөзденбей, барынша еркін, қуанышты көңілде шалқуы мәдениетімізді, өнерімізді, ғылымымызды ғана түлетіп отырған жоқ, санамызды, дүниетанымымызды, мінезімізді де жаңаша қалыптастыруда. Қазақстанның тәуелсіздігі жылдарында қыруар іс атқарылды. Бірақ олардың ішінде екеуін атап өту керек. Біріншісі – 1997 жылы Президент Н.Назарбаев ұсынған «Қазақстан – 2030» даму стратегиясы, екіншісі – елорданың Алматыдан Астанаға көшірілуі. Үш ғасырға жуық уақыт бойы отаршылдықтың тауқыметін тартып, этнос ретінде шалажансар халге түскен Қазақ халқын ел етіп, ТМД елдерінің аясындағы ең көп тілді, көп конфессиялы Қазақстанның еңсесін көтеріп, тәуелсіздік жолымен алып жүру міндеті Нұрсұлтан Әбішұлының маңдайына жазылды. Бұл жолда да тәуелсіздікті тәу ететін, шынайы демократияға ұмтылған, ұлтаралық түсіністік пен достықты өмір салты еткен, болашағына сеніммен қадам басқан қазақстандықтардың символына айнала білді.

Президентіміз бізге: «Еліңнің патриоты бол!» дейді. Біз елімізді Нұрсұлтан атамыздай сүйеміз, еліміздің патриоты боламыз, еліміздің өркендеуіне, гүлденуіне өз үлесімізді қосамыз.

Туған елім, кең байтақ дархан далам – менің мақтанышым. Себебі, мен осы дархандалада дүниесігінаштым. Солкиеліжерде қанша маталантты да зиялы, ақылды да мейірімді адамдар дүниегекелді! Елімнің алға қойған мақсатты мен міндеттерін, қуанышы мен жетістігін сенімділік пен үмітті басшылыққа ала отырып алғатартып келеді.

Мемлекет басқару – бұл өте қиын іс, мәртебелі міндет. Біздің Елбасымыз осы істерді атқаруға бар күш – жігерін жұмсайды. Қазақстанның әр облыс

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

орталықтарына, аудандарына, қала, ауылдарына барып, халықпен кездеседі, біз сияқты оқушылармен кездеседі.

Елбасымыздың игі істерінің бірі – мемлекетіміздің Тәуелсіздігі. Тәуелсіздіктің арқасында еліміз көркейіп, Астанамыз гүлденіп келеді. Біздің елде тұратын жүз отыздан астам ұлт өкілдері бір – бірімен тату – тәтті тұрады.

Біз ең бай мемлекетпіз, халқымыз ең бақытты халық. Даламыз егісті, Ордамыз кеңесті! Біз өз болашағымызға сенімдіміз, біз өзіміздің Елбасыға сенім артамыз!

Сайлау Бекасыл

10 сынып, №6 мектеп-гимназиясы
Мақтарал ауданы, Жетісай қаласы
Жетекшісі : Молдабекова Ж.

Тәуелсіздік – тәу етер жалғыз киеміз

Барлық игіліктердің ең ұлысы – тәуелсіздік.

У.Годвин

Тәуелсіздік деген тәтті сөз емес. Ол – алаш деп түнемесі дөңбекшіген бабаларымыздың, ағаларымыздың әлде өкініштен, әлде өзекті өртеген намыстан былайғы жақын-жұрағатына көрсетпей, бармағын тістелеп отырып жанарына үйірген көз жасы. Ертеңіміз, елдігіміз не болады деген ұлы уайымы. Қазақ келешекте бодан болып жер бетінен мүлде жойылып кете ме, әлде іргелі елге айналып, көшін түзеп кете ала ма деген жүрекжарды сауалы.

Тәуелсіздік – халықтың үні, ұлттың тілі мен ділі. Адамзат жиырмасыншы ғасырдың табалдырығын неше түрлі әлеуметтік алақызбалыққа ұрынып, еліре аттаныпты. Енді сол өткеннің бәрі су сепкендей басылды. Төңірегімізге көз тастасақ, көкте бір Тәңірге, жерде бір өзіңе ғана сеніп, көреміс жарықты көріп, бұйырмас ырзықты татып, сүйгізген ұрпағын сүйіп, өлшеулі ғұмырға пейіл болдудан басқасының бәрі күпірлік екендігіне көзіміз тегіс жете бастағандай. Көңілге медет қыларымыз тек бұл ғана емес. Ең бастысы, жаңа ғасыр мен жаңа мыңжылдыққа егемен ел, тәуелсіз ұлт болып аттадық. Бұған жеткен де бар, жетпеген де жоқ емес.

Өйтіп біреуді көріп шүкір етіп, біреуді көріп пікір ету үшін де өткенге ой, бүгінге көз жіберуіміз керек. Бүгін Қазақстан – тек өзі орналасқан аймақта емес, бүкіләлемдік мәселелерді талқылауда және шешуде ықпалды рөл

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

атқаратын өркениетті ел. Егер біз сонау ғасырлар қойнауының қатпар-қатпар белесіне көз жүгіртсек, ежелден-ақ ата-бабамыздың өз жерін еш жауға бастырмағандығын, ұлын құл, қызын күң еткізбегендігін, жауына қатал, досына адал болғандығын байқаймыз. Еліміздің сан ғасырлық тарихында мақтан тұтар, бүгіміз бен келешегіміз үшін ғибрат алар, кеудемізге қиналғанда үміт отын жағар оқиғалар мен Отан алдындағы адал қызметінен үлгі алар ұлы тұлғалар аз болмаған. Ұшқан құстың қанаты талатын, жүгірген аңның тұяғы сынатын ұлан-ғайыр алтай мен Атырау арасын ата-бабаларымыз шыбын жанын шүберекке түйіп, ақ білектің күшімен, ақ найзаның ұшымен қорғап келген. Дұшпандарымызға қарсы аттанып, садақ асынып, қолына қылыш ұстаған Қабанбай, Бөгенбай, Райымбек, Наурызбай сынды ерлеріміз жайлы жыр-дастандар біздің сана-сезімімізді көтереді. Түлкі бұлаң тарихтың қаншама бұрылысында ел азаттығы үшін талай тарланның тақымында тер кеппеді. Ат үстінде өткен ғасырлар көп болды. Бізге бүгін қажет жігерліктің, біліктіліктің, Отансүйгіштіктің мысалдары өткен тарихи оқиғаларымызда жатыр.

Қазақта жер қалмады патша алмаған,
Елін, жерін, малын тегіс жалмаған.
“ Қойға тиген қасқырдай “ боп қазақтың
Отаршылдық қыр соңынан қалмаған...

Халық басына осындай қиын-қыстау заман зары туған шақта, Қазақ қауымының бас көтерген батыр да ержүрек перзенттері елдің елдігін сақтап қалды.

Ел басына күн туғанда даналығымен, батырлығымен ел мұңын, халық сырын түсіне білген, халықтың басын қосқан, халық мүддесі жолында тапқырлығын таныта білген Абылай хан Қазақ халқының күшін тасытты, мәртебесін көтерді, Қазақ елін іргесін кеңейтті. Абай, Шоқан, Ыбырай дәуірінде қылыштан гөрі қалам қуаттырақ болды. XIX ғасырдың соңынан бастап тарих сахнасына қазақтың зиялылары шықты. Олар қолдарына қалам алып, қоғамдағы ащы шындықты жазды. Қазақ халқын дербес мемлекет болуға шақырды. Осындай халық зиялыларына қылышынан қан тамған Кеңес Үкіметі жалған айып тағып, қырғынға ұшыратты. Жоғары білімді қазақтың бетке ұстар азаматтарының бар кінәсі – көзі ашық болғаны, өз ұлтының намыс-сезімдерін жақтағандары ғана. Ал Ұлы Отан соғысы жылдарындағы қазақ сарбаздарының ерен ерліктерін білмейтін адам кемде-кем. Солар көрсеткен үлгі, сепкен ұрық бір ұрпақтан екінші ұрпаққа табиғи түрде ауыса келіп, 1986 жылғы желтоқсанда жаңғыруына әкелді. Желтоқсан оқиғасы ұлттық рухтың өлместігін жарқын түрде дәлелдеді. Ел болашағын ойлаған

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

қазақ жастарының өмірін қиған бұл оқиға халық жүрегінде мәңгі дақ болып қалды.

Өсер елдің қай сәтте де бірлік болмақ қалауы,
Лаула, лаула желтоқсанның мұзға жаққан алауы.
Өздеріндей жас өркені бар елдің
Ешқашан да еңкеюге тиісті емес жалауы.

Желтоқсанның мұзға жаққан алауы 1991 жылы 16 желтоқсанда тәуелсіздік таңын тудырды. Міне, содан бері 22 жыл уақыт өтті. Бұл – тарих үшін аз ғана уақыт болса да, бұл аралықта еліміз ауыз толтырып айтарлықтай жетістіктерімен мақтана алады. Әлемнің дамыған елдерімен иық теңестіре алатындай дәрежеге жетті. Егемен еліміз дамудың даңғыл жолына түсті. Өлшеусіз табиғат байлығымен, сан ұлттан құралған халқының ауызбіршілігімен аты шықты. Мұның барлығы алдымен, тәуелсіздікке қол жеткізуіміздің арқасы деп білемін. Тәуелсіздік – бұл бүгінгі өмір ғана емес, сонымен қатар, ертеңгі өміріміз – Қазақстанның мүмкіндіктері мен мақсаттары. Тәуелсіздік – халықтың тойы, бүкіл елдің тойы. Жауын торғайдай тоздырып, ірімшіктей іріткен ата-бабамыз сол тәуелсіздік жолында не көрмеді десеңші!

Тәуелсіздік – ең алдымен Қазақ халқының бостандыққа ұмтылған асқақ армандары мен қайсар рухының жемісі. Ал оны келер ұрпаққа көздің қарашығындай сақтап, аманат етіп тапсыру – біздің азаматтық борышымыз. Еліміз берекелі, шаңырағымыз биік, тәуелсіздігіміз тұғырлы болғай!

Қанша боздақ, жауқазындар жастайынан қиылды,
Аңсап жүріп азат, бейбіт бұл күнді
Сондықтан да ардақтап, қастерлейік,
Тәуелсіздік таңы атқан бұл күнді.

Сман Аружан

8 сынып, Абай атындағы орта мектеп-интернаты

Арыс қаласы

Жетекшісі: Даутова Л.А.

Төлеген Тәжібаев

Көрнекті мемлекет қайраткері, ғұлама ғалым, ұлағатты ұстаз, нар тұлғалы азамат Төлеген Тәжібаевтың туғанына биыл 104 жыл толып отыр. Өзі

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

жоқ болса да, оның шоғы әлі басылмаған жарық жұлдыз 1910 жылы қасиетті де, киелі Арыс топырағында дүниеге келді. «Жігітке – жеті өнерде аз» - дегендей Төлеген Тәжібаев сегіз қырлы – бір сырлы кісі болған. Оған дәлел қазақтың тұңғыш психолог-ғалымы, Қазақ КСР-і ғылым академиясының академигі болған. Осындай азаматы бар қазақ елі бақытты. Төлеген Тәжібаевтың балалық шағы қиын қыстау кезеңде өтті, соғыстың зұлмат жылдарында көзінің ағы мен қарасындай ата-анасынан ерте айрылып, балалар үйіне тапсырылды. Балалар үйінен мейірімді орыс отбасы Кабановтар жас Төлегеннің тұлға ретінде қалыптасуына үлкен ықпал жасады.

Төлеген Тәжібаев қандай жоғары мәртебелі қызметте жүрсе де адами қадірін түсірмеген, абыройын асыра білген абзал жан, көреген басшы, сан буын жастарды ғылым жолына бағыттаған ұлағатты ұстаз бола білді. Иә, Төлеген Тәжібаев адам жанын жазбай танитын нағыз тәлімгер психолог еді.

Парсатты ғалым-ұстаз ірі қоғам қайраткері, ұлы даланың ұлы перзенті Т.Т.Тәжібаевтың 100 жылдық мерейтойы аясында Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті оның ғылыми мұралары мен тәлім-тәрбиелік еңбектерін бірнеше томдық жинақ етіп жариялап отыр. Болашақта да өскелең ұрпақ үшін Төлеген Тәжібайұлының өмірі мен қызметінің ғибратын, тарихи мәнін танытатын еңбектерді жарыққа шығару, оның жарқын бейнесі мен есімін университет тарихында қалдыруға бағытталған барлық шаралар – біздің осы біртуар азамат алдындағы парызымыз.

Т. Тәжібаев Мәскеудегі Н.К.Крупская атындағы Коммунистік тәрбие академиясында оқыды. Онда озат оқып қана қоймай, өзінің ұйымдастырушылық қабілетін жан-жақты танытып, Академия комсомол ұйымының хатшысы болды. Осымен оның оқуы аяқталып, ғылыми-зерттеу кезеңі басталады. Аспирантураны да сонда бітіріп шықты. Психология бойынша «К. Д. Ушинский – Ресейдегі педагогикалық психологияның негізін қалаушы» деген тақырыпта белгілі кеңес ғалымы А. В. Веденовскийдің жетекшілігімен кандидаттық диссертациясын тамаша қорғап шықты. Психология ғылымдарының кандидаты атанды. Ғылыми орта оның еңбегіне жоғары баға берді.

Психология саласындағы зерттеулері қазақ топырағында осы ілімнің дамуына, оның дұрыс қалыптасуына ізгі ықпалын тигізді. Тұлдыр жетім қалған баладан үлкен академик-ғалым, мемлекеттік, дипломатиялық тіпті халықаралық саяси қайраткер дәрежесіне дейін көтерілген халқымыздың даңқты перзенті, ұлтымыздың ұстыны болар ұлы тұлғасы өсіп шықты.

Аспирантураны психология мамандығы бойынша бітіргеннен кейін Қазақстандағы алғашқы жоғары оқу орны - Абай атындағы ҚазПИ педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі және доценті болып қызмет етті. Білімдарлығы мен ұйымдастырушылық қабілетінің арқасында 1940 жылы

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Қазақ КСР оқу-ағарту Халық комиссарының бірінші орынбасары, артынша оқу-ағарту Халық комиссары болып тағайындалды. 1941 жылы 31 жастағы жас ғалым Қазақ КСР Халық комиссарла кеңесі төрағасының орынбасарлығына жоғарылатылады. 1944 жылға дейін осы қызметте мәдениет мәселелеріне жетекшілік жасады. Мәдениет жанашырлары мен майталмандары туралы айтқанда, жалпы мәдениет мәселесінде билік басындағылардың ішінде Т. Тәжібаев, І. Омаров сияқты ұлтжанды кісілердің бола бермегені рас. Оқу, білім саласы бойынша да осыны айтар едік.

Төлеген Тәжібаевтың дипломатиялық, халықаралық, саяси қызметі мен қабілетіне белгілі кеңес, мемлекет қайраткері А. Молотов жоғары баға берген болатын. Т. Тәжібаев Конституция бойынша егеменді мемлекет болып есептелетін Кеңестік Қазақстанның сыртқы саясатының іс жүзінде негізін қалап, БҰҰ-ның Бас Ассамблеясының биік мінберінен көптеген көкейтесті мәселелерді көтере білді. Бұл туралы таяуда Сыртқы істер министрі қызметінде болған Қасым-Жомарт Тоқаев өз еңбектерінде атап өтіп, жоғары баға берді. Т. Тәжібаевтың бұл қызметінің жемісті болуына оның ағылшын тілінде жақсы сөйлей білгендігі де әсер етсе керекті.

Төлеген Тажибаевтың жарқын бейнесі туралы айтқанда, оның тамаша ұстаздық, тәлімгерлік, дәріскерлік қасиеттерін ерекше атап көрсеткен дұрыс. Белгілі ғалым-профессор Мәулен Балақаевтың естелігінде көрсетілгендей, Төлеген Тәжібайұлының психология саласында оқыған дәрістерінің мазмұны аса терең, ғылымы өрісі кең, тыңдаушыға тартымды да, әсерлі болған. Ғалым-ұстаз лекцияның жинақы, логикасы көкейге қонымды, мазмұнды, ғылыми құндылығы жоғары болуына баса назар аударады екен. Аудиторияны бірден баурап алатын, мейлінше байсалды да байыпты, биязы, майда қоңыр дауыс ырғағы да оның ұстаздық тұлғасын даралай түскен. Бұл туралы профессор М.Балақаев былай деп жазады: «Үлкен дипломат әрі ғалым, академик Төлеген Тажибаевтың жүзі қандай жарқын болса, ойы да сондай айқын, сөзі де сондай сыпайы, әрі салмақты болатын, біреумен сөйлесе келгенде оның сөзінен білімді, мәдениетті адам екені бірден сезілетін. Бірқатар кісінің әдептілігі бойына біткен қасиет болмай, жасанды, бірде олай, бірде бұлай болатыны да бар, ал Т.Т.Тәжібаевтың ізеттілігі оның әбден қанына сіңген қасиет болатын»

Төлеген Тәжібаев тақырыбын тереңірек қау жап келе жатқан ғалым, Төлегеннің шәкірті Құртқа Тәуіп атындағы академияның вице-президенті, Қазақ ұлттық университетінің психология кафедрасының профессоры, ҚР Гуманитарлық ғылымдар академиясының академигі Жолмұқан Түрікпенұлымен журналистер тілдескен еді.

«Ұстаздардың ұстазы атанған турашыл тұлға Төлеген Тәжібаевпен ең алғашқы таныстығым – мектепті бітіріп, С.М.Киров атындағы Қазақ

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

мемлекеттік университетінің студенті атанған кезімнен бастау алды. Өзім физик-математик болуды қаладым. Оқуға түссем де, жатақханаға жайғаса алмай әбден қиналдым. Ол кезде Т.Тәжібаев осы оқу орнының ректоры әрі педагогика-психология кафедрасының меңгерушісі қызметін атқарады екен. Ол кезде шыны керек халықтың әлеуметтік жағдайы нашар болатын. Менің оқуға жағдайым болмай, кетуге мәжбүр болдым. Өзіміздің курстас балалармен бірге барып, ара-арасында жатақхана жатып тұратынмын. Менің хал-жағдайыммен етене таныс достарым маған ректордан көмек сұрауға кеңес берді. «Ректор ағай сондай қарапайым кісі. Алдына барған студенттерді бір-бірлеп қабылдап, оларға қолынан келген көмегін аямайды», – деді балалардың бірі. Басқалары да маған ректорға түрлі жағдайлармен барып, көмек алғандығын жарыса айтып жатты. Содан не керек, ректордың алдына баруға тура келді. Ол кезде шыны керек, ауылдан енді ғана келген жасқаншақ бозбаланың бірі болатынбыз. Ауылда профессор, ректор дегенді көрмегендіктен болар, білдей бір оқу орнының басшысының алдына кіруге қатты жүрексіндім.....

Сопбек Ақбота

11 сынып, № 4 мектеп

Шымкент қаласы

Жетекші: Барболова З. Е.

Туған жер деп соқса дағы жүрегім

Туған жерім - Отаным - Қазақстан. Отанымның мен үшін орны әрдайым ерекше. Қазақстан дегенде естір құлақ өзгеше. Тіпті сол сөздің өзі ыстық секілді.

Қанша жерге, қандай жерге барсақ та үйімізді, отбасымызды сағынып тұратынымыз рас. Ия, тіпті сол уақытта жүрегің әлденеге елпілдеп, «туған жер, туған жер» деп дамыл қағып соғатындай көрінеді. Әр адамның туған жері өзіне ыстық көрінеді емес пе? Мен үшін өзімнің Састөбем айдан да, күннен де артық. Қызық, қазірдің өзінде сәл бір жаққа аз ғана уақытқа шықсақ, дереу сағынып, үйге қайтқымыз келеді. Ал кейін оқуға түсіп, уйден, туған жерден жыраққа кетсек не істер екенбіз? Нендей сезімде болар екенбіз?

Туған жерді сағыну - маған кереметтің кереметі сияқты. Алыстан сағынып кеп, ата - ананды, бауырларыңды құштарлана сүйгенге не жетсін?

Састөбемнің әр тасында, әр төбесінде ашылмай қалған сыр бар сияқты. Тіпті басқа мекеннен келіп, өз жеріме жеткен кезде ауасы да таза, жері де кең сияқты, кең демалып қаламын.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Шыны керек, маған өз жерімнің гүлі де ерекше өсіп шығатындай. Адамдардың жүзі де жылы...Кейде ыстықтап келгенде, анам құдықтан алған суды ішіп, мейірімім қанып қалады. Құмарлана, шөліркей ішемін. Кейде бала көңіл ғой, есіп тұрған самалмен жарысқым кеп, ат үстіне отыратұғын әдетім де бар.

«Ауылым - алтын бесігім» демекші, өз бесігінде тербеле ұйықтағанға жетер ғажап бар ма? Маған өз ауылымның қатты ұнайтын бөлігі - түнгі ауылым. Биік төбеге немесе үй төбесіне шығып ,түнгі ауылды тамашалау - керемет көрініс. Аспандағы жұлдыздардың жымың қағуын, әр үйден көрінген шам жарығын күнде көремін, сонда да әр көрген сайын менде бірінші рет болған сияқты. Үрген ит, пырылдаған мысық, шырылдаған шегіртке, төрт түлік дауысы ,үй маңындағы өзен сылдыры, бір- біріне сыбырласқан ағаштар саған да бірдеңе дейтін сияқты. Кейде түсінгендей боласың.

Ауылымның тынысы - менің де тынысым. Ауылым қалай тыныстаса, мен де солай тыныстаймын. Тіпті елімнің, Отанымның, туған жерімнің киесі тартады - ау?!

Тай Әсем

8 сынып, "Шолақорған" жалпы орта мектеп
Сузак ауданы, Чулақорған қаласы
Жетекшісі: Қозыбақова А.

Мемлекеттік рәміздер - елдігіміздің белгісі

Қазақстан Республикасы 1991 жылы 16 желтоқсанда өзінің тәуелсіздігін алған болатын. Қазіргі кезде тыныш әрі бейбіт өмір сүрудеміз. Сонымен қатар, ел тәуелсіздігінің белгісі - мемлекеттік рәміздер халық жүрегінің төрінен орын алуда. Біздің елде өмір сүріп жатқан әр адам мемлекеттік рәміздерді құрмет тұтып, сыйлайды. Мемлекеттік рәміздерге елтаңба, ту және әнұранымыз жатады.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасы - дөңгелек пішінді және ортасында көгілдір түс аясындағы шаңырақ бейнеленген. Шаңырақ - елтаңбаның жүрегі. Ол - кун тәрізді. Шаңырақ - отбасының белгісі және көшпелі түркілердің ұғымы бойынша үйдің, ошақтың және бірліктің белгісі. Сонымен қатар, айналған Күн шеңберінің қозғалыстағы суреті іспетті. Елтаңбаның сол және оң жағында қанатты тұлпар бейнеленген. Тұлпар - дала дүлділі, ер-азаматтың сенімді серігі, ешқашан налымайтын, тек алға ұмтылатын жануар бейнесі. Ал қанатты тұлпар - аңыз-әңгімелердегі және қазақ поэзиясындағы кең тараған бейне. Ол уақыт пен кеңістікті білдіреді.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Қанатты тұлпар - асқақ мақсаттың, асыл арманның, ұшқыр ойдың белгісі. Елтаңбаның жоғарғы бөлігінде бес бұрышты жұлдыз бейнеленген. Ол елдің жарқырап, жоғарыдан көрініп тұрғанын көрсетеді. Еліміздің арман-мақсатынан, асқақ рухына хабар беретін ұлттық елтаңбамыздың авторлары - Жандарбек Мәлібеков және Шотаман Уәлиханов.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы - көгілдір тусті тік бұрышты кездеме. Оның ортасында нұрын шашқан, арайлы күн орналасқан. Күн - бейбітшіліктің, тәуелсіздік пен еркіндіктің, өмірдің белгісі. Сондай-ақ, күн бейнесі уақыт пен мәңгілік қозғалыстың, жанарып өсу мен дамудың, батыс пен шығыстың, сол күннің ұр шұғылалы алтын түсі - байлық пен берекенің, тыныштықтың нышаны. Күннің астында қанатын жайған қыран құс бейнеленген. Қыран құс - қазақ халқының жан-дүниесінің кеңдігін паш етеді, еркіндік сүйгіш асқақ рухын көрсетеді. Мемлекеттік тудың ағаш сабына бекітілген тұсында - қазақтың ою-өрнектерімен кестеленген тік жолақ өрнектелген. Ою-өрнек - еліміздің салт-дәстүрін, рухани байлығын, мәдениетін көрсетеді. Күн, арай, қыран және ою-өрнек алтын түспе бейнеленген. Ежелгі түркі халқы көк тусті аспан сөзіне байланыстырған. Бірыңғай көгілдір түске қарап бұлтсыз аспанды көруге болады. Бұлтсыз аспан - ынтымақ пен бірліктің, адалдық пен сенімділіктің, еркіндік пен тәуелсіздіктің белгісі. Мемлекеттік тудың көгілдір түсі Қазақстан халқының жаңа мемлекеттілікке ұмтылған ниет-тілегінің тазалығын, асқақтығын көрсетеді. Көк түс біздің ата-бабаларымыз үшін қасиетті ұғым. Геральдика тілінде - көк түс және оның түрлі реңкі адалдық, сенімділік, үміт сияқты адамгершілік қасиеттерге сай келеді. Ел көгінде желбіреген көк туымыз суретші Шәкен Ниязбековтың төл туындысы.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Әнұраны - халқымызды бірлікке, ынтымақтастыққа шақырады. Әнұранды әрбір қазақ қолын жүрегіне қойып, жан-тәнімен ынталана шырқайды. Мемлекеттік әнұранның сөзін жазған Жұмеке Нәжімеденов, Нұрсұлтан Назарбаев және әнін жазған Шәмші Қалдаяқов.

Мемлекеттік Рәміздер - әр елдің тәуелсіздігін білдіретін, өзіндік ерекшелігін аңғартатын басты белгі болып саналады. Біз, қазақ елінің халқы - мемлекеттік рәміздерімізді сыйлап, құрмет тұтамыз. Еліміздің көк байрағы көгімізде желбіреп, әнұраны әр қазақтың жүрегінде шырқалып, елтаңбасы елдіктің, бірліктің белгісіндей болып, жүректерінің тұсына бекітілген.

Қасиетті де қастерлі саналатын рухани байлығымыз мемлекеттік рәміздер - елдігіміздің, тәуелсіздігіміздің басты белгісі болып саналады. Ел рәміздерін құрмет тұтып, қастерлеу - еліміздің Отансүйгіш әрбір азаматы үшін міндет әрі үлкен мәртебе.

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область

Тастанбекова Мадина

7 сынып, № 2 жалпы орта мектебі

Отаным -алтын бесігім

Әркімнің өзінің туып өскен атамекені, кір жуып, кіндік кескен жері қымбат болып саналады."Отаным" деген жас жүрегімнен шыққан асыл сөзді мақтанышпен, асқақтықпен айта аламын.Ата-бабамыздың азаттық жолындағы ерен ерлігінің арқасында осынау арман еткен заманға тер төге,көп күш жұмсай жеткен елімді мақтаныш етемін.Талай жылғы ұлы дүбір, дүрбелеңнен кейін жарқын болашақтың таңы атып,еркіндік пен теңдік есігін айқара ашты.Еліміздің күні оңынан туып, жарық жұлдыздар шоғыры ұлттық намыс пен арымызды тудай желбіретті.Әрине, бұл күн оңайлықпен келмегені белгілі.Еліміздің арыстары талай жылдар басын тау мен тасқа ұрып, тар жол тайғақ кеше жүріп,еліміздің болашағы, келер ұрпақтың бақытты ғұмыры үшін аянбай күресіп табандылық пен асқан қайсарлық, шыдамдылық пен беріктік танытты.Барлық саналы ғұмырын ұлт мүддесіне арнаған бес арыс, ұлы Отан соғысында елім деп жанын пида еткен қайтпас қыран алаш азаматтары, жүректері оттай жалындаған желтоқсан қаһармандары... Айта берсе жалғаса берер елінің асыл ұландары, асқақ рухты азаматтарының ерен ерлігінің арқасы деп білемін Еліміздің көгінде тәуелсіздік туы желбірегеннен бері өшкеніміз жанды, өлгеніміз қайта тірілді, ата-баба дәстүрі көш түзеді, халқымыз еңсесін тіктеп жарқын болашаққа қол созды.Содан бері атқан оқтай зулап,табандатқан 22 жыл өтті.

Қазақстан жиырма екі жылдық ғұмырына көз салсақ, ауыз толтыра айтарлықтай,көкірегіңді мақтаныш сезімі кернеп еске аларлықтай жеткен жетістіктері, асқан асулары мен бағындырған жаңа белемтері бар.Бүгінгі Қазақстан Астанасын бас қала етіп, дамыған мәдениет пен экономиканың, білім мен ғылымның орталығына айналдыра, елінің тұрақтылығы мен бірлігін сақтап, дүние жүзіне танытуда күш салуда.Бұған мемлекетіміздің Біріккен ұлттар ұйымына,Еуропадағы қауіпсіздік пен ынтымақтастық ұйымы сияқты халықаралық қауымдастықтарға мүше болып дүние жүзі елдерімен тығыз байланыс орнатуы және осы жолда атқарып жатқан қыруар істері дәлел бола алады.Кемеңгер Елбасамыздың "Қазақстан -2030" бағдарламасы өз бағытымен жүзеге асса, келешекте Қазақстан мемлекеті жүзіндегі ірі мемлекеттер қатарына қосылады деген сенімдемін."Отан -оттан да ыстық" деген дана халқымыз,адам баласының жүрегінде ең бірінші,ақ сүт берген туған анасына деген сезім орын алса, екінші,Отанға деген жалынды,ыстық сезім орын алады.Мен өз Отанымды,туған жерімді,күдіретті елімді сүйемін және шексіз қуаныш,биік белес пен шығар шың тілеймін.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Туған жер -адам өмірінде киелі орын алады.Нақты осы жер оны елімен,өткенмен және болашақпен байланыстырады.Міне, сондықтан да тіпті балалық шақтан бастап -ақ адамда Отанға деген махаббат сезімі оянады.Әрбіріміз үшін Отан ошақ басынан басталады:туған жер, туған көше, туған қала немесе мен үшін туған кент.Менің Отаным кішкентай болса да, мен үшін аса қымбат жер Кентау қаласынан бамталады.Дәл осы жерде менің көңілді де, шаттықты,уайымсыз балалық шағым өтіп жатыр.Туған жерімнің ауасысы, таң -тамаша табиғаты маған үлкен әсер береді.Қаланың шырайлы көшелері,үлкен әсем үйлері енді ғана көріктене бастады.Мен кішкентай кезімде қала әсемдігі бұзылып, көп қабатты үйлер бос қаңырап қалған көрінеді.Қазіргі таңда үлкен аға-апаларымыздың жаңашыл саясатының арқасында қаламызға көрік кіріп әсемдене түсуде.Елбасымыздың "Моно қала" бағдарламасына орай әрбір аулада балалар ойын алаңдары орнатылып, жолдар түзеліп көптеген өзгерістер орын алды.Мұнда көлік сирек жүретін адамдар көп болатын.Иә...Туған жер ұзаққа қиып жібермейтін.Сен әрқашан өзін бармасаң да, оймен қиялдап туған көшені, есіктің алдын,"Қызым,үйге кір... деген ананың сөздерін еске түсіресің.Жүректің әлсіз дүрсілі естіледі.Мен үшін өмір бойы балалық шақтағы туған аула мен көше - менің кішкентай Отаным.

Біздің Қазақстан - көп ұлтты мемлекет.Бейбітшілік пен достықта,татулықта бірге жұмыла отырып, қызметтің әр түрлі саласында қазақтар мен орыстар, татарлар мен немістер,украиндер мен кәрістер... еңбектенуде.Мен соңғы жүз жылда Қазақстан жеріне әр түрлі халықтар қоңыс тепкені жиі ойланамын.Біздің еліміз сияқты менің ағайыным да көп ұлтты.Бірлік ұлтаралық келісім және саяси тұрақтылық - қазақстандықтардың қалауы. Мен оны білемін. Онда татарлар да, орыстар да, қазақтар да бар. Олардың тағдырын, өмір тарихын тыңдағанда менің елім одан сайын маған жақындай түседі, оны жақсырақ түсіне бастаймын.Біздің отбасы тарихымыз мыңдаған басқа отбасылардың тарихына ұқсас.Өмірдің қиын кездерінде, ауыр жұмыстарда, өтіп жатқан күндер мен мерекелерде әр түрлі ұлт өкілдерінің пікірі қалыптасты.Адамзат баласының татулығына ұмтылу әр халықтың қанында бар,әсіресе ол қазақстандықтарда ерекше дамыған.Бұл қазақ жерінің жомарттығынан, осы өлкелерге тағдыр алып келген барлығына құшағын кең жайып,пейілін кеңге салатын қазақ халқының мінезінен жаралған.Осында тұрушылардың барлығы қазақ халқының тілін, тарихы мен салт -дәстүрін білуі керек.Қазақстанда тұратын барлық халықтың татулығы мен бірлігінің мәні осында.Ол байырғы көркем Қазақстан жерінде бейбітшілікті сақтауға көмектеседі.Ал татулық -болашақта гүлденудің маңызды талабы.

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область

Тәттібек Индира

10 сынып, №25 «Ә.Молдағұлова» ЖОМ

Сарыағаш ауданы

Жетекшісі: Мусаева Б.

Қазақстан – мәңгілік ел!

Қазақстан – ұшқан құстың қанаты, шапқан аттың тұяғы талардай, кең – байтақ, дархан даланы мекен еткен жаны жомарт қазақ халқының Отаны.

Бүгінгі таңда, Қазақстан – тәуелсіз мемлекет! Тәуелсіздік – қазақ жұртына оңай келген жоқ. Сан ғасырлардан бері дербес ел болуды көксеген халқымыз мұра болып келе жатқан кең байтақ жерді, ақ білектің күшімен, найзаның ұшымен келген ұлан-ғайыр өлкемізді өзге жұрт өкілдері таптап кетпес үшін қасық қаны қалғанша күресті, жері, елі үшін талай күнәсіз жастардың қаны төгілді.

Айтып өткеніміздей бостандық, теңдік, тәуелсіздік өз бетімен келген жоқ. Қаншама адам құрбан болды. Дүниені дүр сілкіндірген 1986 жылы болған желтоқсан оқиғасы! Осы бір жан түршігерлік оқиға қазақ халқының мәңгі есінде қалды. Желтоқсан көтерілісі – еліміздің болашағы, бостандығы, егемендігі үшін болған күрес. Ежелден еркіндік аңсаған халықтың асыл мұраты – еңселі ел болу еді. Елім деп еңіреп «Егемен болмай, ел болмас, етекпен кесіп жең болмас», - деп жырлап өтті. Мың өліп, мың тірілген қазақ халқы аса шытырман талас – тартыспен асыл арманы тәуелсіздікке қол жеткізді. Дербес мемлекеттердің қатарына қосылу жолында Қазақстан Республикасы 1991 жылы 16 желтоқсанда «Тәуелсіз мемлекет» деп жарияланды. Міне, осы сәт, дәл осы мезеттен бастап қазақ халқының 70 жылдан астам уақыт бойы КСРО-ның құрамында болып, қаншама ауыр да қиын сәттердің, қатігездіктің, жәбір көру мен әділетсіздік атты іс-әрекеттерге нүкте қойылды. Себебі, бұл сәтте Қазақстан – тәуелсіз мемлекет атанған еді.

Міне, тәуелсіздікпен бірге егемен Қазақстанның жаңа тарихының да жаңа беттері ашылды. Біз жаңа ғасырға, жаңа мыңжылдыққа өркениетті ұлт ретінде, тарих сахынасына егеменді ел ретінде ендік. Әлемдік қауымдастықтың көшіне жеке керуен болып қосылдық. Тәуелсіздігіміздің айғағындай, елдігіміздің белгісіндей, алтын күндей Елтаңбамызды, желбіреген көк байрағымызды көргенде, әуелеген Өнұранымызды естігенде бойыңды ерекше бір азаматтың асқақ сезім билейді.

Хош, еліміз тәуелсіздік алғалы жеткен жетістіктеріміз бен қол жеткізген табыстарымызға, бағындырған биік шыңдарымызға көз жібертіп көрейікші.

Қазақстанның тәуелсіздігін алғашқылардың бірі болып Түркия, Америка Құрама Штаттары, Қытай Халық Республикасы, Германия, Пәкстан мемлекеттері мойындады. Қазіргі күнде Қазақстан Республикасының

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

тәуелсіздігін әлем мемлекеттерінің барлығы дерліктей танып отыр. Бұл да бір үлкен жетістік.

1992 жылы Қазақстан дүние жүзіндегі ең ықпалды және беделді ұйым- Біріккен Ұлттар Ұйымына мүше болды. Қазір Нью – Йорктегі БҰҰ-ның зәулім ғиамаратының алдындағы салатанатты алаңында әлем мемлекеттерінің туларымен бірге Қазақстанның да аспан түстес көк туы желбіреп тұрғанын ескермей кетуге болмайды. Қазақстанның 1992 жылы ЕҚЫҰ-ға мүше болуы, ал 2010 жылы бұл ұйымға төрағалық болып сайлануы және дәл осы жылы Астанада аталмыш ұйымның саммитінің ТМД елдерінің ішінде Қазақстан бірінші өткізіп отырған мемлекет болғандығы – біздің еліміздің беделінің жоғарылай түскендігінің айқын көрінісі. «Азияда-2011» спорттық ойындарының өткізілуі Қазақстан үшін маңызды оқиға болды. Бұл ойындарда қазақ спортшылары биік нәтижелерге қол жеткізді. Әлемдегі 126 мемлекеттің ішінен ЭКСПО-2017 көрмесін ұйымдастыруды жеңіп алу - еліміз үшін ,Отанымыздың әлемдегі беделін одан әрі бір сатыға жоғарылатты.

Міне, жеткен жетістіктеріміздің біршамасын сараладық. Мұның бәрі алаш асылдарының осындай сан ғасырлық армандарын іске асырып дербес мемлекет құрған елі сүйген, елін сүйген Елбасымыз Н.Назарбаевтың кеменгерлік пен ұйымдастыра білуі және сан түрлі ұлт өкілдерінен құралған қазақ халқын біртұтас ауызбіршілікте ұстай білуінде.

Қазақстан таңғажайып табиғатымен, аспан тілдескен мұзарт шыңдарымен, тұңғиығы тұнжыраған жұмбақ көлдерімен, ақ жол толқындары асау арғымақтай көкке шапшыған шалқар теңізімен, күні от шашқан шөлейтті және арналы өзен, ну орманымен әсем де әдемі.

Қазақ даласы дархан, топырағы қасиетті, қойнауы қазыналы. Осындай көркем табиғатымен де әлем өкілдерін таңғалдырудан жалыққан емес. Асты мұнайға, үсті бидайға толы байтақ Қазақстан - әлемдік алпауыт елдермен иық тіресе алатын үздік 20 елдің қатарына кіру мақсатын көздеген жетекші мемлекеттің бірі. Байтақ ел, күн сәулелі Қазақстан бүгінде дамудың даңғыл жолында келе жатыр. Осындай болашақтың жарқын боларына сенген, сол үшін алға ұмтылыс үстінде жүрген мәңгілік ел болуды мақсат тұтқан Қазақстан біздің мақтанышымыз.

Шығармамды аяқтамас бұрын Елбасының мына сөздерін айтқым келеді:
« Тағлымы мол тарихымызбен, ұлы тәлімімізбен біз алдағы асулардан алқынбай асамыз. Біз болашаққа көз тігіп, тәуелсіз елімізді «Мәңгілік Ел» етуді мұрат қылдық. Мен ХХІ ғасыр Қазақстанның «алтын ғасыры»боларына сенемін, мәңгілік ел болу жолындағы ұлы істеріміз жаңа дәуірілерге жол ашсын.»

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Мен – қазақпын! Қазақ болып туғанымға мақтанам. Себебі мен татулық пен достықтың, ерлік пен елдіктің мекенінде тұрып жатырмын. Өзіміз ғана емес, өзгелер де тамсана қарайтын, ырысы мен ынтымағы, бірлігі мен тірлігі жарасқан қазақ елінің бақыты баянды болғай!

Қазақтың мәңгілік ғұмыры біздің мәңгілік болашағымызды баянды етуге арналады. Дамуы жедел, келешегі кемел Қазақстанның елдігі мәңгілік болатынына сенемін.

Тленшин Даулетияр
7 сынып, №29 орта мектеп
Шымкент қаласы

Ел тәуелсіздігі мен мемлекеттік рәміздер егіз ұғым

1996 жылы 16-желтоқсанда өз тәуелсіздігімізге аяқ басқан кезеңде төл рәміздеріміз дүниеге келді. Тәуелсіз Қазақстан Республикасының Рәміздерін жасау бүкіл халықтық сипат алып көптің ісіне айналуы да кездейсоқ емес. Халық жүрегін желпіген еркіндік самалы ғажайып шағармашылық белсенділікке жол ашты. Елбасымыз жаңа мемлекеттік рәміздерді қабылдауға зор мән берді. Егеменді елдің әрбір азаматы құрметтеуге және мақтаныш етуге тиісті рәміздері бар. Қазақстан республикасының рәміздері – Ту, Елтаңба және Әнұранының сипаттамалары және ресми пайдаланылу тәртібі конституциялық «Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік рәміздер туралы» заңмен белгіленді. Алайда Қазақстан Республикасы рәміздерінің тарихы 1996 жылғы 24-қаңтарда қабылданып, қазіргі уақытта күші жойылған Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасының нышандары туралы» Конституциялық заңынан басталды. Алайда терминнің дұрыс пайдаланылуына байланысты 2007 жылғы 21-мамырда Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтырулар енгізілгенде «нышандар» деген сөз «рәміздерге» ауыстырылды. «Рәміз» деген сөз грек тілінде «символ» деп аталынады. Дүние жүзіндегі мемлекеттің ресми рәмізділігі үш бірлікті білдіреді – Мемлекеттік Елтаңба, Мемлекеттік Ту, Мемлекеттік Әнұран.

Мемлекеттік туымыздың авторы республиканың өнер қайраткері – Шәкен Ниязбеков. Ол Қазақстандағы дизайнерлік өнердің негізін салушылардың бірі.

Жалауды айқындайтын элементтерінің бірі оның түсі. Көк түстің таңдалуы кездейсоқ емес. Ол адалдықтың, мінсіздіктің, және сенімділіктің белгісі. Бірлік пен бірге көк түс барлық елдердің тыныштығы мен ырысын білдіретін бұлтсыз аспанды еске салады. Аспандай ашық көк түс қазақтардың

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

ұлттық түсі болып табылады. Өйткені көшпенді қазақтар үшін табиғат мекендеу ортасы ғана емес, сонымен қатар өмірлеріндегі ажырамас бөлігі болатын. «Көк» сөзі ежелгі түріктердің тіліне аударғанда «шығыс» мағынасын беріп, осылай тудың түсі географиялық ақпараттың тасушысы ретінде де қолданылады. Геральдистердің сөзіне сүйенетін болсақ, Қазақстан жер шарының шығысында орналасып, шығыс мәдениетінің өкілі болатынын білдіреді.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы – ортасында шұғылалы күн, оның астында қалықтап ұшқан қыран бейнеленген тік бұрышты көгілдір түсті мата. Тудың сабының тұсында ұлттық өрнек тік жолақ түрінде нақышталған. Туымыздағы күн бейнесі – шекарамыздың бұзылмайтындығын бейнелейді. Шексіз далада ұшқан қыран, ою-өрнек – еліміздің ұлттық жиынтық белгісі. Күн, оның шұғыласы, қыран және ұлттық өрнек бейнесі алтын түстес.

Бүгінгі Елтаңба – Жандарбек Мәлібеков пен Шотаман Уалиханов секілді сәулетшілердің шығармашылық ізденіске толы үлкен еңбегінің жемісі. Мемлекеттің Елтаңбасыз дөңгелек нысанды. Дөңгелек, шығыс қазақтарының аса құрметінде, өйткені бұл нысан өмір шексіздігінің белгісі. Ортасында шаңырақ бейнеленген. Шаңырақ – отбасы амандығы, бейбітшілігі және ашық аспанды білдіреді. Шаңырақты айнала күн сәулесіндей тарап уықтар шаншылған. Олар өмір мен жылудың белгісі. Оң жағы мен сол жағында аңыздардағы қанатты пырақтар бейнесі орналастырылып жауға қарсы күресте арыстанның үрейсіздігін маралдың жылдамдығын, түлкінің қулығын білдіреді. Тұлпардың алтын қанаттары – астықтың, еңбектің және материалдық ырыстың белгісі.

Қазақстан Республикасы мемлекеттік әнұранның негізі – ол халық арасында кең тараған «Менің елім» атты патриоттық өлең. Әнұран – халық жүрегінің соғуы, армандардың қорытпасы болып табылады. Әнұранның авторлары: Шәмші Қалдаяқов, Жұмекен Нәжімеденов және Қ.Р. Президенті Н. Назарбаев.

Әрбір мемлекет үшін отаншылдық рухта тәрбие беру әрбір азаматтың мемлекетімізге, оның даңқты да қиын тарихына, алдағы болашағына өзінің қатысты екендігін сезініп, еліміздің мұң-мұқтаждарын ойлануынан басталады. Елбасымыз әрбір адам болса кезінен: Қазақстан - менің Отаным, оның мен үшін жауапты екені сияқты, мен де ол үшін жауаптымын деген қарапайым ойды бойына сіңіріп өсетіндей еткен жөн дейді. Мемлекеттің рәміздері құрметтеу – елді, халықты, тарихты әдет-ғұрыпты, салт дәстүрді қастерлеу болып табылады.

Ел тәуелсіздігі мен мемлекеттік рәміздер егіз ұғым. Кез келген ел тәуелсіздігін оның мемлекеттік рәміздерінен бөліп қарауға болмайды. Жас

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

мемлекеттің Астанасында және бүкіл Республика аумағында елдің елдігін танытатын, отаншылық пен патриоттық рухты оятатын, әр жүректе мақтаныш сезімін тудыратын нышандар өз дәрежесінде көрініс тауып отыр. Мемлекеттік рәміздердің зор тәрбиелік мәні, мағынасы бар. Оған мысал, Олимпиадада спортшыларымыз жеңіске жеткен кездегі еліміздің көк байрағының желбіреуі әнұранымыз шырқалды. Міне, осының бәрі Қазақстанның әрбір азаматы үшін зор мақтаныш, үлкен эмоция тудырады.

Төлеген Ұлбала

9 сынып, «Қоғам» орта мектеп
Отырар ауданы, Қоғам ауылы
Жетекшісі: Қазақбаева А.

Жырақта...

Ауыл өмірі. Ауыл таңы. Ауыл үні. Бұл қастерлі атаулар бір-бірімен біте қайнасқан ұғымдар. Ауыл өмірінің қоңырқай тіршілігін, ауыл адамдарының арман қиялын тек қана ауыл баласы жан жүрегімен ұғына алады, барша түйсігімен түсіне біледі.

Менің өлкем қашан да күн нұры азаймаған шуақты Оңтүстік, тарих қойнауынан үнсіз ғана сыр шертетін ұлы Отырар даласы. Ғылымның сан саласында өшпестей қолтаңбасын қалдырған, әлемнің екінші ұстазы атанған Әбу Насыр әл - Фарабиді, қазақтың қара күшін дүние жүзіне танытқан алып Қажымұқанды, құлағында күй, көмейінде саз ойнаған композитор Шәмші Қалдаяқовты, барша түркі елдерінің ақыны Мұхтар Шахановтарды туғызған топырақтан болу мен үшін үлкен бақыт. Құдды олардың дараланып, елінің елеулілері болғанында менің де бір еңбегім бардай кеудемде мақтаныш, келбетімде қуаныш тұрады. Мұндай асқақ сезімдердің көкірегімде ұялауы өз туған жеріммен мақтану болар.

Адам баласы түрлі себептермен жер шарын шарлап кетсе де түбінде өскен ортасын аңсап қайта оралатыны тарихтан айқын. Өйткені ол - туған жері! Қазақ халқының көп бөлігі ауылда тұрады ғой. Біздің халықта елінің тұтқасы болған талай марғасқалар ауылдан шығып отырған. Менің мекенім - Мыңшұңқыр ауылы. Қазір сол ауылымды сұмдық сағынып жүрмін. Өзі Мыңшұңқыр десе дегендей-ақ. Оның да өз артықшылықтары бар, қазіргідей қалаларға айналып бара жатқан поселкілердей қысылысу жоқ, ауыл іші кең, үйлер дөңде орналасады. Олай болса онда оның сайында шарбағы, жанында гектармен есептелетін әжептәуір егін алқабы және үй алдында үлкен бір қорасы бар. Біздің ауылда бас - аяғы сексен шақты үйлер бар. Олар бір - бірінен алыстау қоныс тепкен. Өзіміздің көзіміз үйренген, алайда сырттан біреу келе қалып, «көршіміз әне тұрған үй» деп сайдағы немесе қырдағы үйлерді

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

көрсете қойсаң, қылжаққа басып, «тиіп тұр екен» деп күледі. Көршілердің үй арасы алшақ болса да жандары жақын, қуанышы мен қайғысы ортақ.

Солайша, күні қашанда күлімдеп тұратын, сай мен биігі белестей боп қатарласа орнасқан, қыс болса аязына тоңып, қарына батып көрмеген, көктем келсе қызғалдағы қаптайтын Мыңшұңқырымнан қазір тым жырақтамын. Бірақ та былай қарап отырсам сағына қоятын, алып бара жатқан түгі жоқ. Мәселенки, көз алдыңызға елестетіңіз. Біз өзі географиялық жағымыздан Қызылқұмға сұғына орналасқанбыз. Сондықтан да мандыртып жасыл да жайқалып тұрмайды. Жазы деген аптап ыстық: кірсең де, шықсаң да терлеп - тепшіп өзінді қоярға жер таппай жүргенің сол. Ал көктемінде ауылдан шетке шыға қоюдың өзі бір мұң. Барар жеріңе қара «ботимен» жаңбырдан соңғы езілген батпақты кешіп «ахілеп - ухілеп» зорға жетесің. Күзінде аспан нөсерлете қалса әр жерден бәтіңкеңнің батпағын аз-маз тазалап, батпаққа кіріп кетпеуің үшін жерден жантақ іздеп жүргенің. Енді қалатыны сол өсімдік қана ғой. Қысы жөнінде әңгіме тіптен бөлек. Өзге жақта Жаңа жылды қалың ақ қармен тойлап жатса, қар дегенді емге таппай Жаңа жылды тақыр қара жердің үстінде қарсы алып, көкке отшашу атқаныңа мәзсің. Ал бір соқса бет қаратпай апталап алып құйындайтын, құрғақ та қатты Арыстан деп аталатын желін айтсаңызшы. Әр күн сайын гүлі құлағыңда шыңылдап, миыңды ашытады. Ал былайғы өмірде баяғы қоңырқай тіршілік. Істейтін де дым қалмайтындай егер мектеп болмаса. Әйтеуір, қызығарлық түгі жоқтығына көзім жетті.

Алайда бұлай ойлауым өзімді сағыныштан жұбатуға арналған арзан сылтаулар ғана екен. Тып-тыныш қана тірлік етіп отырған ауылда біреудің үйіне келін түсе қалса немесе қыз ұзатылса артынып-тартынып, қолыңдағы барын алып, құтты болсын айтысып жетіп барады. Қаншама уақыт ауыл іші азан да қазан шаттыққа тола қалады. Ал арыстандай ақыратын дауылын айтсақ ауыл тұрғындары оған үйренген. Тіпті, алдын ала болжап та қойып, қамын жасайды. Ол күндері барша отбасы мүшелері үйде болып, әр кеш сайын дастархан басында өзара рухани әңгімелері басталады. Әбден жерді құрғатып тастаған бұл желден соң, батпағын былшылдатып аспан нөсерлетсе шаң басылып, ауа тазарып, жер дүние шомылып алғандай күй кешеді. Бір ғаламаты жаңбыры да жылы. Салқын мезгілдерде өзге облыстарды сарышұнақ аяз аямай жатқанда, біз мұнда бас киімнің не екенін білмей өсіп келеміз.

Қазір көз алдыма мынадай сәт көрініс беріп отыр. Үй ішінде кешкі ас ішіліп, қазан-табақ жайғалып, әркім өз ісімен бола бастағанда тысқа шыға қалсаң шығыстан қарсы алдыңнан толықсыған әсем ай түседі. Жер дүние алакөлеңкеленіп, тап-таза, өзіне ғана тән ауыл иісі танауыңды қытықтайды. Жан - жағыңа көз салып, жұпар ауамен кеуденді кере тыныстайсың. Дархан далаңда өзінді еркін, кең сезінесің. Сонан соң айға қарама - қарсы отырғышқа

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

жайғасып, терең ойларға батасың. Дүниенің ана тұсы мен мына тұсын шарлап қайтасың. Арман мен қиялдың тәтті дүниесіне ене кетесің.

Әншейінде назар салмайтын туған жерімдегі алтынға айырбастағысыз сәттер жырақта жүргенде сезіліп жатады екен. Пәленше келіпті десе жүзі күндей нұрланып, сол мезетте - ақ үйіңе жетіп келіп, құшақ жая амандасып, әй - шайғаға қарамастан қонақ етуге ерте кететін мейірімді, ақкөңіл, адал еңбек пен адамгершілікті ту еткен ауыл халқын сағындым! Қызғылт сәулесін шашыратып ататын ауылымның ақ таңы мен күні бойы тіршілігімізге куә болып, бізді қимағандай мұңайып, қызарып бататын ауылымның ала кешін сағындым! Бір төмпешігіне шыға қалсаң қыр мен ойысы арасындағы ойдақ - сойдақ қара жолдарын сағындым! Ұлттық тәрбиені барлық қасиетімен бойыма сіңіріп, опалы ұл мен қыз болуға өз - өзінен талпындыратын туған ауылымды сағындым! Бүкіл Қазақстанды ауылым арқылы сүйемін. Ауылымның мерейін үстем ету үшін Қазақстаныма қызмет ететінім анық. Өйткені мен - ауылдың перзентімін!

Төлен Анар

9 сынып, "Қоссейіт" ЖОМ
Шардара ауданы

Мен - қазақпын, қазақпын деп мақтанамын

Иә, мен - қазақпын! Ежелден еркіндік аңсаған ер қазақтың ұрпағымын. Ата-бабаларымыздың асыл арманы еңселі ел болу еді. Елім деп еңіреп, "Егемен болмай ел болмас, етекпен кесіп жең болмас" деп жырлап өткен ата-бабаларымыздың арқасында мың өліп, мың тірілген қазақ халқы талас - тартыспен жүріп, тәуелсіздікке ұмтылумен келді.

Тәубә! Бұған да жеттік!

Біздің тәуелсіз Қазақстан Республикасының дамуындағы барлық жетістіктеріміз, ерекше өрлеуіміз, өркендеуіміз, дүниежүзілік дамыған озық мемлекеттерімен тереземіз тең, дәулетті елдермен бірдей қарым-қатынас жасауымыздың бастауы - біздің мемлекетіміздің тәуелсіздігінде. Тәуелсіздік халқымыздың талай ғасырлардан бері ата-бабаларымыздың арманы болғаны - тарихи шындық. Сондықтан да бұл тарихи шындықты кеудесінде қазақ деп соққан жаны бар, әрбір азамат жүрегімен сезінуі керек. Әлемнің көптеген озық елдерінің басшылары бұл шындықты мойындап, қазақ елін құрметтейтінін көріп отырмыз. Мақтанышпен де айта аламыз.

Еліміздің тәуелсіздігінің болашағы үшін, өсіп өркендеуі, нығаюы үшін ең бірінші - ұлттың бірлігі керек. Бірліктің арқасында елімізде қаншама ғажап өзгерістер, жаңарулар болуда.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Елді бірлікке бастап, өзінің еңбегімен, көрегендігімен ұйымдастыра білген Елбасының орны ерекше. Елбасымыз қазақ елінің жаңа кезеңін ұлтымыздың өркендеп, өркениетке ұмтылуын керемет ұйымдастыра білді. Тәуелсіздікті сақтап қалу - тәуелсіздікке жетуден де күрделі екендігін өз сөзінде айтып өткендей, сан түрлі толқындардың жетегіне ілеспей, ерекше дараланып, алға оза шыққан бүгінгі қазақ елін тіл көзден сақтасын дегім келеді.

Дана халқымыз: "Бір басшыға - мың қосшы" - деп бекер айтпаса керек. Елбасыны сайлап алып, соңына ерер халқы болмаса, "жалғыздың үні шықпастың" күйін кешпесіне кім кепіл?! Ертеде бір ойшыл: "Саясаткер - сайлау мен сайлау арасында ғана көрінетін белсенді. Ал шын мемлекет қайраткерінің тағдыры халқының тағдырымен байланысты", - деген екен. Қандай да басшының сөзі, іс-әрекеті және сол әрекеттің нәтижесі ел көңілінен, жалпы жұрттың ойынан шығып отырса ғана халықтың сеніміне ие болады. Біздің Елбасы - сондай ел сенімін арқалаған азамат. Сондықтан да оның соңынан ерген халқы бар, "Нұр Отан" партиясы бар. Біздің еліміз - көппартиялы ел. Отанымыз нұрлы, жарқын болсын деген мақсатта "Нұр Отан" халықтық - демократиялық партиясы құрылды. "Нұр Отан" партиясының мақсаты - егемен еліміздің қарқынды дамуы үшін қызмет ету. Партияның төрағасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев - жеке тұлға деп айта аламын. Ол "сегіз қырлы, бір сырлы" ерекше жаратылған жан. Ол - сөз бастаған шешен, ел бастаған көсем кісі. Елбасының "жұмылсақ - жұдырықпыз, жұмылмасақ - құрыдық біз" деген сөзі нағыз шешеннің сөзі емес пе?!

Нұрсұлтан Әбішұлы жыл сайын халқына жолдау арнайды. Әр жолдауында еліміздің ілгері дамуы үшін жөн сілтеп, бағыт-бағдар беріп отырады. Өткен жылдағы жолдауында "Қазақстан - 2050" стратегиясын жария етті. Стратегияның мақсаты - Қазақстанның әлемдегі ірі 30 мемлекеттің қатарына қосылу.

Біз бұған жетеміз! Биылғы жолдауында "Мәңгілік ел" жобасын беріп отыр. Еліміздің болашағы - жастарға сенім артып "бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ" арқылы бәсекеге қабілетті болуға талпынып, алдағы асулардан өтуге даяр болуымыз керек. Біз Мәңгілік елде өмір сүруге тиіспіз. Қазақ елі- Мәңгілік ел болуға әбден лайықты ел. Өзінің тарихы да "мың өліп, мың тірілген" қазақ елі енді ешкімге тізе бүкпейтін, еңкейгенде еңкейетін, шалқайғанда шалқаятын азат ел болды.

Елбасымыздың "Мәңгілік ел" идеясын біз де қолдаймыз. Еліміздің болашағы-жастардың қолында деп біздердің, жастардың мүдделерімізді қорғап, терең білім, сапалы тәрбие, болашақта өмірден өз орындарымызды табу үшін қамқорлық танытып келеді. Ата-бабаларымыз: "Арғы атам ер түрік,

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Біз Қазақ еліміз!"- деп ұрандаған болса, енді біз өз тізгініміз өз қолымызда болғанда неге мемлекетімізді Қазақ елі деп атамауымыз керек. Мен бұл идеяны қолдаймын және ел болашағы болып табылатын барша жастарды Елбасы бастамасын қолдауға шақырамын. Өйткені Мен - қазақпын!

Тұңғышбаева Гүлбану

11 сынып, Жаушықұм лицейі
Шардара ауданы

Еңселі елімнің ертеңі

Қазақ... Бұл сөздің түп қазығын қазбаласақ сонау YII-YIII ғасырларға барып тіреледі. Сол заманда да еркіндікке жаны құмар халық. Ежелден есімі ел аузына еш кетпеген халық. Жаны жамандыққа қас, жақсылыққа бір табан жақын халық. Көңілін тапсаң, сол қазақтан жақсы халық жоқ ғаламда, мейірлене мейманын күтіп құрақ ұшады, ал сатқындықтың суынан дәм татар болса оңдырмай өзіңе әділдікпен дәріс беріп қасына жоламастай етеді. Қымызы мен қымыранын сапырған, қылышымен жауын қайырған бір өр халық. Жусанды даланы жайлаған қазақтың көрмегені жоқ, сірә. Сонау қалмақтың қорлығын бір көрсе, бертін келе социализмнің сырығына ұшырап соғыстыда көрді. Бас болып көтерілді де су сепкендей қан толқын болып жеңілді. Азапты да, қанауды да, аштықты да басынан кешті.

Тарқата айтқанда, кешпеген суы, көрмеген қиындығы-қалмаған ды. Табаннан таусылып талай біртуар тұлғалар репрессия шынжырына байланып, қыршынынан қыйылды. Осынша зұлматты басынан кешкен, қиындықты қасқайып қарсы алған халық, бүгінде бірлігі жарасқан білдей бір мемлекет. Басына қара бұлыт үйіріліп тұрса да, бірлігімен шуақты күнге жеткен - Қазақстан. Сан сынақтан өтіп ақыр аяғында тәуелсіз күнге жеттік, дамыған елу елдің қатарына іліктік. Бұйыртса, дамушы әлемнің отыз ел қатарына ілігетін ниетіміз бар. Көш басшымыздың сындарлы саясатының арқасында күннен күнге гүлденіп, көркейіп келеміз. Бұл сөзімнің бірден-бір дәлелі 11 жылда жауһардай жарқырап көздің жалын алушы - Астана.

Астана- бас қала. Еуразияның маңдайына біткен шолпан жұлдызы. Елімнің шеберлері шындалып, шеберліктерін ұштап астанамыздың сәніне әр беруде, жаңа нысандар көбейуде. Дей тұрғанмен де, астана ғана емес, белді қалаларымыз: Алматы, Ақтөбе, Қызылорда сынды алып шаһарлар да күн санап жаңа нысандармен толықтырылуда.

Ендігі сөз кең байтақ даласының бір бұрышында жатқан қайсар бір халық жайлы. Ауыл өмірі...Туған жерім...Көк теңіз қоршаған, жусан иіс аңқыған жайлаулы мекен. Табиғаты ғажап өлке. Сан түрлі құстардың

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

сайрағаны, әлемдік аркестір сынды естіген сайын құлағыңның құрышын қандырады. Күлімдеп атқан әр таңы қуат пен күш әкелгендей. Ауылымның қауырт тірлігі таң атпай қаумалана басталады. Шуылдаған мал қыр қуалап жұмысына асыққан жолаушыдай саябырылмай жан-жаққа тарасады.

Ауылымыздың адамдары бірлігі жарасқан берекелі де мерекелі халық. Ауыл белсенді азаматтары еңбегінің арқасында жаңа мектеп нысанына қол жеткіздік. Жаңа мектебімізде оқимын деген баланың талап тілегі жерде қалмайды. Ұстамды ұстаздар білікті мамандар жол басшымыз секілді алдымыздан шыққан сынақтан сүрінбей өтуіміз үшін алдына жан салмай бар білгенін бізге үйретуде, толасыз еңбек етуде. Ендігі бізге қойылған бірден бір талап жақсы мамандық иесі болып шығу. Еліміздің даму жолына азғантай болса да сүбелі үлесімізді қосу. Топ жарып, тарих сахнасында із қалдыру. Ел басымыз айтқандай қызы қылықты, ұлы ұлықты елімізді жарқын болашаққа жетелер, ұлт азамат-азаматшалары болуымыз шарт. Білім гранттарын жеңіп алып, қазақ халқының атын әлем сахнасына көтеру, жанжақты ізденістер жүргізіп, елінің елеулі, халқының қалаулы азаматы деген атаққа ие болу. Білім гранты демекші, өзге елдерде білім жолына, жастар жолына мұншама көп көңіл бөлінбеген бүгінде. Алайда ел басымыз ауылдан келген жас студент үй іздеп сабылмасын деп жылы орын жатақхана, жұмыс арқаламай тек оқумен шұғылдансын деп шәкіртақы бөлдірген бюджеттен. Осынау жеңілдіктер заманында оқымай жүру әрбір жасқа сын болмайма екен? Сондықтан біз, жастардың, алдымызға қойған мақсатымыз біреу-ақ. - Оқу, оқу және оқу.

Тұрлыбек Әсел

9 сынып, «Қоғам» ЖОМ

Отырар ауданы, Қоғам ауылы

Менің ауылым

Туған жер-адам өмірінде киелі орын алады. Нақты осы жер оны елімен, өткенімен және болашақпен байланыстырады. Міне, сондықтан да тіпті балалық шақтан бастап-ақ адамда отанға деген махаббат сезім оянады. Міне, менің де туған жерім бар, ол-Отырар. Мен негізі қатты қуанам. Осындай өлкенің топырағынан жаралғаным. Жалғыз мен емес Отырар топырағынан жаралған барлық адам қуанатын сезінентін сияқты. Негізі Отырар ауданының ішіндегі кішігірім ауылда Қоғам ауылында дүниеге келдім. Біздің қоғамымызда қалыптасқан бір түсінік бар ол басқа бір ортаға барған кезде «Қайдансың?» деген сұраққа ауыл десең, адамда бір

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

менсінбеушілік, төмендету сияқты көрсен, ұялатын қасиеттер сол заматта пайда болады. Ал, мен керісінше ауылда туғанымға әрқашан мақтанамын. Мақтанғанда кеудемді кере тұрып мақтанамын. Себебі, тарихқа толы киелі Отырарда дүниеге келгенім. Отырарды қазақ халқының «тарихы»

Деп айтар едім... Сонау орта ғасырдан әлі күнге дейін «тарих» болып жазылып келе жатыр және солай болып қала береді. Туған жерімнің артықшылығы онда талай даралар мен дарабоздар дүние есігін ашқан. Қазақ вальсінің королі-Шәмші, Шығыстың ғұлама ғалымы-Әбу Насыр әл-Фараби, ақын, жазушы-Мұхтар Шаханов, айтыскер ақын апамыз-Әселхан Қалыбекова сынды талай дүлділдер өмірге келген. Бұл тек ауылымның бір ерекшелігі екіншісі орта ғасырдың үздік сәулет ескерткіштері, Қожа Ахмет Ясауидің ұстазы, сопы «Арыстанбаба» кесенесі бар. Ол туралы айтпаса да түсінікті шығар... Менің Отаным кішкентай болса да мен үшін аса қымбат жер. Дәл осы жерде менің көңілді де, уайымсыз балалық шағым өтті. Ауылым кішене ғана болса да, Қазақстан таниды десем қателеспейтін шығармын. Қай мақтанышымды жазамын, бәрін тізіп отырсам елді жалықтыратын шығармын деген ой келді.

«Отырар» деген жас жүрегімнен шыққан асыл сөзді мақтанышпен, асқақтықпен айта алам. Ауыл деген ойпырмай-ай еске түссе, көзден жас шығып, бетіңнен күлкі кетпес... Кейде басқа жерлерге белгілі себептермен бара қалсаң, аяғың сол жаққа барғанымен ойыңның бәрі ауылыңда. Біраз куннен соң ауылға барамға басасың. Бұл не? Бұл әрине ауылға деген махаббатыңның қайда жүрсеңде үзілмейді дегені! Басқа жерді қайдам бір нәрсені анық білемін ол туған жерімді мәңгілікке сүйіп өтемін және сол үшін қызмет етемін. Басқа айтарым әр адам өзі туып өскен өңірге пайдасын тигізу керек. Бала өскен сайын оның ортасы, түсінігі де кеңейе береді. Әуелі туған жерің, өсе келе Отаның-Қазақстан үшін тер төгу керек.

Ғасырлардың куәсің, ақындардың жыр, әнісің-Отырар!

Усарова Мадина

7 сынып, №77 орта мектебі

Сайрам ауданы

Жетекшісі: Наркулова Шахида

Қазақ елінде туғанымға мақтанамын

Өзбек болып туғанымға мен ешқашан өкініп көрмеппін, басқада болмыстарға көп екіленіп, өкініп көрген болсамда өзбек болып туғанымға өкінбеппін- сірә. Қалай ғана Аллаһ Тағаламыз осынау ұлаңғайыр

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

ұлылық, дарабоз даналық, маңғаз мерей, пайымды парасат, қонақжайлылық силапты Өзбегіма. Менің ойымша әрбір өзбек «Менің ұлтым - өзбек, тілім – өзбек тілі» деген ойды оншалықты мән бере ұғына бермегенімен, «су түбінде жатқан тас, жел толқытса шығады» демекші, бәрібір нағыз намыстанғанда қазіргі кейбір мәселе айналасындағы келеңсіздіктер түп-тамырымен жойылары анық. Тегі осынау ұлаңғайыр даланы жайлап жатқан халықтың санасы, парасаты, ой-өрісі даласындай кең, көркем, кемеңгер келбетті екенін әрбір өзбек іштей сезеді, мен оған сенем. Қашанда менің халқым өнер-білімге шөлдеген, сусаған-ғой? оның түбінде дегеніне жетіп, өнер-білім, мәдениеттің биік шыңына шықпайды деп айта алмассың. Тәуелсіздіктің таңына тізерлеп қол жеткізген қазақ халқы өзбек халқы мен бірге осы күндері аяғына тік тұрып, мәңгі тізе бүкпейтін дәрежеге жетіп отырғанына бар әлем куә. Аллаһқа шүкір, кім қалай айтса да, солай!

Отан... Атамекен... Атажұрт... Тарих... Бұл қай құлаққа да асқақ естілер асыл ұғымдар. Адам өмірге келіп, ес жиып, етек жия бастаған сәттен өз Отанының тарихына ден қоя бастайды...

Адам адам болып жаралғаннан бері ұлан-асыр даму көшінің өн бойында жер үшін, ел үшін сан қилы дүрбелендер көп болған. Әдетте, осындай дүрбелендерден, яғни үлкен аумақтарды қамтыған қанқұйлы соғыстардан соң ғана, әлем картасы аталатын ала қағаз бетіне түзетулер түсетін. Ал жиырмасыншы ғасырдың соңында әлем келбеті ешқандай дүрбелендерсіз-ақ өзгеріп шыға келді. Оған жер жаһанның алтыдан бір бөлігіне иелік етіп, қаһарымен алыс-жақын жұрттардың бәрін ықтырып келген алып империяның ың-шыңсыз ыдырай бастауы себеп болды. Ыдыраған империяның орнына он бес тәуелсіз мемлекет өсіп шықты. Солардың бірі Орталық Еуразия алабындағы ғажайып әрі қайталанбас тарихы бар – Қазақстан Республикасы еді.

Қазақстан - қазақ халқының ата-баба мекені, ежелгі қонысы сонымен бірге өзбек халқыда осы мемлекетті өз отаны деп біледі. Бұл жерде біздің де ата-бабамыз туды, тұрды, өмір сүрді, оның топырағында ата-бабамыздың кіндігі кесілген кең жазира жері. Бұл жерді мекен еткен көшпелілер мен отырықшылардың бір-бірімен шендескен әлемі ғасырлар қойнауында талай-талай ұлыстар мен ұлағаттарды дүниеге әкеліп, мәдениеті мен діні жаңғыра түлеп, әйгілі күре жолдардың үстінде саудасы қызып, Шығыс пен Батыс арасы тұтастанып жататын болған. Біздің еліміздің жерінен Жерорта теңізінен Қытайға дейін Еуразияны көктей өтіп жатқан «Ұлы Жібек жолының» керуендері тоғысқан кіндік Азияны басып өтетін Қазақстандық телімі болған.

Қазақстанның табиғаты таңғажайып: мұнда аспанмен тілдескен мұзарт шыңдарды, тұңғиығы тұнжыраған жұмбақ көлдерді, ақ жал толқындары асау арғымақтардай көкке шапшыған шалқар теңізді, күні от шашқан шөлейтті,

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

арналы өзен, ну орманды көруге болады. Қазақстан картасы – қазына картасы қазір. Даласы дархан, топырағы қасиетті, қойнауы қазыналы. Қазынаның барлығы да қазақ жерінің топырағында тұнып жатқанын екінің бірі айтпай- ақ біледі.

Дегенмен, жер бедерінде, негізінен, жазық далалы, шөлді және шөлейт аймақтар басым. Олардың арасында Сарыарқа мен Үстірт, Тұран ойпаты мен Батыс Сібір ойпаты, Мойынқұм мен Бетпақдала ұлы өңірлері бар. Таулы аймақтар республиканың оннан бір бөлігін алып жатыр. Оларға Алтай, Жоңғар Алатауы және Тянь-Шань тау жоталары кіреді. Ірі өзендер: Ертіс, Есіл, Жайық, Іле, Сырдария, Тобыл.

Қазақстан Республикасы Еуразия құрлығының түкпірінде орналасқан. Қазақстан батыста, солтүстік-батыста және солтүстікте Ресеймен, оңтүстікте, оңтүстік-батыста Орта Азия республикалары Түрікменстан, Өзбекстан және Қырғызстанмен, оңтүстік-шығыста және шығыста Қытай Халық Республикасымен шектеседі. Қазақстан шекарасының жалпы ұзындығы – 13034км. Қазақстан аумағының көлемі – 2 млн. 714,9 мың шаршы км. Оған Батыс Еуропаның Франция, Португалия, Испания, Италия, Греция, Норвегия және Финляндия мемлекеттері түгел сыйып кетер еді. Міне, қазақ даласы – кең байтақ! Қазақстан жер көлемі жөнінен Ресей, Қытай, АҚШ, Австралия мен Үндістаннан кейін алтыншы орын алады. Сондығынан ғой, күмбір – күмбір көне күй мен толғауы тоқсан жырларымызда – «Ұшса құстың қанаты талады, шапқан аттың тұяғы тозады, Атырауы – айшылық, Қаратауы – күншілік,» - деп толғаған.

«Отан – оттан ыстық», «Ер ел үшін туады, ел үшін өледі» - деп түйген халықтың қаһарманы Бауыржан батыр: «Отаның үшін отқа түс күймейсің», - дейді. Қазақ елінің есімі аңызға айналып, дастандарға арқау болған батыр ұл – қыздары толып жатыр. Олар – атамекенін, туған елін жан аямай қорғап, ата-бабаларының ерлік дәстүрін сақтау арқылы өздерінің өшпес даңқын шығарғандар.

Біздің халқымыздың атамекенді ардақтау сезімі өте терең, олар үшін туған жерді қасиет тұту – қанға сіңген мінез, ежелгі дәстүр. Бұл таным біздің жанымызға ана сүтімен тараған, ана сүтімен дарыған.

Қазақ батыр халық, ержүрек халық, намысшыл халық. Ел басына қиын – қыстау күн туғанда ерлері намыс отын жағып, туған топырағын қасық қаны қалғанша қорғағанына өткен тарих куә, кешегі сұрапыл заман куә. XX ғасырдың сүргінін бастан кешіп, жаңа мыңжылдықтың табалдырығын жаңғырған қалпында аттаған Қазақстан өзінің барша төлтума болмысын, жарқын да бай мәдениетін, ғасырлар қойнауында қалыптасқан салт-дәстүрін, қызық та қилы-қилы тарихын әлем халықтарының алдына жайып салып, құлдығы мен зорлығы жоқ жаңа өмірді жаңғырту үшін, еңбек пен мәдениетті

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

жарастыру үшін, сұлулық пен парасаттың салтанат құруы үшін, жаппай келісімі жарасқан прогрессивті адамзатпен бір сапта болу үшін жаңаша өмірге кадам басты.

Байтақ ел, күн сәулетті Қазақстан бүгінде дамудың даңғыл жолына түсті. Өлшеусіз табиғат байлығымен ғана емес, ең алдымен сан түрлі ұлттардан құралған халқының ауызбірлігімен аты шықты. Бүгінгі Қазақстан - өзі орналасқан аймақтың ғана емес, бүкіләлемдік проблемаларды талқылауда және шешуде ықпалды рөл атқаратын ел. Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың пікіріне әлем саясаткерлері ықылас қоятын болды.

Егемендік алған жылдар ішінде өзіне тән барлық институттары бар, әлемдік қауымдастықтың ықпалды мүшесі болып табылатын мемлекет құрылды, оның қауіпсіздігі мен тәуелсіздігі қамтамасыз етілді. Конституциялық жолмен мемлекеттік және саяси билік құрылымдарын жаңарту негізінде елдің демократиялық жолмен дамуының берік іргетасы қаланды. Елдің ішкі экономикалық жүйесі түбірімен өзгеріп, дамыған өркениетті елдердің ешқайсысынан кем түспейтін нарықтық қатынастар мен институттар құрылды. Соның негізінде Қазақстан дүниежүзілік экономикада өз орны бар елге айналды.

20 жыл ішінде қазақ халқының ұлттық санасы жаңғырып, өзін - өзі тану, өзінің бай ежелден қалыптасқан тарихы мен ұлттық дәстүрлерін құрметтеу, ұлы тұлғаларын бүкіл дүниеге таныту, бай рухани қазынасын әлемдік өркениетпен ұластыру бағытында қыруар шаруалар атқарылды.

Ең бастысы, қазақ халқымен бірге әр түрлі этностардың да отаны болып табылатын біздің еліміз бүкіл әлемге қоғамдағы татулық пен ынтымақтастықты сақтаудың, әр түрлі ұлттық мәдениеттер мен діндердің үйлесімді дамуына қамқорлық жасаудың жарқын үлгісін көрсетіп берді.

Бүгінде Қазақстанның негізгі ұлтын қазақ халқы құрайды. Одан кейін славян халықтарының өкілдері орыс және украин халықтары. Сонымен қатар ең елеулі этносты құрайтындар өзбек, немістер және татар халықтары. Осы біздің елдегі халықтар басын біріктіріп, олардың ұлттық тегіне қарамастан, теңдігін бекітетін құжат бар. Ол еліміздің Ата Заңы, Конституциямыз.

Қаншама рет туы тігіліп, қаншама рет туы қайта қисайған, қаншама мемлекеттің құрамында болып, қаншама рет мемлекетсіз қалған әрі көне, әрі жас қазақ халқы қайтадан әлемдік дүбірге қосылып, әлем елдерімен иық тіресуде.

Халқымның «Әке көрген оқ жонар, шеше көрген тон пішер» деген даналық пікірін ойлап қарасақ, ата-бабаларымыздың асқар таудай ақылында, өз өмір тәжірибесінен өткен өнегелі істері – елін, жерін қорғау, бірлікте, ынтымақта өмір сүріп, еліне елеулі, халқына қалаулы болу сияқты жақсы қасиетті ұрпақтан- ұрпаққа дарыса деген асыл арманы екен.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Қазақстандық жастардың тілек, армандары бір. Ол – өз елінің ертеңіне, оның гүлденіп, кемелденуіне үлес қосу. Елбасының да ел ертеңі жастарға деген сенімі нық. Олардың пейілінен ортақ Отанымыз – Қазақстанға деген сүйіспеншілік, махаббат сезімі есіп тұрды. Мен де қазақстандық өзбек екенімнен мақтанамын.

Хабибуллаев Заманбек

10 сынып, №6 мектеп-гимназиясы
Мақтарал ауданы, Жетісай қаласы
Жетекшісі: Молдабекова Ж.

Қазақстан - алтын бесігім

Жер шарындағы кез-келген адамның Отаны, туған жері болады. Туған елге деген, жерге деген ыстық махаббат әр адам жүрегін тербейді, жүрегінде өмір бойы сақталады. Сонау ғасырлар қойнауының қатпар-қатпар белесінен байқасақ, ежелден- ақ ру тайпаларымыздың өз жерін еш жауға бастырмай, ұлын құл, қызын күң еткізбеудегі батырлық ержүректігін, жауына қатал, досына адал, шыбын жанын шүберекке түйіп, садақ ұстап қол күшіне сеніп, найзаның ұшына үкі таққан ұлдар мен қыздарының жауынгерлік үлгісі бізге аманат болып жеткен.

Қазақта жер қалмады патша алмаған,
Елін, жерін, малын тегіс жалмаған
«Қойға тиген қасқырдай» боп қазақтың,
Отаршылдық қыр соңынан қалмаған...

Қара құйындай қайта-қайта соғып, халқымның ұйқы-тұйқысын шығарған жоңғар шапқыншылығы, Сыр бойының сұлу сымбатын ойрандап, баса-көктеп кірген Қоқан бектері, Цин империясының ызғарлы лебі де қазақ жеріне жеткен еді... Кім қызықпады байтақ та бай далама !?

Халық басына осындай қиын-қыстау заман зары туған шақта, қазақ қауымының бас көтерген батыр да ержүрек перзенттері елдің елдігін, ердің ерлігін сақтап қалар кезеңге тірелгенде қол бастаған Қаракерей Қабанбай, Қанжығалы Бөгенбай, Шапырашты Наурызбай т.б батыр ерлерінің жау жолатпас қасиетін басқарған хан Абылай сияқты данагөй бабаларым болды.

Абылай сегіз қырлы тарлан еді,
Халқымның асқар таудай арманы еді,-

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

деген өлең жолдары Абылай ханның әділ де, ержүрек хан болғанын көрсетпей ме?

Қазақ халқы өзінің ұлттық бостандығы мен егемендігі үшін 260-тан астам ұлт- азаттық қозғалысқа, көтеріліске шыққан, соның соңғысы-1986 жылғы Алматыдағы желтоқсан көтерілісі. Сол көтерілістің арқасында қазақ елі үш жүз жыл бойы аңсаған тәуелсіздікке кол жеткізді !

Тәуелсіздік ! Қандай рухты, жүрекке қандай жылы, жаныңа қандай жайы ұғым. Жаста түсінен, жүрсе есінен кетпеген ата-бабалардың арманы – сол бір ғажайып тәуелсіздік емес пе ?!

Халықта мақал бар: «Өскен ел тарихын таспен жазады, өшкен ел тарихын жаспен жазады». Қазақ халқы ғасырлар бойы тарихын таспен жазып келді. Оған дәлел, «Орхон-Енисей», «Күлтегін» жазбалары.

Қазақ ұлтының тағдырына әсер етіп, үлкен үлес қосқан Жұмабай Тәшенов болды. Жұмабай Тәшенов қарсылығы қазақ ақын-жазушыларын қанаттандырып, шабыт берді. Өмірге Жүмекен Нәжімеденов пен Шәмші Қалдаяқовтың әні «Менің Қазақстаным», Жұбан Молдағалиевтің «Мен қазақпын» поэмасы, Ілияс Есенберлин мен Әбіш Кекілбаевтың романдары, басқа да шығармалар - ұлттық патриотизм идеясын ел санасына сіңірді. Ендігі жерде өзіміздің халықтық құндылығымыздың сақтап, сол өшпес құндылықтарды одан әрі дамытуға барлық күш-жігерімізді салуымыз қажет. «Үш жүз жыл бойы бодандық бұғауында тұншыққан қазақ халқының қайтадан ұлттық идеяны ту етіп егемен елін, дербес мемлекетін орнатып, айналасы жиырма жылдың ішінде төрткүл дүниеге танылуына жеткізген қандай ұлы күші еді ?» - деп таңқалатындар болса, сол ұлы күш - осы ғасырлар бойы халқымыздың көкірегінен өшпеден ұлттық намыс пен азаттық рухы еді.

Жаңа дәуір 1991 жылдың желтоқсанынан басталды. Елбасымыз Тәуелсіздіктің сын сағаттарында мойымай көтеретін қажырлы қайраткер, дана саясаткер ретінде елімізді сеніммен алға бастады. Қазақтың маңдайына біткен ұлы достықтың, бірліктің, бауырмалдықтың көк туын берік ұстап, тасқа тұяғын қашаған тұлпар мінген батырларша, халқына тыныштық пен жігер беріп, шыдамдылық пен төзімділіктің шегіне жеткізіп тәрбиелеп отыр. Менің Қазақстаным! Бұл сөзді жай ғана айта салу қиын. Тіпті мүмкін емес десе де болады. Оны айтқанда бойынды ерекше сезім билеп, санаңда әлдебір жарқын сәуле жалт еткендей әсерге бөленесің.

Менің Қазақстаным! «Бұл - жігеріңді жанып, жүрегіңді баурайтын аса әсерлі сөз. Оны ауызға алғанда кіндік қаның тамған киелі жермен, оның өткенімен, бүгінімен және ертеңімен байланыстылығын, табиғи біртұтастығын еске түсіреді. Оны айтқанда арқанды Алатауға тіреп тұрғандай тәкаппар да сенімді, алдында Сарыарқаның сары жазирасындай еркін, ару

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Ақжайықтың суымен тазарғандай тұнық та сергек сезінесің. Менің туған жер жайлы толғанысымды Елбасымыздың мынау ойларымен сабақтай кетсем артық болмас деймін. Тәуелсіздің қайта оралғаны біздің ата-бабаларымыздың сан ғасырлық азаттық күресінің заңды өтеуі, жаратқан иесінің жасаған әділдігі. Мұндай жер болмаса, мұндай ел де болмас еді.

Менің Қазақстаным! Оны тыңдағанда құлағыңа киелі көк бөрінің тау мен тасты күңірткен сарынын, сағым қуып, самал желмен жарысқан сәйгүлік тұлпардың тұяғының дүбірін, қыран құстың қанатының ғаламат суылын естігендей боласың. Қарлы шыңнан қияға көз салған қанатты барыстың тоятын таппай тоқталмас тегеурінді қимылы көз алдыңа келеді.

Менің Қазақстаным! Бұл – қазақ деген көнбіс те қайсар халықтың жүрек сөзі. Біздің байтақ Қазақстанның Жер шоқтығы атанған сұлу Көкшетау жерін, сал-серілердің ұрпағы, қадірменді елін әнге, жырға қоспаған да ақын жоқ-ау, сірә!

Атыраудан Алтайға дейінгі барлық қазақ өлкесі – менің алтын бесігім. Менің ойымша, туған жер дегеніміз дүние есігін ашқан ауыл немесе қала ғана болмауы тиіс. Барша қазақ жері құмы мен тасына дейін менің Отанымның алтын бесігі.

Әрине, осы 20 жылдың ішінде егеменді еліміз өз дамуында ұлт көшбасшысы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың ересен күш-жігері, кемел ақыл, кемеңгер саясатымен бір ғасырға бергісіз жолды еңсеріп үлгерді. Бұл жол теп-тегіс тақтайдай болған жоқ. Кешегі КСРО-дай алып державаның күйреп құлағаны, оның құрамындағы барлық елдердің есін тандырып түскенін ешкім жоққа шығара алмайды. Міне, осы бір, әсіресе әлеуметтік-экономикалық тұрғыда қисапсыз қиындық туғызған тұста тәуелсіздігін енді ғана жариялаған Қазақстанның тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев «тәуекел түбі – желқайық» дегендей, елдің бар құрылымын нарықтық қатынастарға бұрды. Бұл бағыт бұрынғы өмір формациясына, яғни социализм қағидасына қарама-қайшы болғанымен, дәл осы кезеңде тоқыраудан шығу үшін бұдан басқа жол да болмаған еді. Бүгінде әлем саясаткерлері еліміздің бұл даму жолын «Қазақстандық жол» деп әспеттейді.

Шынында, қандай қиындық, қандай кемшілік болса да, осы бағыт өркендеуге жол ашты. Ел жаңаша күнкөріске икемделді және жаңа заманның тірлігін игеріп әкетті. Нәтижесі – Қазақстан бүгінде әлемдік қоғамдастық үшін экономикалық-инвестициялық тұрғыда қолайлы да тұрақты серіктестікке айналды. Сондай-ақ Қазақстан бейбітшілік елшісі ретінде танылған мемлекетке де айналып отыр. Өз еркімізбен ядролық қарусыз ел атанғанымыз бұл бүкіл әлемдік өркениетіне ерекше әсер еткені айқын. Әлемдік дін және конфессиялар басшыларының дәстүрлі съезін өткізу, Қазақстан халқы Ассамблеясы институтының құрылуы Қазақстанды нағыз бейбітшіл ел екенін

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

тағы бір қырынан танытып отырғаны даусыз. Мұның бәрі Қазақстанның өз ішіндегі қоғамдық тірліктің үлгісінен туындап жатқаны белгілі. Бұл – елдегі 140 этностың бір шаңырақ астында тату-тәтті өмір сүруінің шынайы белгісі болып табылады. Тәуелсіз Қазақстанның ең жарқын асуы мемлекеттің Елордасын ауыстыру жобасы болғаны сөзсіз.

Бұл, енді нағыз ғасыр жаңалығы, Қазақстанның саяси-экономикалық тұрғыдағы ең батыл әрі тәуекелді шешімі болды. Елбасының өзі бас сәулетші болып Есілдің ен бойында жаңа ел орда орнығып, Сарыарқаның төсінде Астана бой көтерді. Бүгінде тәуелсіздігімізге тірек болған Астанамыз күн санап сәулеті де, дәулеті де өркендеп келеді. Қазіргі таңда тәуелсіз Қазақстан әлемдік саясаттың да салмақты серкесіне айналып үлгерді. Бұл ретте біз бірінші кезекте Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың табиғи талантына сүйсінуіміз керек. Қандай форумда, қандай саяси шешім қабылдауда болмасын Елбасымыз көрегендік, салқынқандылық, табандылық, шешендік, меймандостық қасиеттерімен қай ортаны болса да өзіне ұйыта алумен оқ бойы алда жүр. Осындай Қазақстан мен оның басшысына берілген әлемдік форматтағы бағалаудың бағамын біз Еуропаның Қауіпсіздігі мен Ынтымақтастығы Ұйымына, яғни ОБСЕ-ге Төраға болған кезеңде, сондай-ақ ОБСЕ-нің Астана Саммитін өткізу барысында танып білдік. Ойлап қараңыз, 56 мемлекеттің басшылары мен ірі халықаралық ұйымдар өкілдерінің жетекшілерін бір арнаға тоғыстырып, бүкіләлемдік мүддені талдап, талқылаған Астана Саммиті, шын мәнінде, бүкіл Қазақстанның жұлдызды сағаты болғаны анық. Міне, осының барлығы да Елбасының кемел ақыл-парасатының арқасы екенін мойындауымыз керек. Биылғы жылдың өзі-ақ ел тарихындағы айшықты оқиғаларға толы болып отыр. Ең біріншіден, Қазақстан Республикасы тәуелсіздігіне 20 жыл толады.

Біз үшін, бұл – тұғырлы белес! Екіншіден, тұңғыш рет қазақ елінде Азияданың қысқы олимпиадалық ойындарын сән-салтанат, үлкен жеңістермен өткіздік. Біз үшін, бұл – байрақты жарыс! Үшіншіден, биыл тәуелсіз Қазақстан әлемнің 57 мемлекеті мүше саналатын Ислам Конференциясы Ұйымына төрағалық етіп, бүкіл әлемдік маңызы зор осы саяси форумды абыройлы өткізді. Біз үшін, бұл – мерейлі мәртебе! Жалпы, мұндай тәуелсіз қазақ елінің, Қазақстан халқының 20 жылдық өміріндегі мәртебелі биіктер Ұлт көшбасшысының баға жетпес жанқиярлық еңбегінің арқасында қол жеткен керемет жетістіктер болып саналады. Сонымен Қазақстан тәуелсіз ел атанып, дербес мемлекет құрғанына 20 жыл болды.

Қорыта айтқанда, тәуелсіздік жолы – қасиетті жол. Оған шығар алдында адам баласы арын да, жанын да тазарту керек, рухани сілкініс керек. Қасиет тұтқан қазақтың бойтұмары секілді, қазіргі кезде біздің бойтұмарымыз - Ата Заңымыз.

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Тәуелсіздікке қол жеткізген осынау жарқын күндерде менің туған өлкемде, алтын бесігім Қазақстанда, бүкіл әлемде тек бейбітшілік болса екен деймін.

Туған жерді біздер, жас ұрпақтар, сүймесек оның ертеңі не болмақ? Туған жер жайлы толғанысымды «өлеңі өртке тиген дауылдай» Қасым ақынның жырымен аяқтамақпын:

Мен де өзіндей байтақ едімдең едім
Қызығыңды көріп еркін келемін.
Сен де аямай бердің маған барыңды,
Менде аямай барымды саған беремін.

Шайқын Мейрамбек

10 сынып, Ғ. Мұратбаев атындағы орта мектебі

Отырар ауданы

Жетекшісі: Ноғайбекова Ақмарал

Азаматтық-патриоттық, құқықтық және полимәдениеттік тәрбие

«Адамзатқа ең алдымен білім емес тәрбие берілу керек. Тәрбиесіз берілген білім адамзаттың қас жауы» деп жерлесіміз ғұлама ғалым Әл-Фараби айтқандай, өсіп келе жатқан жас ұрпақтың бойына тәрбиенің нәрлі дәнін егетін ең басты ошақтың бірі мектеп болса, сол тәрбие жүйесінің өзегі – мектеп ұжымы. Қазіргі уақытта руханилық пен адамгершілікке негізделген, демократия мен гуманизм ұстанымдарына сәйкес білім беру мен тәрбиелеудің қазақстандық үлгісі жүзеге асырылуда. Қазақстандық ұлтжандылықты, азаматтықты, рухани құндылықты, жан-жақты дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру мақсатында тәрбие беру жұмысының 12 бағыты айқындалды. Тәрбие жұмысының негізгі бағыттары:

Азаматтық-патриоттық, құқықтық және полимәдениеттік тәрбие гуманизмге, қазақ халқының тарихы мен салтын, тілін сүю және құрметтеуге, оның таңдаулы дәстүрлерін сақтауға және оны дамытуға, Қазақстанның басқа халықтарының мәдениетін зерттеу және игеруге негізделген азаматтық ұстанымды және патриоттық сананы, құқықтық және полимәдениетті, қалыптасқан ұлттық өзіндік сананы, ұлтаралық мәдени қарым-қатынасты, әлеуметтік және діни төзімділікті қалыптастыруы тиіс. Қазіргі жағдайда тәрбиеленушілердің құқықтық санасын, олардың балалар мен жастар ортасында құқық бұзушыларға қарсы тұруға дайындығын қалыптастыруы аса

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

маңызды мәселе. Балалар мен жастардың азаматтық патриоттық, құқықтық мәдениетінің әлеуметтік мәртебесін көтеру әрі азаматтық патриоттық, құқықтық тәрбие бойынша ғылыми негізделген саясат жүргізу; білім беру ұйымдарында азаматтық құқықтық, патриоттық тәрбие беруде мазмұны мен әдіс- тәсілдер мен оқу- тәрбие құрылымының өзара іс- әрекеттестік негізінде деңгейін көтеру.

Рухани-адамгершілік тәрбиесі өзіндік сананы дамытуға жағдай жасауды, жеке тұлғаның әдеп ұстанымын, оның қоғам өмірінің нормалары мен дәстүрлерімен келістірілетін моральдік қасиеттерін және бағдарларын қалыптастыруды болжайды. Рухани адамгершілік құндылықтар мен білім жүйесін дамытып қалыптастыру; Кәсіптік және адамгершілік әдептерге байланысты білімдерді оқу, өндірістік және қоғамдық іс әрекеттерде іске асыру;

Отбасы тәрбиесі адамдар арасындағы оңтайлы және эмоцияналды көңіл- күй қарым-қатынасы арқылы адамгершілік, рухани және гуманитарлық құндылықтарға басымдық беруде әлеуметтік-тарихи тәжірбиені таратудың анықтаушы құрамдас бөлігі болып саналады. Қазақстандық қоғамның жалпы сұранысы және халық дәстүрлері, әлемдік және ұлттық мәдениет негізінде құрылған балалар мен жастарды жалпы адамзаттық және ұлттық құндылықтарға бағдарлау бірінші қатарға қойылады. Тәрбиеленушілердің санасында дәстүрлі ұлттық және моральдік құндылықтар жандандыру отбасы негізінде қалыптастыруды ұялату.

Өзін-өзі тану мен өзін-өзі дамыту қажеттілігін қалыптастыру өзін-өзі тану жастарға қоршаған ортаны түсінуге, оған өзінің қатыстылығын саналы сезінуге, қоршаған ортаға өзінің көзқарасын жалпы адамзаттық құндылық ұстанымында жүйелеу, өзінің өмірлік ұстанымын анықтауға көмек беру үшін қажет. Өзін-өзі тану өзі дамытудың, жеке тұлғаның дербес белсенділік көрсетуінің, өзінің қабілеті мен әлеуметтік мүмкіндігін ашудың қажетті шарты болып табылады. Адам-адам, адам-қоғам, адам-техника, адам-табиғат жүйесіне терең білім қалыптастыру; Өзін–өзі тану нәтижесінде адам өзінің дербес өсу және өзін-өзі жетілу қабілетіне ие болады. Сөйтіп, адам толысуын, өмір рахаты мен оның мәнін жете түсінеді.

Әлеуметтік-мәнді және жеке қасиеттерін қалыптастыру тұлғалық қасиет (әлеуметтік бейімділік, әлеуметтік белсенділік, әлеуметтік тұрақтылық) әлеуметтік қарым-қатынас жүйесінде өзіне тән тәртіп стилі, шығармашылық пен дербестікті дамытуға, қоғамдағы өзгерістерден дереу және тең әсер алу, белсенді өмір ұстанымында болуға ықпал жасайды.

Коммуникативтік мәдениетті қалыптастыру тәртіп қағидасын анықтайды, құндылықтар жүйесін, идеяларды, нормаларды, айшықтайды және шығармашылық қызметте өзінің дербестігін көрсетуде қарым-қатынасты

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

ұйымдастыруға, байланысты орнатуға, оларды дамытуға, келісуге, тәртіпке келтіруге және түзетуге көмек береді.

Экологиялық тәрбие адамның бойына табиғатқа әдепті көзқарастың және оған қарым-қатынастың қалыптасуы мен дамуын, табиғи ресурстардың жағдайына жеке жауапкершілік сезімін және адамдардың олармен парасатты іс-әрекеттерін болжайды. Экологиялық тәрбиенің негізі алдымен, қоршаған ортаны және халықтың денсаулығын қорғауды, елімізде экологиялық жағдай туралы халықты ақпаратпен қамтамасыз етуді көздейді.

Эстетикалық тәрбие рухани – адамгершілік құндылықтарды әсемдік арқылы, көркем мәдениет арқылы, халықтар мен дәуірдің әлемдік көркем құндылықтары арқылы, ұлттық және жалпы адымзаттық құндылықтарын зерделеу арқылы қалыптастыруды көздейді. Адам бойында қазіргі кезең дамуының маңызды міндеттері болып саналатын өнер құралдары арқылы анағұрлым жоғары сана-сезім, тұжырымдамалы ойлауға қабілет, әлемді тұтас бағамдай білетін, өзінің дербес шығармашылық қызметімен әлемдік құндылықтар туралы танымын толық іске асыратын, ұжымда жұмыс істеуге бейімді, мәдениет әлемінде және адамдар мен қарым-қатынаста қалыптастыру.

Дене тәрбиесі мен салауатты өмір салтын және денсаулық қорғаушы орта қалыптастыру жастардың бойына психикалық тұрақтылықты және тиімді кәсіби қызмет қажеттілігін қамтамасыз ететін салауатты өмір салтын дарыту мен жеке тұлғалық сапаны қалыптастыру мақсатын қояды. Оны іске асыруға алдын алушылық білімі креді. Салауатты өмір салтын қалыптастыру адам ағзасының мүмкіндіктерін, оның қызметінің ерекшеліктерін болжау, адамның физикалық, психикалық және рухани саулығының өзара байланысы, сондай-ақ, тәрбиеленушілерді сан алуан спорт түрлеріне тікелей қатыстыру жолымен ағартушылық және ақпараттық түсіндіруші жұмыс барысында жүзеге асырылады.

Еңбек және экономикалық тәрбие балалардың, жасөспірімдердің және өзіне-өзі қызмет көрсету шеберлігін және дағдыларын, еңбек қызметінің саналуан түрлеріне адалдықпен, шығармашылық және жауапкершілікпен қарап, ұжымда, топта жұмыс істей білу икемдігін қалыптастырады; өз іс-әрекетінің қажетсіз қалмауына мән беріп, олардың түпкілікті тиімділігін тиянақтап жаңа өндіріс және қоғам жасауды көздейді. Жастардың бойында еңбектің ең бірінші өмірлік қажеттілік, өмірлік табыстарға жетудің басты тәсілі мен жоғарғы құндылық ретінде қалыптастыру.

Кәсіби-шығармашылық тәрбие кәсіби және жеке күзиреттілік көзінің мәнін қалыптастыруды (арнайы, профилді, коммуникативті, әлеуметтік, интеллектуалды, ақпараттық, дербес) және т.б. қосымшаларын білуін, білім

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

алушылардың дәстүрді және кәсіби қауымдастық құндылықтарын игеруін, ұжымдық мәдениет пен кәсіби әдеп нормаларын сақтауын болжайды.

Интеллектуальді мәдениетті дамыту білім алушылардың белсенді ойлау қызметінің дамуын, негізгі құндылықтарды және осы заманғы ғылыми дүниетанымды қалыптастыру, олардың сана-сезімінің сенімді және қажетті біліммен толығуын, ақыл-ой қабілеті мен білімге құмарлығын дамыту.

Мектепте тәрбие беру жүйесі бойынша сынып жетекшілер 12 бағытты ұстанып, жұмыс атқарады. Мен барлық бағыттарды назарға ала отырып, «Азаматтық-патриоттық, құқықтық және полимәдениеттік тәрбие» бағыты бойынша жұмыс жүргіземін. Алға қойған мақсатым: тәрбие негізін балаға жанұяда, өскен ортасында қалыптастыру. Әдеп- ғұрыпты сақтап, дәстүрді жалғастыру, адамгершілік, басқа да ізгі қасиеттерді бойға сіңіру, салауатты өмір сүруге бағыттау, жаман әдеттерден бойын аулақ ұстау, рухани мәдениетке баулу, экономикалық, экологиялық білімін кеңейту, ұлттық сана-сезімін қалыптастыру. Осы тәрбиелік қасиеттерді насихаттай отырып, әлемдік бәсекеге қабілетті шығармашыл тұлға тәрбиелеу.

Қазақстан Республикасы-көп ұлтты, іргелі мемлекет. Ұлттық дәстүрге берік, елін жерін сүйетін, шыншыл азамат тәрбиелеу, келешек ұрпақтың бойына Қазақстандық отансүйгіштік қасиетті қалыптастыру өскелең өмір талабынан туындап отыр. Көп ұлтты Қазақстан халқының отансүйгіш сезімін қалыптастыратын азаматтық келісім, ұлттық бірлік. Егемен еліміздің тәуелсіздігін сақтау барша халқымыздың ынтымағы мен өзара жарасымдылығында.

Шаяхмет Абылайхан

9 сынып, М.Әуезов атындағы орта мектебі

Бәйдібек ауданы

Жетекшісі: Әлжанова С.С.

Менің сүйікті кітабым

Қыркүйек айы болатын. Осыдан бір жыл бұрын мен оқитын мектептің мемориалдық мұражайына саяхат жасағанымыз бар. Ұлы жазушы М.Әуезовтың туған күні қарсаңында өтілетін арнайы сабақ пен түрлі мәдени іс-шаралардың мазмұны қандай әсерлі. Сондай бір кезде мұражайда ілінген суреттер тарихына көз жүгірттім. Ғұлама жазушының біздің Шаянға келіп, бірнеше күн қонақ болғаны, халықпен жүздесіп, өмір түйіткілдерін сезініп, ауданның әлеуметтік тіршілігіне, рухани жағдайына, әсіресе, өнер-білімге көп көңіл бөлгенін білдім. Мектептің атақты жазушы есімімен аталуы

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

да тегін емес екен. Тәрбие көзі білім ошағынан таралатынын айта келіп, ауылдағы ескі мектеп жайын көрген жазушы осы мектептің салынуына мол үлес қосыпты. Әрине, сондықтан да қарашаңырақ мектеп емес пе ?!

Тарихтан сыр шертер суреттер мен көне жәдігерлерді таныстырып жүрген мұражай меңгерушісі :

-Мына суреттегі кісіні танысыңдар ма ? - деп, М.Әуезовтың қасында басына қара шляпа, үстіне сәнді ұзын плащ киген сымбатты кісіні көрсетті. Біз жапа-тармағай «Иә» десіп, білгенімізді айтып жатырмыз.

-Ол кісі - біздің жерлесіміз, жазушы Еркінбек Тұрысов. Мұхтар аталарың Шаянға келгенде Еркінбек ағаларыңның үйінде қонақ болып, киелі өңірдің тылсым табиғатын бірге тамашалап, талай шығармаларды тудыруға оң ықпал еткен жан. Жазушының аяқталмай қалған «Өскен-өркен» романы осы сапардың жемісі, - деп апай бізге түсіндіріп берді.

Осы кезде мені бір сұрақ мазалады. Өзіміз мақтанышпен айтатын Еркінбек аға туралы не білеміз ? Оның дарынды жазушы екенін, бірнеше кітаптардың авторы екенін білемін, алайда қысқа әңгімелеріне көз жүгірткенім болмаса, барлық шығармаларын толық аяқтап оқымаппын. Ұят-ай! Қазаққа танымал «Бәйдібек», «Темірлан», «Нұржаудың нұрлы күндері», «Құралай жолы» т.б әдебиет әлемін елеңдетіп, жауһарларымен байытқан туындыларын шала біліп, мазмұнын толық меңгермегенім үшін өзімді іштей кінәлап, қатты ұялдым. Содан азаматтық намыс жетелеп, кітапханаға бардым. Кішкентайымда анамнан естіген жазушының арқар туралы бір әңгімесі есіме түсіп, «Құралай жолы» кітабын қайта оқу үшін қолыма алдым.

Туған жер табиғатының көркемдігі, ұлы адамдармен бірге қызықтаған тау суреттері, жүректі шымырлатар өрнекті де айшықты сөздер мені шығарма тұңғыығына жетелей түсті.

Дана Мұхтардың Еркінбек ағамен тауды аралап, ондағы ғажайып суреттердің әсерін өзара бөлісіп, ой жіберіп қарағаны қандай ғажап! Таудағы тіршілікті тамашалап, Қаратау сілемдерінің қатпарларынан терең сыр шертеді.

Аты аңызға айналған Ақбикеш сұлу, қыран құстар мекендеген Бүркітті қиясы, әсемдік символына балаған құралай оқиғасы – бәрі-бәрі жазушының ұлы да нәзік сезім иірімдері арқылы берілген. Шығармадағы Мұханның жол үсті әңгімеде айтқан мына сөздері ерекше әсер етті. «Қазақ жұрты көкек, шаруагер ел сәуір, аңшылар жағы Құралай атайтын көктемнің айы төрт түлік мал, жан-жануардың жас төлін жаңа өргізіп жатқан шағы. Бұл кезде жөн білер кісі пышақ та қайрамайды. –Құралай айы, құралай жолы қашанда ашық, кастерлі.» Қандай жақсы айтылған сөз десеңізші! Табиғатқа жанашыр ұлы адамдар әңгімесін өсиет қып үлкен әріптермен маңдайшаларға жазып қояр ма еді!

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

Бұдан соң Еркінбек ағаның «Тау тәңірісі» аталатын хикаятын оқыдым. Оқыған сайын ойыма әр түрлі сезімдер ұялай бастады. Біздің өлке – қасиетті де бай өлке. Ақыны да, батыры да, елге қамқор Бәйдібектей биі де жарасып, мақтанышқа айналған ұрпақтар сабақтастығын үлгі еткен киелі мекенде туғаным тәубе деймін. Жазушы шығармасында ел қорғаған батырдың өнегелі істері, көзсіз ерлігі баяндалған. Әбдікұл мергеннің өмірі жайлы айтылған бұл хикаят маған таныс та жақын көрінді. Өйткені, онда менің сыныптас досым Ерболған Еркебұланнның атасы жөнінде жазылыпты. Халыққа қиындық әкелген зұлмат жылдар, соғыс кезіндегі қанды оқиға, ел үшін кеудесін оққа төсеген Әбдікұл қарияның мергендік қасиетін шебер суреттеген көріністер мені ерлікке жетеледі.

Қазақ үшін мәңгілік есім ер Бәйдібектің тарихи тұлғасы мен сан ұрпаққа жалғасқан ізгі істерін бейнелейтін «Бәйдібек» хикаяты, ел басына күн туған дауылды, дабылды жылдарда халықтың бастан кешкен қиын тағдыры «Нұржаудың нұрлы күндері», «Алыста қалған» повестері арқылы көрініс тапқан.

Келесі әңгіме Шерхан романының геройы «Сұлу Бөрте» деп аталады. Алғашында мен шығарманың тақырыбын басқаша түсініппін. Тарихтан белгілі әйгілі Шыңғысханның әйелі Бөрте сұлу жайында болар деп ойладым. Сөйтсем, Шерхан Мұртазаның «Бөрте, Зөре, Нұржан» атты шағын әңгімесіне арқау болған сұлу жануардың ел ішіндегі тіршілігі суреттеліпті. Біздің қаламгер аға Шаянға кіре берістегі биікте орналасқан тамаша тау сұлулығын қолдан жасаған екен. Ел суреттен көріп, зообақтан тамашалайтын арқар, тырна, «Көкжал» атты арлан бөлтірік, кішкентай үйшікте балалаған кірпі, алма ағашының төбесін мекен еткен «Ұлдай» атты үкісі болыпты.

Еркінбек ағаның үйінде енесінен адасып қалған кішкентай құралайдың 6 жасар Нұржанмен бірге өсіп, өсе келе өзіне тән табиғи сымбатымен Шаянның көшелерін емін-еркін аралап, дүкендерге кіріп-шығатыны қызықты да шынайы берілген. Көп ұзамай оған өзі тағдырлас сұлу Зөре қосылып, дүниеге кішкентай жас Бөртенің келуі қандай көркем. Тауда өсіп, биікке жаратылған жануарлардың сол тауларын аңсауы да табиғи заңдылық емес пе?! Биіктікті аңсаған Зөренің шатырдан секіріп, қазаға ұшырауы, қазаны көтере алмай таза тектілікпен көз жұмған айнымас серігі Бөртенің тағдыры жан тебіrentпей қоймайды. Ата-анасынан айрылған жас Бөрте араға уақыт салып, өзінің табиғи мекені - тауға кетеді. Отанға, туған жерге, адамдарға деген сезімі тұрақсыз жандарға осындай жануарлар тіршілігін үлгі етерлік шығарма тудырған жазушы әлемі қандай бай.

Бүгінде сексеннен асқан менің сүйікті қаламгерім - М.Әуезовтің ізбасары, Шаянның Шолоховы атанған Еркінбек Тұрысовтың шығармашылық жолын

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

терең тани түстім. Жазушы өскен ауылда тұрып, ол жүрген ауада тербеліп, шабыт аламын. Мүмкін, Еркінбек ағадан оқығандарымның шығармашылығыма әсері болған шығар деп ойлаймын.

Менің сүйікті кітабымның авторы Еркінбек Тұрысовты мен ұлы жазушыға балаймын. Әрине, Астананы іздемей-ақ, туған жердің төсінде жүріп талай құнды еңбектер жазған жазушының ұлылығы осында шығар.

Шаяхмет Абылайхан

9 сынып, М.Әуезов атындағы ОМ

Бәйдібек ауданы

Жетекшісі: Әлжанова С.С.

Туған жер

Отырып-ап, армандаймын, қиялдаймын бір сәтке,
Талай қызық, талай ғажап бұл өмірден көрсек те.
Туған өлкем перзентіне бал бақытын сыйлаған,
Мақтанамын қасиетінді сыйғыза алмай жер-көкке.

Туған жерім, хош иісің жұпар еді, ой неткен!
Бұлақ даусы сыңғыр қағып күлгендей бір бойжеткен.
Сенің ғажап құдіретің нар тұлғалар туғызып,
Сенің асыл қасиетің домбыраны сөйлеткен.

Кейбіреулер Шаяныңның желі қатты деседі,
Өзі келсе, қона жатып бақыт ғұмыр кешеді.
Жел емес, ол – ақындар мен батырлардың демі ғой,
Туған жердің топырағын сүйіп өткен кешегі.

Өзіңменен арайланар шұғылалы ақ таңым,
Өзің барда жұмақтағы мәңгі жасыл бақтамын.,
Туған жерім, бір өзіңе махаббатым мәңгілік,
Саған ыстық сезімімді бойтұмар ғып сақтадым.

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область

Шаяхмет Абылайхан

9 сынып, М.Әуезов атындағы ОМ

Бәйдібек ауданы

Жетекшісі: Әлжанова С.С.

Шырайлым – Шұбайқызылым!

Табиғаттың тылсымы ғажап қандай!
Сөзбен өрнек салайын қарап қалмай.
Құрсауынан ақ қыстың босанған соң,
Бүгін міне, көңілім азат қандай!

Табиғаттың тылсымы ғажап қандай!
Жеміс ағаш гүлдеуге аз-ақ қалды-ай.
Елестейді гүл десе сұлу қыздар,
Егіз қылып екеуін жаратқандай.

Көктем бізге гүл сезім ала келген,
Қызыл шырай қызға ән сала келген.
Шұбайқызыл шоқысы қане, досым,
«Қызыл төбе» аталып қала берген?

Қызыл төбе жайлаған қызғалдағым,
Өткен күнде сеземін ызғар барын.
Қасиетті Жер-Ана сыйға тартқан,
Сұлулықты бағалау – ізгі арманым.

Тарихымнан білемін нөпір істі,
Қызыл Одақ шарпыған оты күшті.
Кім болса сол табиғат сұлулығын
Иемденіп алғаны өкінішті...

Өкінішті, басқаша аталғаны,
Өз атынан айырылып Отандағы.
Голландия есімін таңып қойып,
Жаңалыққа балады жаһандағы.

Шоқыға кеп ғалымдар таңданғаны,
Белгілі ғой қуанып жанған бағы.
Нидерландқа телінген қалай ғана,

Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область

Сарытөрдің сап-сары сарғалдағы?

Табиғатты қорғайық тұрқы кашқан,
Шетелдіктен сақтасын құлқыны асқан.
Грейг пенен Кауфманды танымаймын,
Қызғалдақтың отаны -Түлкібаста.

Шұбайқызыл шоқысын көрсем деймін,
Құшақ қылып гүл шоғын терсем деймін.
Алдыменен анамды қуантып ап,
Сосын ару қыздарға берсем деймін.

Мен біргемін табиғат тылсымымен,
Таныс болғым келеді қыр-сырымен.
Аялайық желегін туған жердің,
Жер –Анамыз қалмасын күрсінуге.

Шежіреге бай өлкем – Түлкібасым,
Жылқың ойнап баурыңда шұрқырасын.
Талай тұлға туғызған бұл мекеннің,
Қасиетін мәңгілік жыр қыласың.

Туған дала, өзіңмен еңселімін,
Борыштармын, ақтаймын ел сенімін.
Жарық күнге ұмтылған қолын созып,
Табиғаттың мен де бір бөлшегімін.

Якупова Жансая

7 сынып, № 2 орта мектебі
Кентау қаласы

Қоғамдағы сөйлеу мәдениеті

Қазіргі таңда ең басты мәселелердің бірі қазақ тілінің мемлекеттік мәртебесін көтеріп, барлық қаракөз бауырларымыздың яғни қазақтарымыздың өз ана тілінде сөйлеуіне қол жеткізу. Тек тіл үйренуде ұмыт болып бара жатқан бала-бақша, үй, мектеп, жоғарғы оқу орындарында ұл-қыздарымызда тілдік қоры бай қазақ тілінде сөйлеу мәдениетіне үйрету. Содан, үйде де, көшеде де, қоғамдық орындарда да бірқатар жастарымыздың бір-бірінен қарым-қатынас

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

жасағанында, әңгімелескенінде қалай болса солай сөйлейтінін, қазақ тілінің қадір-қасиетін түсінбейтінін байқаймыз. Олай болса, біздің бүгінгі шығармамыз қоғамдағы сөйлеу мәдениеті жайында, тіл туралы болмақ.

Адамның тіл амалдарын пайдалану арқылы пікірін, ойын білдіруін-сөйлеу деп атайды. Сөйлеуге адамның анатомиялық мүшелері қатысады, сонымен қатар ол адамның психикалық қабілетіне, қоғамдық тәжірибесіне тығыз байланысты. Сөйлеу үшін жасалған тілдік амалдар ұзақ уақыт бойы адамдардың пікір алысу тәжірибесі негізінде қалыптасты. Тілдік амалдар – сөз тудыру, сөйлем құрау ережелері. Олар – көпшілікке ортақ, объективті категориялар. Соның нәтижесінде тіл – жұрттың бәріне бірдей түсінікті қатынас құралы. Сөйлеудің әр коммуникативтік жағдайына сәйкес ыңғайланған стилі болады.

Тіл мәдениеті- тіл білімінің әдеби тілінің нормасы мен оның дамуын, сөйлеу тілін қарым-қатынасын зерттейді. Тіл мәдениетінің тілдің басқа салаларынан айтқандығы оның күнделікті өмірде тілдің қолдану, жазу, сөйлеу мәдениетінің жақсы қарым-қатынаста болуы. Тіл мәдениеті қамтитын тілдік норманың үш түрі бар. Олар: Тілдік норма (лексика, сөз жасамдық, грамматика, дыбысталу нормасы) . Этика – сөз нормалары (сөйлеу этикасының ережелері). Коммуникативті норма (сөйлеу қарым- қатынасының тиімділік қағидалары). Сөйлеу мәдениеті орфоэпиялық нормаға негізделген.

Әр адам өзінің басындағы ойларын басқаға айтып, түсіндіру үшін оған лайықты сөз таба білуге тиіс. Егерде ондай сөз таба алмаса, ол ой иесінде шала, түсініксіз болып қалады. Яғни, ойдың дамуы сөйлеудің дамуымен өте тығыз байланыста. Адам өзінің сөйлеу мәдениетін жетілдірмейінше, жоғары ақыл мәдениетіне жете алмайды. Сондықтан адам әдеби, мәдени әрі түсінікті сөйлеу керек. Сыртқы сөйлеу ауызша, жазбаша болып бөлінеді. Бұлардан басқа ауызша сөйлеудің мынадай екі түрі бар: Диалогты сөйлеу. Монологты сөйлеу. Диалогтық сөйлеу- екі немесе бірнеше адамның тілдесуі. Монологтық сөйлеу- бір адамның сөйлеуі, (әңгіме, баяндама, лекция және т.б.) Мұнда сөйлеуші бір адам , тыңдаушы- көп халық. Осылайша сыртқы сөйлесу: ауызша диалогтық сөйлеу, ауызша монологтық сөйлеу болып бөлінеді.

Адамның айтқан қандайда бір сөзі белгілі бір мағынаны білдіреді және сөйлеушінің, жазушының осы мазмұнға қатынасын көрсетеді. Мұнан туатын қорытынды: сөйлеу ойды білдіріп, іштегі сезімді сыртқа шығарады.

Өзара тілдескенде, лекция, баянама жасағанда мәнерсіз сөйлеу- ол қаншама мазмұнды ойға толы болса да, әсерсіз, жансыз болып шығады. Ауызша сөйлеудің эмоциялық реңкі интонациямен, ишараларымен білдіреді. Жазбаша сөйлеуде мұндай мүмкіндіктер жоқ. Сол себепті қағазға жазушы адам өз сөздерін барынша қиыстырып, оларды өз орнына тауып қойып, ойын мәнерлі түрде жеткізе алады. Иә, сөйлей білу- өз ойыңды келістіріп тұрып айтып бере

**Конкурс сочинений среди школьников
на патриотическую тему – 2014 г.
Южно-Казахстанская область**

білу, оның мазмұнын ғана баяндап қоймай, нәзік сырларын сол қалпында жеткізіп, тыңдаушының етжүрегін елжірете білу.

Дұрыс сөйле білген адам өз ойын, айтқанын тыңдаушыға толық түсіндіре біледі. Адамдар оны ауызша диалогтық, ауызша монологтық және жазбаша сөйлеуде әртүрлі жолдрмен жүзеге асыра алады. Бұл сөйлеу түрінің арасында психологиядық айырмалар да баршылық. Мысалы, ірі жазушылардың көбісі ауызша сөйлеуге шебер болмаса, керісінше бірқатар шешен адамдар өз ойын жазып жеткізуге шорқақ.

Психолог- ғалым Б.М. Теплов өзінің " Психология" кітабында (Алматы, Қазмемоқупедбас, 1953 жыл) диалогтық, жазбаша сөйлеу туралы былай дейді: Диалогтық сөйлеуді кейде қосталған сөйлеу деп атайды. Мұның мәнісі: әңгімеге қатынасқан адам сөйлеушіге сұрақ қою, жауап қайтару, қарсы пікір айту арқылы қостап отырады, егер бұл текті қостау тоқталса, сөйлеу мен монологқа айналады немесе адам сөйлеуді тоқтатады...

Жазбаша сөйлеуді қосталмаған сөйлеу деп атауға болады.

Қосталған сөз қосталмаған сөйлеуден жеңіл болады. Оңай болатын себебі-сөйлеушілер бір жай – күйді әңгімелеп отырғандықтан, қабылдап отырғаны бір нәрсе болғандықтан, бірін-бірі оңай ұғынысады, кейде сөзді айтып аяқтап болмай-ақ, не екенін түсіне қояды...

Мұндай сөйлеу көп жағдайда ым-ишарамен толықтырылады. Қорыта айтқанда, диалог сөздің құрылысына және өрітетіп айтылу жақтарына онша көп талап қойылмайды. Ал жазбаша сөйлеу басқаша құрылады: онда барлығы ақырына дейін толық баяндалуы керек. Жазбаша сөйлеу барынша кең және байланысты түрде құрылуы керек.

Диалогтық сөйлеу кезінде де көбінесе әдеби сөйлемейді." Тілім менің-тірлігімнің айғағы" деген Мұқағали атамыздың аталы сөзі баршаға үлгі ретінде қалатыны сөзсіз.